

တရားရေး

ဂျာနယ်

JUDICIAL JOURNAL

အတွဲ(၃)၊ အမှတ်(၄)၊ ဒီဇင်ဘာလ၊ ၂၀၁၄

ဒို့တာဝန်အရေးသုံးပါး

- ပြည်ထောင်စုမပြိုကွဲရေး	- ဒို့အရေး
- တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး	- ဒို့အရေး
- အချုပ်အခြာအာဏာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	- ဒို့အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- ပြည်ပအားကိုးပုဆိန်ရိုးအဆိုးမြင်ဝါဒီများအားဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော်တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- နိုင်ငံတော်၏ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက်နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- ပြည်တွင်းပြည်ပအဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး။
- အမျိုးသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုခိုင်မာရေး။
- စည်းကမ်းပြည့်ဝသော ဒီမိုကရေစီစနစ်ရှင်သန်ခိုင်မာအောင် တည်ဆောက်ရေး။
- ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တည်ဆောက်ရေး။

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- စိုက်ပျိုးရေးကို ပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ပြီး ခေတ်မီစက်မှုနိုင်ငံထူထောင်ရေးနှင့်အခြားစီးပွားရေး ကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး။
- ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး။
- နိုင်ငံတော်၏ စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကိုဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး။

လူမှုရေးဦးတည်ချက် (၄) ရပ်

- တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး။
- အမျိုးဂုဏ်၊ ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ၊ အမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး။
- စစ်မှန်သောမျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ဖြစ်သည့်ပြည်ထောင်စုစိတ်ဓာတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး။
- တစ်မျိုးသားလုံး ကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး။

တရားရေးဂျာနယ်

အတွဲ(၃)၊ အမှတ်(၄)

၂၀၁၄ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ

မာတိကာ

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် လှုပ်ရှားမှုသတင်းမှတ်တမ်းလွှာ

- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် လှုပ်ရှားမှုသတင်းမှတ်တမ်းလွှာ ၅
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်
တရားသူကြီးများ ပြင်ပဧည့်တွေ့ဆုံမှု သတင်းမှတ်တမ်းလွှာ ၁၀
- ❖ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်
တရားသူကြီးများ ပြည်ပခရီးသတင်းမှတ်တမ်းလွှာ ၁၁

ဆောင်းပါးများ

- အယူခံဝင်ခြင်းနှင့် မီးသေခြင်း ဦးတင်ဝင်း(ညွန့်မျိုး၊ငြိမ်း) ၁၆
- မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေအရစီရင်ပိုင်ခွင့်ပြဿနာ ပြေလွင်မြင့် ၂၄
- မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည်တရားမထောင်ချမှတ်နိုင်သလော စေယျာမိုးမြင့်စံ ၃၀

- အစိုးရမြေခွဲ၊ ကျူးကျော်သူ	ဦးတင်ဝင်း(ညွှန်မှူး၊ငြိမ်း)	၃၄
- မှတ်ပုံမတင်သည့် စာချုပ်စာတမ်းသက်သေခံ	တင်ဟုန် (တရားရေး)	၄၄
- အမှုပုံစံပြဿနာ	စိုးသူဉာဏ်	၅၀
- စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ပြစ်မှုနှင့်ပြစ်ဒဏ်များ	မြတ်မျိုးလတ်(တရားရေး)	၅၄
- မျိုးဆက်သစ်အတွက် ငြင်းချက်	ဒေါ်တင်တင်မာ	၅၉

ENGLISH SECTION

❑ China-ASEAN Free Trade Area (CAFTA) Yin Yin Han	3
❑ How Judges Think Htin Lynn (Judiciary)	13
❑ The Development and Challenges in Myanmar Judiciary Tin Nwe Soe	20

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံးက ထုတ်ဝေသည်။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်

၁။	ဦးထွန်းထွန်းဦး	B.A.(Law), LL.B	ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်
၂။	ဦးသာဌေး	LL.B.(Advocate)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၃။	ဦးစိုးညွန့်	B.A., R.L.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၄။	ဦးမြသိမ်း	B.A.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၅။	ဦးမြင့်အောင်	B.A.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၆။	ဦးအောင်ဇော်သိန်း	B.A.(Law), LL.B.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး
၇။	ဦးမြင့်ဟန်	B.A.(Law), LL.B.	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး

တရားရေးဂျာနယ်စာတည်းအဖွဲ့

၁။	ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	ဥက္ကဋ္ဌ
၂။	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (ရုံးအဖွဲ့မှူး)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၃။	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်(တရားရေးရာ)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၄။	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်(စီမံရေးရာ)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၅။	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (လေ့ကျင့်၊ သုတေသန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၆။	ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ (စီမံရေးရာဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၇။	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၈။	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ဘတ်ဂျက်နှင့်ထောက်ပံ့ဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၉။	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ရှေ့နေရှေ့ရပ်နှင့်စစ်ဆေးရေးဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၀။	ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ (လေ့ကျင့်ဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၁။	ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ (သုတေသနဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၂။	ညွှန်ကြားရေးမှူး (ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေးဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၃။	ညွှန်ကြားရေးမှူး (တရားမတရားစီရင်ရေးဌာန)	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၄။	ဒုတိယရုံးအဖွဲ့မှူး	ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ရုံး	အဖွဲ့ဝင်
၁၅။	ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဥပဒေစိစစ်ရေးနှင့်စီရင်ထုံးဌာနခွဲ ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဌာန	ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး	အတွင်းရေးမှူး

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် လှုပ်ရှားမှု သတင်းမှတ်တမ်းလွှာ

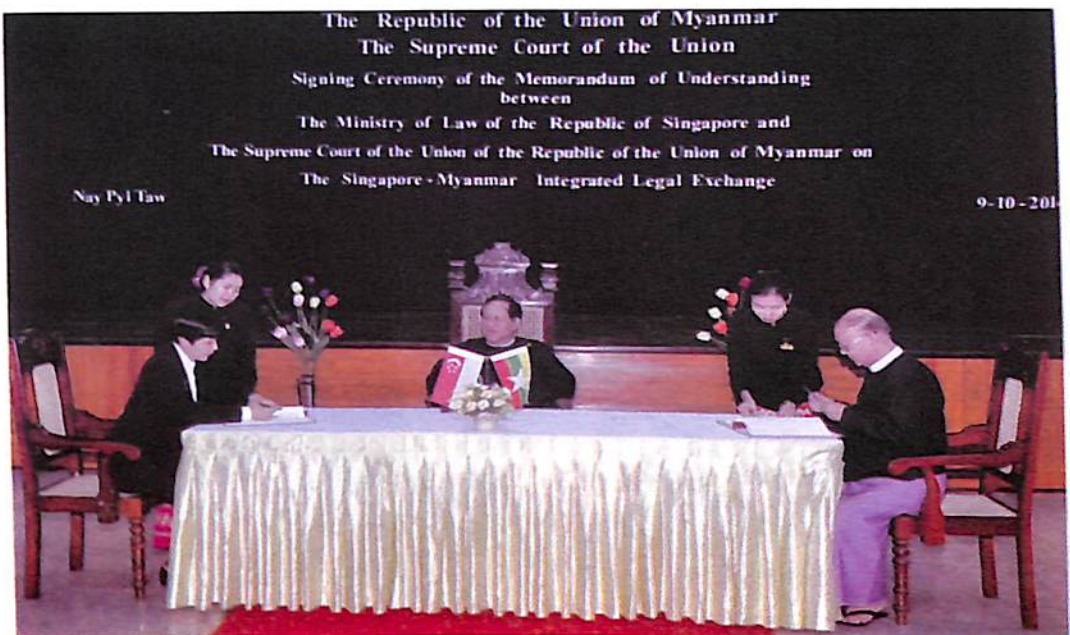
(၂၇.၆.၂၀၁၄)နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၌ နဝမအကြိမ် ဝါဆိုသင်္ကန်း ဆက်ကပ်လှူဒါန်းခြင်း

(၄.၇.၂၀၁၄)နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မိုးရာသီသစ်ပင်စိုက်ပျိုးပွဲတော်ကျင်းပခြင်း

(၁၁.၆.၂၀၁၄)နေ့တွင် ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများလုပ်ငန်းဝင်သင်တန်း အမှတ်စဉ် (၂၁)မှ ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများ ကျမ်းသစ္စာကျိန်ဆိုကြစဉ်

(၉.၁၀.၂၀၁၄)နေ့တွင်ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၊ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်နှင့် စင်္ကာပူသမ္မတနိုင်ငံ၊ ဥပဒေရေးရာဝန်ကြီးဌာနတို့အကြား အပြန်အလှန် နားလည်မှုစာချွန်လွှာလက်မှတ်ရေးထိုးခြင်း

(၂၈.၁၀.၂၀၁၄)နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၌
နဝမအကြိမ်မြောက် ကထိန်သင်္ကန်းဆက်ကပ်လှူဒါန်းခြင်း

(၁၅.၇.၂၀၁၄)နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံးနှင့်
USAID Promoting Rule of Law Project တို့ပူးပေါင်း၍ Workshop on International
Best Practice for the Role of Courts to Protect Intellectual Property ဖွင့်ပွဲ
အခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

(၃.၆.၂၀၁၄)နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံးနှင့်
USAID- Promoting Rule of Law Project တို့ ပူးပေါင်းကျင်းပသည့်
Workshop on Case Management and Court Administration ကျင်းပခြင်း

(၂.၈.၂၀၁၄)နေ့တွင် အာဆီယံအကြို လူထုလမ်းလျှောက်ပွဲ၌
ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး ပါဝင်ဆင်နွှဲခြင်း

(၃၀.၆.၂၀၁၄)နေ့တွင် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ လှိုင်သာယာသင်တန်းကျောင်း၌ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်ရုံး ဒုတိယမြို့နယ်တရားသူကြီးများ လုပ်ငန်းဝင်သင်တန်းအမှတ်စဉ် (၂၂)သင်တန်းဖွင့်ပွဲ ကျင်းပခြင်း

(၂၇.၆.၂၀၁၄)နေ့တွင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကျောက်ဆည်ခရိုင်တရားရုံး ဝန်ထမ်းအိမ်ရာအဆောက်အဦးသစ် ဖွင့်ပွဲအခမ်းအနားကျင်းပခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်
တရားသူကြီးများ ပြည်ပဧည့်တွေ့ဆုံမှု သတင်းမှတ်တမ်းလွှာ

(၂၆.၁၁.၂၀၁၄)နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး ဦးသာဌေး
ဦးဆောင်သော တရားသူကြီးများနှင့် တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊
ပြည်သူ့တရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး Mr. ZHANG Jiannan ခေါင်းဆောင်သော
ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့ တွေ့ဆုံခြင်း

ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်
တရားသူကြီးများ ပြည်ပခရီး သတင်းမှတ်တမ်းလွှာ

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်နေ့မှ ၂၁ ရက်နေ့အထိ မလေးရှားနိုင်ငံ၊
ကွာလာလမ်ပူမြို့တွင်

ကျင်းပခဲ့သည့် ဒုတိယအကြိမ် အာဆီယံတရားသူကြီးချုပ်များ အစည်းအဝေးနှင့်
ပူးတွဲကျင်းပသည့်

၃၆ ကြိမ်မြောက် အာဆီယံဥပဒေရေးရာအသင်းစီမံအုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ အစည်းအဝေးသို့
ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ် တက်ရောက်ခြင်း

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့၊ ဒုတိယအကြိမ် အာဆီယံတရားသူကြီးချုပ်များ
အစည်းအဝေးတက်ရောက်သည့် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့်
အာဆီယံတရားသူကြီးချုပ်များ အမှတ်တရရိတ်ပုံရိုက်ကူးစဉ်

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်မှ
မလေးရှားနိုင်ငံ၊ ဖက်ဒရယ်တရားရုံးတရားသူကြီးချုပ် H.E TUN ARIFIN BIN ZAKARIA
သို့အမှတ်တရ လက်ဆောင်ပေးအပ်စဉ်

၂၀၁၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်နှင့်
ဘရူနိုင်းနိုင်ငံ၊ တရားသူကြီးချုပ် Dato Seri Paduka Hj Kifrawi Bin Dato Paduka Hj
Kifli တို့
တွေ့ဆုံနှုတ်ဆက်စဉ်

Judicial Dialogue on Deciding Cases involving Human Rights Violations in the ASEAN

NOVEMBER 5-7, 2014
DUSIT THANI HOTEL
MAKATI CITY, PHILIPPINES

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၆)ရက်မှ (၇)ရက်အထိ ဖိလစ်ပိုင်နိုင်ငံ မနီလာမြို့တွင်
ကျင်းပသည့်

“အာဆီယံနိုင်ငံများ၏ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အမှုများတွင်
တရားရုံး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ အပြန်အလှန်
ဆွေးနွေးပွဲ”သို့

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်တရားသူကြီး ဦးစိုးညွန့်၊ ကော်ရောက်စဉ်

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ (၁၆)ရက်မှ (၁၇)ရက်နေ့အထိ ကျင်းပသော China-ASEAN Justice Forum တွင် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ် တရားသူကြီး ဦးအောင်ဇော်သိန်းမှ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ပြည်သူ့တရားရုံးချုပ် ဥက္ကဋ္ဌ ၊ တရားသူကြီးချုပ် H.E Mr. ZHOU Qiang သို့ အမှတ်တရ လက်ဆောင်ပေးအပ်စဉ်

အယူခံဝင်ခြင်း

နှင့်

မီးသေခြင်း

ဦးတင်ဝင်း(ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ငြိမ်း)

အကြီးအကျယ်ထိခိုက်နစ်နာသူက အယူခံဝင်နိုင်ခြင်း

အယူခံဝင်ခြင်းနှင့် မီးသေခြင်း ဆက်သွယ်နေကြောင်း မညို နှင့် မလှခင် (1961 B.L.R,H.C 132 DB) ဖြတ်ထုံးတွင်ပြဆိုပြီး

“အမှုပလပ်ခြင်းခံရသော တရားလိုက အယူခံမဝင်စေကာမူ အမှုစစ်ဆေးသောရုံးက အမှုကို ပလပ်လိုက်ခြင်းအားဖြင့် တရားစွဲဆိုခြင်းခံရသော တရားပြိုင်အား ထိခိုက်နစ်နာစေခြင်းဖြစ်လျှင် ထိုထိခိုက်နစ်နာခံရသော တရားပြိုင်သည် အယူခံဝင်နိုင်သည်”

ဟုလည်း ထုံးဖွဲ့ခြင်းမှာ အမှုရှုံးသူမှမဟုတ် နိုင်သူကလည်း အယူခံဝင်နိုင်ခြင်းကို ညွှန်ပြသည်။

ထို့အတူ ဒီကရီအရ အကြီးအကျယ်ထိခိုက်နစ်နာသည့် အမှုသည်သည် အယူခံဝင်နိုင်သည်ဟု ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်ပါ ၂ နှင့် ချန်ဒရာဒေဝီ (1990 B.L.R 166) အမှုတွင် တရားရုံးချုပ်က ထောက်ပြသည့်ပြင်

“အယူခံဝင်လိုသောအမိန့် သို့မဟုတ် ဒီကရီချမှတ်ထားသည့်အမှုတွင် အမှုသည်အဖြစ် မပါဝင်သူတစ်ဦးသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အယူခံဝင်ခွင့်မရှိ။ သို့ရာတွင် အမှုသည်မဟုတ်သူတစ်ဦးသည် ဒီကရီ အရ ထိခိုက်နစ်နာမည့်ပြင် မီးသေသောဆုံးဖြတ်ချက်အဖြစ် အကျိုးသက်ရောက်မည်ဆိုပါက အယူခံရုံး ၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အယူခံဝင်နိုင်သည်”

ဟု ထုံးဖွဲ့သည်။

သို့ဖြစ်ရာ အယူခံဝင်နိုင်သူ သို့မဟုတ် ဒီကရီအရ အကြီးအကျယ် ထိခိုက်နစ်နာသူသည်

- ဒီကရီချမှတ်ခံရသည့် တရားပြိုင်ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့
- အမှုပလပ်ခြင်းခံရသည့် တရားလိုလည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊
- အမှုတွင်မပါသည့် အခြားသူတစ်ဦးဦးလည်း ဖြစ်နိုင်သေးသည်။

စင်စစ် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေတွင်လည်း မည်သူက ဒီကရီ သို့မဟုတ် အမိန့်ကို အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်မဟုတ်ချေ။

အယူခံဝင်ခွင့်နှင့် မီးသေခြင်းတို့ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်လျက်ရှိရာ ဒီကရီ/ အမိန့်ကို အယူခံဝင်ခွင့် ရှိလျှင် အမှုမှာပါသည့် အမှုသည်အပေါ် မီးသေသည်။ ၎င်းအပေါ် အတည်ဖြစ်သည်။ Binding ဖြစ်သည်။ အလားတူအမှုသည်၏ အခွင့်အရေးဆက်ခံသူအားလုံးအပေါ်လည်း မီးခိုးကြွက်လျှောက် မီးသေသည်။

အယူခံမဝင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အပြီးသတ်အတည်ဖြစ်၍ အမှုသည်များနှင့် ထိုသူတို့မှ တစ်ဆင့် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ခွင့်တောင်းဆိုသူများ (those claiming under them)အပေါ် အတည်ဖြစ်ကြောင်း၊ (8 I.A 123 P.C) နှင့် (11 I.A.37 (43) P.C) စီရင်ထုံးများတွင် ညွှန်ပြသည်။

ထို့ကြောင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို တစ်ဦးတစ်ယောက်က အယူခံဝင်ခွင့်မရှိလျှင် မီးမသေကြောင်း မောင်ကြီး နှင့် မောင်အုန်းခိုင် (AIR 1924 Ran 34) (1 Ran 186) အမှုတွင် ထုံးစံချက်သည် အခြေခံကျသည့် ဥပဒေဟု ဆိုနိုင်သည်။

အထက်ပါ ထုံးစံချက်ကို စိစစ်ပါမည်။

ပထမအမှုမှာ တရားလို မတုတ်က မရွှေမဲ၏ အမွေစားအမွေခံအနေနှင့် မရွှေမဲပိုင်မြေကို အပေါင် ရွေးနုတ်လိုမှုစွဲသည်။ တရားပြိုင်တစ်ဦးဖြစ်သော မောင်ကြီးသည် မတုတ်၏ သားအရင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းကို မတုတ်၏ အစ်မ မရွှေမဲက မွေးစားသည်ဟုဆိုခြင်းကို မတုတ်က ငြင်းသဖြင့် ငြင်းချက်ထုတ်စစ်ဆေးပြီး မောင်ကြီးကို မွေးစားမှုမပြုကြောင်း ဆုံးဖြတ်သည်။ သို့သော် ယင်းအမှုပါ အခြားတရားပြိုင် မအိမ်ကြွယ်က အချင်းဖြစ်မြေကို ၎င်းဖခင်၏ ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း၊ မရွှေမဲ၏ ပစ္စည်းမဟုတ်ကြောင်း ထုချေချက်ကြောင့် မတုတ် အမှုကို ပလပ်သည်။ မတုတ်ရှုံးသည်။

ဒုတိယအမှုမှာ ပထမအမှုဖြစ်ပြီးနောက် ၆ နှစ်ကျော်အကြာ မောင်ကြီးက မိမိသည် ကွယ်လွန်သူ မရွှေမဲ၏ မွေးစားသားဖြစ်ကြောင်း မြွက်ဟကြေညာပေးရန် မိခင်ရင်းမတုတ်နှင့် မအိမ်ကြွယ်အပေါ် တရားစွဲဆို မှုဖြစ်သည်။ ပထမအမှုတွင် မရွှေမဲက မောင်ကြီးကို မမွေးစားကြောင်း ၎င်းသည် မရွှေမဲ၏ သားမဟုတ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်သည် မောင်ကြီးအပေါ် မီးသေ မသေ၊ အတည်ဖြစ်သွားမှု ရှိ မရှိ သို့မဟုတ် ယခင်ဆုံးဖြတ်ပြီးဖြစ်၍ ထပ်မံဆုံးဖြတ်ခွင့် ရှိ မရှိ ပြဿနာပေါ်ပေါက်သည်။

သုံးသပ်ရလျှင် မတုတ်စွဲဆိုသည့် ပထမအမှု၌ အမှုကိုပလပ်သဖြင့် ပလပ်သည့်ဒီကရီကို အမှုရှုံးသည့် မတုတ်က အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသည်။ တရားပြိုင်မောင်ကြီးသည် အနှစ်သာရအားဖြင့် အမှုနိုင်သူဖြစ်၍ ပလပ်သည့် ဒီကရီကို အယူခံဝင်ခွင့်မရှိ။ သို့ဖြစ်၍ ပထမအမှုတွင် မွေးစားသားမဟုတ်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ဒုတိယ အမှုတွင် မောင်ကြီးအပေါ် မီးမသေ။ ထို့ကြောင့် ထပ်မံဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိသည်။

48 Cal 460 (P.C) အမှုတွင် အခြားငြင်းချက် သို့မဟုတ် တင်ပြချက်အရ အမှုနိုင်သည့် တရားပြိုင် များသည် မိမိတို့အပေါ်ချမှတ်သည့် အခြားကောက်ယူဆုံးဖြတ်ချက်များအပေါ် အယူခံဝင်ခွင့်မရှိသည့်အတွက် မီးသေသည့်ပြဿနာမပေါ်ကြောင်း ထုံးစံပြဆိုသည်။

ထို့ကြောင့် ဒုတိယအမှုဖြစ်သော မောင်ကြီးစွဲဆိုသည့် မြွက်ဟကြေညာပေးစေလိုမှုတွင် ၎င်းသည် မရွှေမဲ၏ မွေးစားသားဟုတ် မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မွေးစားသားဖြစ်သည်ဟုလည်း ပထမအမှုနှင့် ကွဲလွဲဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ ကျိုးကြောင်းဆီလျော်ဖို့သာ အဓိကဖြစ်သည်။

12 I.A 23, 34 ပရီဗွီကောင်စီ စီရင်ထုံးများက အမှုကို အယူခံဝင်ခွင့်မရှိလျှင် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် မီးမသေကြောင်း ပြဆိုပြီး (24 Cal.900) (38 Mad. 158) (A.I.R 1928 Bom 349) စီရင်ထုံးများအရလည်း အမှုပလပ်သည့် ဒီကရီကို မတုတ်က အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသဖြင့် ၎င်းကို အရှုံးပေးသည့် ငြင်းချက်များအပေါ်

ဆုံးဖြတ်ချက်အသီးသီးသည် မီးသေမည် ဖြစ်သည်။

ပထမအမှုတွင် မောင်ကြီးသည် မရွှေမဲ၏ ကိစ္စိမသား (မွေးစားသား)ဖြစ်ခဲ့လျှင် အချင်းဖြစ်မြေကို ၎င်းအမွေရမည်ဖြစ်ရာ မရွှေမဲ၏ ညီမဖြစ်၍ အမွေမရသည့် မတုတ်သည် အမှုစွဲဆိုခွင့်ရှိမည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မတုတ်က မောင်ကြီးသည် မရွှေမဲ ၏ မွေးစားသားမဟုတ်ကြောင်း ငြင်းခုံခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် မတုတ် အမှုရှုံးရခြင်းသည် အခြားငြင်းချက်ကိုဆုံးဖြတ်ခြင်း (မြေသည် မအိမ်ကြွယ် ၏ ဖခင်ပိုင်ဖြစ်ခြင်း)ကြောင့်ဖြစ်ရာ မောင်ကြီးအား မွေးစားသည့်ကိစ္စကို အဆုံးအဖြတ် ပေးရန်မလို။ မလိုဘဲချမှတ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် မီးသေရန် အကြောင်းမရှိဟု A.I.R 1938 Ran 275 တွင် ပြဆိုထားသဖြင့် မောင်ကြီးစွဲဆိုသည့် ဒုတိယအမှုတွင် မွေးစားသည့် ကိစ္စကို ထပ်မံဆုံးဖြတ်နိုင်ပေသည်။

ဆက်စပ်သဖြင့် မွေးစားခြင်းကို အနှောင့်အယှက်ပြုသည့်ကိစ္စကို ဖော်ပြလိုသည်။

မောင်ကြီးအမှုသည် ကာလစည်းကမ်းသတ်အက်ဥပဒေ ပထမဇယားအမှတ်စဉ် ၁၁၉ အရ မွေးစားသား အဖြစ်ဖြင့် ရရှိသောအခွင့်အရေးများကို အနှောင့်အယှက်ပြုသည့် အခါကစ၍ ရေတွက်လျှင် ၆ နှစ်ကျော်သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရာဖြစ်သည်။ သို့သော် တရားလွှတ်တော်က

“မောင်ကြီးသည် မွေးစားသားမဟုတ်ဟု မတုတ်က ငြင်းဆိုခြင်းသည် မောင်ကြီး၏ မွေးစားသား အဖြစ်ဖြင့် ရရှိသောအခွင့်အရေးများကို အနှောင့်အယှက်ပြုရာ မရောက်ကြောင်း၊ မတုတ်၏စွဲဆိုမှုသည် အနှောင့်အယှက် ပြုရန် အားထုတ်မှုသာဖြစ်ကြောင်း၊ မအိမ်ကြွယ်က ၎င်းဖခင်၏ ပစ္စည်းဟုဆိုခြင်းမှာလည်း မောင်ကြီး၏ အခွင့်အရေးကို ထိပါးရာမရောက်ကြောင်း၊ အမှတ်စဉ် ၁၁၉ တွင် ဖော်ပြထားသော အနှောင့်အယှက်ပြုခြင်း သည် မွေးစားခြင်း အနေအထားကို လုံးဝညီညွတ်ခြင်းဆိုရာရောက်ပြီး ထိုအခွင့်အရေးများ ခံစားခြင်းကို ခြင်းချက်မရှိ ဖယ်ရှားပစ်ရာ ရောက်သော အနှောင့်အယှက်ပြုခြင်းပင်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဤအမှုတွင် ထိုသို့ ဖယ်ရှားပစ်ခြင်းမျိုး မရှိကြောင်း၊ ကာလ စည်းကမ်းသတ် မကျော်ကြောင်း” သုံးသပ်ဆုံးဖြတ်သည်။

မီးသေခြင်းနှင့် အယူခံဝင်ခြင်းဆက်စပ်သည့် ဥပမာ

အမှုတစ်မှုတွင် A က B ထံမှ မြေတစ်ကွက်ကို လက်ရောက်ရယူဝယ်ယူပြီး အရောင်းအဝယ်စာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်ဆဲတွင် C အား မှတ်ပုံမတင်သည့် စာချုပ်နှင့် ထပ်ဆင့်ရောင်းသည်။ D ကိုလည်း လက်ရောက်ပေးအပ်ပြီး ရောင်းပြန်သည်။ ထို့ကြောင့် C က A, B နှင့် D တို့အပေါ် အရောင်းအဝယ် ပဋိညာဉ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ပေးရန် တရားစွဲဆိုရာ မူလရုံးတွင် C အနိုင်ရသည်။ D က အယူခံဝင်ရာ A နှင့် B ချုပ်သည့် စာချုပ်ကို မှတ်ပုံမတင် ရသေးကြောင်း၊ B သာလျှင် ပိုင်ရှင်ဖြစ်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အကြောင်းပြ၍ C ကို အရှုံးပေးသည်။ D နိုင်သည်။ အမှန်မှာ မူလရုံးအမှုမပြီးမီကပင် စာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယင်းစာချုပ်ကို သက်သေခံ အဖြစ် C ၏ ရှေ့နေကတင်ပြရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။ အယူခံတွင် တင်ပြရာ အယူခံရုံးသည် လက်မခံချေ။ သုံးသပ်ရလျှင် စာချုပ်ကို သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံပါက C နိုင်မည်ဖြစ်သဖြင့် အယူခံရုံးက တရားမကျင့်ထုံး အမိန့် ၄၁ နည်း ၂၇(၁)(ခ)အရ စာချုပ်ကို လက်ခံသင့်သည်။ (မှတ်ချက်။ 1923 Ran 57 D.B ပါ မောင်မိုးလွန်း နှင့် မစမယ်အမှု၌ ယခုကဲ့သို့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းကို အကြောင်းပြ၍ အနိုင်ရရန် အခွင့်ကောင်းယူခြင်းကို လက်မခံဘဲ တရားမျှတမှုအတွက် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စဉ်းစားဆုံးဖြတ်သင့်ကြောင်း ထုံးစံထားပြီး ဖြစ်သည်။)

ထို့နောက် မြေကွက်၏ မူလပိုင်ရှင် B က D အပေါ် မြေလက်ရောက်ရလိုမှု စွဲခြင်း ဖြစ်သည်။ B က ဆိုခဲ့သည့် အယူခံရုံးဆုံးဖြတ်ချက်အရ မိမိသည် ပိုင်ရှင်ဖြစ်နေသေးကြောင်း ထောက်ပြသည်။ သို့သော်

အယူခံ ရုံးတွင် D နိုင်သဖြင့် B သည် ပိုင်ရှင်ဖြစ်နေသေးသည်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်ကို D က အယူခံဝင်ခွင့်မရှိ။ ထို့ကြောင့် ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်သည် D အပေါ် မီးသေမည်မဟုတ်။ ထိုအကြောင်းကြောင့် B ရုံးသည်။ ထို့ပြင် B က A ကို ရောင်းသည့် စာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်ပြီးကြောင်း D က ထုချေထားရာ မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ကို မျက်ကွယ် ပြုပြီး အယူခံရုံးဆုံးဖြတ်ချက်အရ B ကို အနိုင်မပေးသင့်ပေ။

နောက်ဥပမာ တစ်ခုကို တင်ပြပါမည်။

အခင်းဖြစ်မြေတွင် A သည် B ၏ အိမ်ငှားအဖြစ် နှစ်ပေါင်းများစွာနေခဲ့သည်။ B သေရာ မြေလခ ဆက်ကောက်သူမရှိဘဲ နေခဲ့ပြီး ယင်းမြေကို B ၏ အမွေစားအမွေခံဖြစ်သူ C ထံမှ A က မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ဖြင့် ဝယ်သည်။ ၎င်းနောက် D တို့ ညီအစ်ကိုတစ်စုနှင့် C အမှုဖြစ်ရာ တရားရုံးက C သည် ယင်းမြေကို အမွေ မဆက်ခံကြောင်း၊ D တို့ ညီအစ်ကို တစ်စုကသာ ဆက်ခံကြောင်း ဆုံးဖြတ်သည်။

ထို့ကြောင့် D တို့က ယင်းမြေကို ခွဲဝေပေးရန် A နှင့် အခြားသူအပေါ် အမွေမှုစွဲဆိုသည်။ ထို့ပြင် A အပေါ် မြေလက်ရောက်ရလိုမှုလည်း စွဲဆိုသည်။ လက်ရောက်ရလိုမှုတွင် တရားလို D တို့သည် အခင်းဖြစ် မြေကိုပိုင်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်သော်လည်း A ၏ အိမ်ရှင်များဖြစ်သောကြောင့် (အိမ်ရှင်အိမ်ငှားအမှုဖြစ်၍) လက်ရောက်ရလိုမှု စွဲဆိုခွင့်မရှိကြောင်းဖြင့် D တို့ စွဲဆိုမှုကို ပယ်ပယ်သည်။

အမွေမှုတွင် အခင်းဖြစ်မြေကို D တို့ အမွေရ မရ ငြင်းချက်ပါရှိရာ မြေလက်ရောက်ရလိုမှု စီရင်ချက် အား အမွေမှုတွင် သက်သေခံတင်သည်။ လက်ရောက်ရလိုမှုဒီကရီကို D က အယူမခံသော်လည်း A အပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် မီးမသေ၊ အတည်မဖြစ်။

အကြောင်းမှာ လက်ရောက်ရလိုမှုကို ပယ်ပယ်သဖြင့် A သည် အမှုတစ်ခုလုံးတွင် လုံးလုံးလျားလျား အနိုင်ရသူဖြစ်သောကြောင့် အယူခံခွင့်မရှိ။ ငြင်းချက်တစ်ခုနှင့်ပတ်သက်ပြီး ချမှတ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက် သည် ၎င်းအပေါ် မီးသေခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အတည်မဖြစ်ပေ။ မောင်ကျားရေးနှင့် ဦးလှ (S.J.L.B 625) ဖြတ်ထုံး၌ အမှုနိုင်သည့်သူအပေါ် ၎င်း၏အကျိုးနှင့် ဆန့်ကျင်ချမှတ်သည့် ကောက်ယူဆုံးဖြတ်ချက်အား အယူခံဝင်ခွင့် မရှိသည့်အတွက် မီးမသေကြောင်း ညွှန်ပြထားသဖြင့် လက်ရောက်ရလိုမှုတွင် မြေကို D တို့ ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်သည် A အပေါ် မီးသေရန် အကြောင်းမရှိချေ။

ထို့ကြောင့် A သည် အယူခံဝင်ခွင့်မရှိသဖြင့် D တို့ တင်သွင်းသည့် အယူခံမှုတွင် တရားမကျင့်ထုံးအမိန့် ၄၁၊ နည်း ၂၂ အရ တန်ပြန်ကန့်ကွက်လွှာလည်း မတင်သွင်းနိုင်ချေ။ အခင်းဖြစ်အကြောင်းအရာကို အယူခံ ဝင်နိုင်ပါမှ တန်ပြန်ကန့်ကွက်လွှာ တင်သွင်းနိုင်သည်။ ဤဥပဒေသကို မဒီနီးရှင် နှင့် တန်ကီခနီ (1955 B.L.R S.C 85) E.R.B ဒင် နှင့် ဦးလှိုင်ဖေ (1967 B.L.R C.C 117) နှင့် (1984 B.L.R 91) ဖြတ်ထုံး များ က တညီတညွတ်တည်း ပြဆိုသည်။

ဒီကရီရေးဆွဲနည်း၊ ပြင်ဆင်နည်း

အလျဉ်းသင့်၍ ဒီကရီရေးဆွဲခြင်း၊ ပြင်ဆင်ခြင်း ကို ဖော်ပြလိုသည်။

တရားမကြီးမှုများတွင် ချမှတ်သည့်အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် အခြေခံပြီး ဒီကရီ ရေးဆွဲရသည်။

- ဒီကရီ၌ ငြင်းချက်တိုင်း၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မဖော်ပြရ။
- စီရင်ချက်တွင် ပါရှိသည်များကို ဒီကရီတွင် အားလုံးကူးယူဖော်ပြပါက လုပ်ထုံးလုပ်နည်း မမှန်။

- တရားမကျင့်ထုံးပုဒ်မ (၂)အရ အမှုသည်များ၏ အခွင့်အရေးကို အပြီးအပြတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုသာ ဒီကရီအဖြစ် ရေးဆွဲရသည်။ ဒီကရီသည် ဥပဒေနှင့်မညီလျှင် ပြင်ဆင်ပေးရန် လျှောက်ထားနိုင်သည်။

တရားမမှုများတွင် အယူခံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော ဥပဒေသမှာ ငြင်းချက်အချို့ကို တစ်ဦးတစ်ယောက် သောသူ၏ အကျိုးနှင့် ဆန့်ကျင်ဆုံးဖြတ်စေကာမူ ဒီကရီ က ၎င်းအား လုံးလုံးလျားလျား အနိုင်ပေးထားလျှင် အဆိုပါ ကောက်ယူဆုံးဖြတ်ချက်များကို အယူခံဝင်ခွင့်မရှိချေ။ အချက်နှစ်ချက်ဖြင့် အကြောင်းပြပါမည်။

ပထမအချက်အနေဖြင့် ၎င်းသည် အဆိုပါကောက်ယူဆုံးဖြတ်ချက်ကြောင့် အကြီးအကျယ် ထိခိုက် နစ်နာခြင်းမရှိ။

ဒုတိယအချက်အနေဖြင့် ကောက်ယူဆုံးဖြတ်ချက်များကို ဒီကရီတွင် ထည့်သွင်းခြင်းမပြုရသဖြင့် ဒီကရီ ၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသ ဖြစ်လာသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဝါလီဟာမက်နှင့် ဒေါ်အမာဂျန် (1959 B.L.R.H.C 326)

သို့ဖြစ်ရာ ဒီကရီတွင် ငြင်းချက်တိုင်း၏ ကောက်ယူဆုံးဖြတ်ချက်များကို ထည့်သွင်းထားလျှင် အယူခံ ဝင်ခွင့်မရှိသဖြင့် ဒီကရီကိုပြင်ဆင်ပေးရန် ကနဦးလျှောက်ထားရမည် ဖြစ်သည်။ ငြင်းဆိုခံရလျှင် အထက်ရုံး တက်၍ အရေးဆိုလျှောက်ထားရန် ဖြစ်သည်။

ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် D က A ကို စွဲဆိုသည့် မြေလက်ရောက်ရလို့မူတွင် D တို့ပိုင်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ချက်သည် D တို့စွဲဆိုသော အမွေမှုတွင် အသာစီးရစေသော အချက်မဟုတ်။ သို့သော် မြေလက်ရောက် ရလို့မူရှုံးသဖြင့် D တို့တက်သည့်အယူခံမှု၌ A အနေနှင့်

(၁) ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်မှားကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြခွင့်ရှိသည်။

(၂) ယင်းငြင်းချက်ကို အောက်ရုံးက ဆုံးဖြတ်ရန်မလိုသဖြင့် ဖျက်ပစ်ရန်လည်း လျှောက်လဲ ခွင့်ရှိသည်။

(၃) ထို့အပြင် သက်သေခံချက်အရ ဆုံးဖြတ်ချက်မှားယွင်းကြောင်းလည်း တင်ပြခွင့်ရှိသည်။

(1955 B.L.R.S.C 85) အမှုတွင် တရားလွှတ်တော်ချုပ်က “အယူခံတရားပြိုင်သည် အောက်ရုံးက ၎င်းအား အနိုင်ပေးဆုံးဖြတ်ချက်များ မှန်ကန်ကြောင်း ထောက်ခံတင်ပြခွင့်ရှိကြောင်း၊ ၎င်းအား အရှုံးပေးပြီး ချမှတ်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များ မှားယွင်းသည်ဟု လျှောက်ထားခွင့်ရှိကြောင်း၊ ယင်းကိစ္စအတွက် တန်ပြန်အယူခံ သို့မဟုတ် တန်ပြန်ကန့်ကွက်လွှာ တင်ပြရန် မလိုကြောင်း” ပြဆိုသည်။

ဘားနတ်ဆင်းနှင့် ဟာဂျီဗာလီမိုဟာမက် (3 Ran. 106. PC) စီရင်ထုံးအရ အယူခံ၊ တန်ပြန်အယူခံ/ တန်ပြန် ကန့်ကွက်လွှာတင်မပေးထားလျှင် အယူခံဝင်နိုင်သည့်ကိစ္စကို အယူခံရုံးတွင် စောဒကမတက်နိုင်ချေ။ အမှုနိုင်သည့် ဒီကရီကို အယူခံဝင်ခွင့်မရှိသော်လည်း ခွင့်ပြုထားလျှင် တရားစရိတ်ထက် ပို၍ ရသင့်သည်ဟု ယူဆလျှင် တရား စရိတ်နှင့်ပတ်သက်၍ တန်ပြန်အယူခံ/တန်ပြန်ကန့်ကွက်လွှာ တင်ခွင့်ရှိသည်။

ဒီကရီတွင် မလိုအပ်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ထည့်သွင်းရန်မဟုတ်သကဲ့သို့ လိုအပ်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက် များလည်း မကျန်ရစ်စေရန် သတိပြုရသည်။

ဥပမာ၊ ပုဒ်မ ၁၂(၁) (က)အရ တစ်မှု၊ ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (စ) အရ တစ်မှုစွဲနိုင်ပါလျက် သီးခြားအခင်း ဖြစ်ကြောင်းခြင်းရာ ၂ ရပ်ကို တစ်မှုတည်းမှာ ပေါင်း၍ စွဲဆိုရာ ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) အရ ဒီကရီချပေးပြီး ၁၂ ၁၂ (၁) (စ) အရ ဒီကရီ ချမပေးနိုင်လျှင် ဒီကရီရေးဆွဲရာ၌

“၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ ဖြူပြဆိုရာ ငှားရမ်းကြေးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ (၁)(စ) အရ စွဲဆိုသော အမှုကို ပလပ်ပြီး ----- ဖြူ၊ ----- လမ်း၊ အိမ်အမှတ် ()၏ လက်ယာဘက် မြေညီထပ်အခန်းမှ တရားပြိုင် -----အား ဖယ်ရှားထွက်ခွာစေရန် (၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်၊ ဖြူပြဆိုရာ ငှားရမ်းကြေးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂ (၁) (က) (ပထမပိုင်း)အရ အမိန့်ချမှတ် လိုက်သည်။”ဟု ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖော်ပြရမည် ဖြစ်သည်။

ပုဒ်မ ၁၂ (၁) (စ) ကိစ္စကို မဖော်ပြဘဲ ဒီကရီချမှတ်ခဲ့လျှင် ယင်းဒီကရီကို အယူခံဝင်ခွင့်ရှိမည်မဟုတ်။ တရားနည်းလမ်းကျစေရန် ပုဒ်မ ၁၂(၁) (စ) အရ စွဲဆိုသည့်အမှုကို ပလပ်ကြောင်း ဒီကရီတွင် ထည့်သွင်း ဖော်ပြပေးရန်နှင့် ဒီကရီကို ပြင်ဆင်ပေးရန် ကနဦးလျှောက်ထားရမည်ဖြစ်သည်။ ပြင်ဆင်ပြီးလျှင် အယူခံ ဝင်ခွင့်ရသွားမည်ဖြစ်သည်။ ဤဥပဒေသဘောကို (1959 B.L.R, H.C 326) အမှုတွင် ထုံးဖွဲ့ထားသည်။

ဒီကရီအရ ထိခိုက်နစ်နာသူ

ဒီကရီအရ အကြီးအကျယ် ထိခိုက်နစ်နာသူသည် အယူခံဝင်နိုင်ကြောင်း ဗွေဆော်ဦးဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။

အမှုတွင် လုံးလုံးလျားလျားနိုင်လျှင် ငြင်းချက်အချို့ကို အမှုနိုင်သူအား အရှုံးပေးဆုံးဖြတ်သော်လည်း ငင်းအား အကြီးအကျယ် ထိခိုက်နစ်နာစေခြင်းမရှိ။ ဤအချက်မှာ အလွယ်တကူ နားလည်နိုင်၊ မြင်နိုင်သည့် အချက်ဖြစ်သည်။ (1959 B.L.R 326 နှင့် 1961 B.L.R 132 D.B ကြည့်ပါ။)

အမှန်စင်စစ် အမှုနိုင်သူသည် ငင်းအား အနိုင်ပေးသည့်ငြင်းချက်များအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်အရ အနိုင် ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ကျန်ငြင်းချက်များကို အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် မလိုဘဲ ဆုံးဖြတ်သည့်အတွက် မီးမသေကြောင်း ဦးထွန်းချစ် နှင့် ဦးစိုးနိုင် (2002 B.L.R, S.C 347) အမှုတွင် ထုံးဖွဲ့ပြီး စီရင်ချက်ချမှတ်ရန် လိုသည့် ကောက်ယူ ဆုံးဖြတ်ချက်များသာ မီးသေကြောင်း၊ ဦးဘိုးဇန့် နှင့် ဦးဘ (1935 Ran. 118) အမှုတွင် ထုံးဖွဲ့သည်။

ထို့ကြောင့် ဒီကရီသည် အမှုနိုင်သူကို အရှုံးပေးသည့်ကောက်ယူဆုံးဖြတ်ချက်အပေါ် အခြေ မခံဟု (48 Cal. 460 P.C) ဖြတ်ထုံး၏ ထောက်ပြချက်ကို ဂရုပြုမှတ်သားရန် ဖြစ်သည်။

အမှုသည်မဟုတ်သူက အယူခံဝင်ခြင်း

(1990 B.L.R 166) စီရင်ထုံးအရဆိုလျှင် အမှုသည်မဟုတ်သူသည် ဒီကရီအရ ထိခိုက် နစ်နာသည့် အပြင် မီးသေသော ဆုံးဖြတ်ချက်အဖြစ် အကျိုးသက်ရောက်မည်ဆိုပါက အယူခံရုံး၏ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အယူခံ ဝင်နိုင်သည်။ ဤဥပဒေသကို ဒေါ်မြင့်သိန်း နှင့် ဦးမြင့်သိန်း (1995 B.L.R 135) အမှုတွင် လက်ခံကျင့်သုံးသည်။

ဖြစ်စဉ်မှာ အယူခံတရားပြိုင် ဦးမြင့်သိန်း အား ကျန်အယူခံတရားပြိုင် ဒေါ်ခင်သန်းဆွေ နှင့် သားသမီးများ က အချင်းဖြစ်မြေကို အမွေဆက်ခံခြင်းဖြင့် ပူးတွဲပိုင်ဆိုင်သဖြင့် ခွဲဝေပေးရန် တရားစွဲဆိုရာ ဦးမြင့်သိန်း က ဝန်ခံ၍ ဝန်ခံဒီကရီချမှတ်သည်။ ယင်းအမှုတွင် အမှုသည်အဖြစ် မပါဝင်သူ အယူခံတရားလို ဒေါ်မြင့်သိန်း နှင့် ဒေါ်သန်းသန်းထွတ်တို့က အချင်းဖြစ်မြေကို ဦးမြင့်သိန်း တစ်ဦးတည်းပိုင်၍ မိမိတို့က မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ဖြင့် ဝယ်ပြီးကြောင်းတင်ပြကာ တရားရုံးချုပ်၌ ဝန်ခံဒီကရီအပေါ် အယူခံဝင်သည်။ ဝန်ခံဒီကရီကို အကြောင်းပြ၍ ဒေါ်ခင်သန်းဆွေ တို့က ဒေါ်မြင့်သိန်းတို့၏ အရောင်းအဝယ်စာချုပ်များ ပျက်ပြယ်ကြောင်းနှင့် မြေတစ်ဝက်ကိုရလိုကြောင်း ဒေါ်မြင့်သိန်းတို့အပေါ် တရားစွဲဆိုထားသည်ဖြစ်၍ အဆိုပါ

ဝန်ခံဒီကရီသည် ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့ကို အကြီးအကျယ် ထိခိုက်နစ်နာစေသည်မှာ မြင်သာသည်။ (မှတ်ချက်။ အမှုတွင် ဒေါ်ခင်သန်းဆွေ တို့က ဦးမြင့်သိန်း ကို ၁၉၉၄ ခုနှစ်တွင် တရားစွဲဆိုပြီး ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့ကလည်း မြေကို မှတ်ပုံတင်အရောင်းအဝယ် စာချုပ်အမှတ် ၁၇/၉၄ ဖြင့် ဝယ်ယူသည်ဟု တင်ပြသည်။ စာချုပ် ချုပ်သည့်နေ့သည် ဒေါ်ခင်သန်းဆွေ တရားစွဲသည့်နေ့ထက် နောက်ကျသည်။ စောသည် မသိရပေ။)

သုံးသပ်ရလျှင် ဒေါ်ခင်သန်းဆွေ တို့က တရားစွဲဆိုပြီးမှ အရောင်းအဝယ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုခြင်း ဖြစ်လျှင် ဦးမြင့်သိန်း မှ တစ်ဆင့် အရေးဆိုသူ ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့အပေါ် စီရင်ချက်သည် မီးသေမည် ဖြစ်၍ ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့က ဝန်ခံဒီကရီကို အယူခံဝင်ခွင့်ရမည် ဖြစ်သည်။ တရားမစွဲမီ အရောင်းအဝယ် စာချုပ်ချုပ်ဆိုပြီး တရားစွဲဆို ဆဲ သို့မဟုတ် အမှုပြီးမှ စာချုပ်ကို မှတ်ပုံတင်ပေးလျှင် စာချုပ်စာတမ်း မှတ်ပုံတင်ခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၇ အရ စာချုပ်ချုပ်ပြီးသည့်နေ့ကစ၍ အကျိုးသက်ရောက်သည့် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်သည် ရောင်းသူ ဦးမြင့်သိန်း ထံတွင် မရှိနိုင်တော့။ ဝယ်ယူသူ ဒေါ်မြင့်သိန်းထံ ရောက်သွားမည်။ ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့သည် တရားမကျင့်ထုံး ဥပဒေပုဒ်မ ၁၁ ပါ အမှုသည် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့ကို ဆက်ခံ အရေးဆိုသူများတွင် အကျူးမဝင်တော့၍ ဒေါ်ခင်သန်းဆွေ တို့ရသည့် အနိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့အပေါ် မီးမသေနိုင်ချေ။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းဝန်ခံဒီကရီကို ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့က အယူခံဝင်နိုင်မည် မဟုတ်ချေ။

ဒေါ်ခင်သန်းဆွေတို့ ရထားသည့် စီရင်ချက်ကို တရားရုံးချုပ်က အယူခံတွင် မဖျက်လျှင်လည်း ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့အပေါ် မီးမသေသဖြင့် ဒုက္ခမပေးနိုင်။ အလားတူ ဝန်ခံဒီကရီကို ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့ အယူခံ ဝင်ခွင့်မရလျှင်လည်း ထိခိုက်နစ်နာစရာ အကြောင်းမရှိပေ။ (အပြီးသတ်တွင် တရားရုံးချုပ်က အမှုသည်အဖြစ် မပါဝင်သူ ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့ကို အယူခံဝင်ခွင့်ပေးသည့်အပြင် ဒေါ်ခင်သန်းဆွေ တို့ရထားသည့် စီရင်ချက်နှင့် ဒီကရီ ကိုလည်း ပယ်ဖျက်ခဲ့သည်။)

အမှုသည်အဖြစ်မပါဝင်သူက အယူခံဝင်သည့်ကိစ္စကို ဒေါ်အမာနှင့် ဒေါ်ဌေးရီ (2000 B.L.R 285) ဖြတ်ထုံးတွင် ကိုးကားသည့် ၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ တရားမအထူးအယူခံမှုအမှတ် ၈၁ (ဦးညွန့်မောင် နှင့် ဦးသာထွန်း ပါ) အမှုကို စုံညီခုံရုံးက ဤသို့ ဆုံးဖြတ်သည်။

တရားလို ဦးသာထွန်းက ဒေါ်ထားထား နှင့် စပ်တူမြေဝယ်ကြောင်း၊ သို့သော် ဒေါ်ထားထားသည် အမည်ငှား (အမည်ခံ)သာဖြစ်၍ မြေကို မိမိပိုင်ကြောင်း မြွက်ဟကြေညာပေးရန် ဒေါ်ထားထားအပေါ် စွဲဆို သည်။ ဒေါ်ထားထားက ကိုယ်စားလှယ်မှတစ်ဆင့် ဝန်ခံသဖြင့် တရားရုံးက ဝန်ခံဒီကရီချမှတ်သည်။ ယင်းဒီကရီ ကို ဒေါ်ထားထား သက်ရှိထင်ရှားရှိနေပါလျက် ၎င်း၏ မောင် ဦးညွန့်မောင် က အယူခံဝင်ရာ ရှုံးသည်။ အထူး အယူခံတက်ရာ စုံညီခုံရုံးက “အယူခံတရားလို ဦးညွန့်မောင် သည် မူလမှုတွင်ဖြစ်စေ၊ အယူခံရုံးဖြစ်စေ အမှုသည်မဟုတ်ကြောင်း အချင်းဖြစ်မြေကို ဒေါ်ထားထား က ၎င်းအား မေတ္တာရိ သို့မဟုတ် သေတမ်းစာဖြင့် ပေးခဲ့ခြင်းလည်း မရှိကြောင်း၊ ၎င်းပြင် ဒေါ်ထားထား ရှိနေ၍ အချင်းဖြစ်မြေ နှင့် ပတ်သက်ပြီး ဦးညွန့်မောင် အနေဖြင့် နစ်နာထိခိုက်စရာ အကြောင်းမရှိကြောင်း” ဆုံးဖြတ်သည်။

ဒေါ်မြင့်သိန်း နှင့် ဦးမြင့်သိန်း အမှုတွင် ဦးမြင့်သိန်း အပေါ် ချမှတ်သည့်စီရင်ချက်သည် ၎င်းထံက အချင်းဖြစ်မြေကို လွှဲပြောင်းဝယ်ယူသည့် တစ်နည်းအားဖြင့် ၎င်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ဒေါ်မြင့်သိန်း တို့အပေါ် မီးသေကောင်းသေနိုင်သည်။ ယခုအမှုတွင် ဒေါ်ထားထားအပေါ် ချမှတ်သည့်စီရင်ချက်သည် ၎င်းနှင့် မည်သို့မျှ မပတ်သက်သည့် မောင်ဖြစ်သူ ဦးညွန့်မောင်အပေါ် မီးသေစရာအကြောင်း လုံးဝမရှိ။ မီးမသေလျှင် တရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ချက်ကို အယူခံဝင်ခွင့်မရှိပေ။ သို့သော်လည်း စုံညီခုံရုံး (အထူး

အယူခံခံရုံး)သည် တရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၆ (ယခုအခါ ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေးဥပဒေပုဒ်မ ၁၉)အရ တရားရုံးချုပ်၏ စီရင်ချက်အပေါ် အယူခံ ခံရုံးအဖြစ် ပြန်လည်စစ်ဆေးစီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ကို သတိချပ်ရမည် ဖြစ်သည်။

၁၉၉၄ ခုနှစ်၊ တရားမအထူးအယူခံမှုအမှတ် ၇၆ (ဦးတင်ထွန်း နှင့် ဒေါ်ကြည်မြင့်)အမှုတွင် အယူခံဝင် ခြင်းနှင့် မီးသေခြင်းဆက်စပ်ပုံကို ဤသို့အထင်အရှားပြဆိုသည်။

“အမွေမှုတွင် ချမှတ်မည့်ဒီကရီသည် အမှုသည်မဟုတ်သူ တစ်ဦးအပေါ်တွင် အကျိုးသက်ရောက်မှု မရှိနိုင်ချေ။ တစ်ဦးဖြစ်သူသည် အမွေမှုမှ ဒီကရီကို အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသူ မဟုတ်သဖြင့် အဆိုပါဒီကရီသည် ၎င်းအပေါ် မီးမသေ၊ အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသော ဒီကရီသာလျှင် မီးသေသော ဆုံးဖြတ်ချက် ဖြစ်သည်။” (ဤလမ်းညွှန်မှုကို မောင်ကြီးနှင့် မောင်အုန်းနိုင်(1 Ran.186)စီရင်ထုံးနှင့် တွဲဖက်ဖတ်ရှုရန်ဖြစ်သည်။)

အဆုံးသတ်အားဖြင့်

- ဒီကရီအရ အကြီးအကျယ်ထိခိုက်နစ်နာသည့်အမှုသည်သည် အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသည်။
- အယူခံဝင်ခွင့်ရှိသည့် ဒီကရီသည် မီးသေသည်။
- အမှုသည် မဟုတ်သူသည်လည်း ဒီကရီအရ ထိခိုက်နစ်နာသည့်အပြင် မီးသေသော ဆုံးဖြတ်ချက် အဖြစ် အကျိုးသက်ရောက်မည်ဆိုပါက အယူခံရုံးခွင့်ပြုချက်ဖြင့် အယူခံဝင်နိုင်သည်။
- အမှုသည်ပင်ဖြစ်သော်လည်း လုံးလုံးလျားလျားအနိုင်ရသူဖြစ်လျှင် ဒီကရီကို အယူခံ ဝင်ခွင့်မရှိကြောင်း၊ ဒေါ်ဂိုတာဝရီဒေဗွီနှင့်ရှန်တီဒေဗွီ (1984 B.L.R 91)၊ ဒေါ်ခင်ညွန့်နှင့် ဒေါ်ခင်သန်း (1985 B.L.R 55) နှင့် ဦးထွန်းချစ် နှင့် ဦးစိုးနိုင် (2002 B.L.R 347 S.B) စီရင်ထုံးများ၏ ညွှန်ပြ ချက်ကို မှတ်သားလိုက်နာရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဦးတင်ဝင်း

ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဥပဒေရေးရာနှင့်

အထူးကိစ္စရပ်များ လေ့လာဆန်းစစ်သုံးသပ်ရေး ကော်မရှင်

ဝန်ခံချက် ။ ဆရာဦးမြ၏ ဥပဒေအဖြာဖြာစာအုပ်ကို အခြေခံရေးသားပါသည်။

အတိုကောက်အညွှန်း

B.L.R	-	Burma (Myanmar) Law Reports
H.C	-	High Court
D.B	-	Division Bench
P.C	-	Privy Council
A.I.R	-	All India Reporter
Ran	-	Rangoon (Yangon)
Cal	-	Calcutta
Mad	-	Madras
Bom	-	Bombay
S.J.L.B	-	Selected Judgements, Lower Burma (Myanmar)
S.C	-	Supreme Court
C.C	-	Chief Court
S.B	-	Special Bench

မြန်မာ နိုင်ငံ ကုမ္ပဏီများ အက်ဥပဒေအရ စီရင်ပိုင်ခွင့်ပြဿနာ

မြေလွင်မြင့်

၂၀၁၃ ခုနှစ်က မြန်မာတိုင်း(မ်)ဂျာနယ်တွင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြခဲ့သည့် ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ ကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေအရ တရားစွဲဆိုသောအမှုများကို တရားလွှတ်တော်များ (The High Courts) ကသာလျှင် စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း၊ ခရိုင်တရားရုံးများက စစ်ဆေးစီရင်ပိုင်ခွင့်မရှိကြောင်း၊ ယင်းအက်ဥပဒေအရ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာများကို ပုဒ်မ ၃(၁)၏ ခြွင်းချက်အရ နိုင်ငံတော်သမ္မတကသာလျှင် အပ်နှင်းနိုင်သဖြင့် ပြည်ထောင်စု တရားသူကြီးချုပ်က အပ်နှင်းပိုင်ခွင့်မရှိကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်က အမိန့်ကြော်ငြာစာထုတ်၍ ခရိုင်တရားရုံးများသို့ စီရင်ပိုင်ခွင့်အပ်နှင်းခြင်းသည် အခွင့်အာဏာမရှိဘဲ၊ သို့မဟုတ် အခွင့်အာဏာကို ကျော်လွန် ကျင့်သုံးသည့် (Ultra vires) အမိန့်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အနှစ်သာရနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်မည် ဖြစ်ကြောင်း ရေးသားဖော်ပြခဲ့သည်။

၎င်း၏ ဆောင်းပါးပါအချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အောက်ပါအတိုင်း ပြန်လည်ရှင်းလင်းဆွေးနွေးလိုပါသည်။

(၁) မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေ (The Myanmar Companies Act) အရ စွဲဆိုသော အမှုများကို စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည့် တရားရုံးသည် (the High Court) တရားလွှတ်တော်သာဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြချက်ကို ငြင်းဆိုရန် မရှိပါ။ **မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများ အက်ဥပဒေပုဒ်မ- ၃(၁)**တွင် The Court having jurisdiction under this Act shall be the High Court: ဟူ၍ ပြဋ္ဌာန်းချက်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(၂) ယင်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ-၃(၁)၏ ခြွင်းချက်အရ နိုင်ငံတော်သမ္မတက ယင်းစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ခရိုင်တရားရုံး တစ်ရုံးရုံးအား အပ်နှင်းနိုင်ကြောင်း ဖော်ပြချက်ကို ငြင်းဆိုရန်မရှိပါ။ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ - ၃(၁)၏ ခြွင်းချက်အဖြစ် အောက်ပါပြဋ္ဌာန်းချက်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

Provided that of the President of the Union may, by notification in the Gazette and subject to such restriction and conditions as he thinks fit, empower any District Court to exercises all or any of the jurisdiction by this Act conferred upon the Court, and in that case such District Court shall, as regards the jurisdiction so conferred, be the Court in respect of all companies having their registered offices in the district.

(၃) ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ ၂၅-၅-၂၀၁၁ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၂၃/၂၀၁၁) ဖြင့် ခရိုင်တရားရုံးများကို စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပ်နှင်းကြောင်း ဖော်ပြချက်ကိုလည်း ငြင်းဆိုရန်မရှိပါ။ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သည် ယင်းအမိန့်ကြော်ငြာစာဖြင့် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရတိုင်း တရားရုံး၊ ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသတရားရုံးနှင့် ခရိုင်တရားရုံးများအား ၁၉၁၃ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများ အက်ဥပဒေပုဒ်မ - ၃ပုဒ်မခွဲ(၁)၏ ခြွင်းချက်အရစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများကို အပ်နှင်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(၄) သို့သော် “စကားရပ်များအစားထိုးခြင်းဆိုင်ရာ အမိန့်/ဥပဒေ”တို့အရ စိစစ်ကြည့်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများ အက်ဥပဒေပုဒ်မ-၃(၁) ခြွင်းချက်ဖြင့် ခရိုင်တရားရုံးများအား စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပ်နှင်းသည့် အာဏာကို နိုင်ငံတော်သမ္မတကသာ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၂၃/၂၀၁၁)သည် အခွင့်အာဏာမရှိဘဲ ထုတ်ဆင့်သည့်၊ သို့မဟုတ်- အာဏာကျော်လွန်ကျင့်သုံးသည့် (Ultra vires) အမိန့်ဖြစ်နေသည်ဟု သုံးသပ်ရရှိကြောင်း၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အနစ်သာရနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဝေဖန်ထောက်ပြခဲ့ပါသည်။

အဆိုပါဆောင်းပါးဆရာက ဇယားကားချပ်တစ်ခုကိုလည်း ရေးဆွဲဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

စဉ်	စကားရပ်များအစားထိုးသည့် အမိန့် / ဥပဒေ	တည်ဆဲဥပဒေများပါ စကားရပ်	အစားထိုးသည့် စကားရပ်
၁	The Union of Burma (Adaptation Laws) Order, 1948	Governor	President of the Union or Head of the State
၂	၁၂.၃.၁၉၆၂ ရက်စွဲပါ တော်လှန် ရေးကောင်စီ ကြေညာချက်အမှတ်- ၂၂ (၁၇.၃.၆၂ နေ့ထုတ်မြန်မာ နိုင်ငံ ပြန်တမ်းအတွဲ၁၅၊ စာ-၃၅၈)	နိုင်ငံတော်သမ္မတ	တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ
၃	ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော် ကောင်စီ၏ ၇.၈.၁၉၇၄ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာ	တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ	နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ နိုင်ငံတော် ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး၊ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်သူ့ဥပဒေ အကျိုးဆောင်အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေး အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ၊ (ဆီလျော်သရွေ့သာ)
၄	စကားရပ်များ အစားထိုးသည့် ဥပဒေ (န.ဝ.တ ဥပဒေအမှတ်- ၈/၈၈)	နိုင်ငံတော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ/ နိုင်ငံတော်သမ္မတ	နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ
၅	စကားရပ်များ အစားထိုးသည့် ဥပဒေ (န.ယ.က ဥပဒေအမှတ်- ၁/၉၇)	နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှု တည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ	နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာ ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ
၆	၂၀၁၁ခုနှစ်၊ စကားရပ်များ အစားထိုး ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ (န.ယ.က ဥပဒေအမှတ်-၁၁/၂၀၁၁)	နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာ ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ	နိုင်ငံတော်သမ္မတ

အဆိုပါဇယား၊ အမှတ်စဉ် (၁ မှ ၃ အထိ) ဖော်ပြချက်များကို ငြင်းဆိုရန်မရှိပါ။ အမှတ်စဉ် (၄ မှ ၆ အထိ)ကိုမူ ဖြည့်စွက်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ မှန်ကန်သော်လည်း ပြည့်စုံမှုမရှိ၊ ကြွင်းကျန်၊ သို့မဟုတ်- ခြွင်းချန် ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

အမှတ်စဉ်(၄)တွင် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးအဖွဲ့၏ ၁၉၈၈ ခုနှစ် စကားရပ်များ အစားထိုးခြင်းဥပဒေပုဒ်မ-၂(ဂ)ကိုသာ ဖော်ပြခဲ့ပြီး ပုဒ်မ-၂(င)ကို ဖော်ပြခြင်းမပြုခဲ့ပါ။ ယင်းပုဒ်မတွင် ပြည်သူ့ တရားသူကြီးအဖွဲ့၊ သို့မဟုတ် ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌဟူသော စကားရပ်အစား၊ တရားသူကြီးချုပ် ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးကြောင်း ဖော်ပြချက်ကို ခြွင်းချန်ခဲ့ပါသည်။

ထို့အတူ၊ အမှတ်စဉ်(၆)တွင် နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီ၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ် စကားရပ်များအစားထိုးခြင်းဥပဒေပုဒ်မ-၂(ခ)ကိုသာ ဖော်ပြခဲ့ပြီး၊ ပုဒ်မ-၂(ဇ)ကို ဖော်ပြခြင်းမပြုခဲ့ပါ။ ယင်းပုဒ်မ တွင် တရားသူကြီးချုပ်ဆိုသော စကားရပ်အစား၊ ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ဟူသော စကားရပ်ဖြင့် အစားထိုးကြောင်း ဖော်ပြချက်ကို ဆရာက ခြွင်းချန်ခဲ့ပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ၊ ၎င်းရေးဆွဲဖော်ပြသည့်ဇယား အမှတ်စဉ် (၁ မှ ၆ အထိ)သည် နိုင်ငံတော်အကြီးအကဲ President of the Union or Head of the State ကို မဏ္ဍိုင်ပြု၍၊ တစ်နည်း- နိုင်ငံတော်၏ အုပ်ချုပ်ရေး ယန္တရား အတွက်သာ (အထူးပြု၍) ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်ပြီး၊ နိုင်ငံတော်၏တရားစီရင်ရေး ယန္တရားအတွက်မူ အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည့် စကားရပ်များအစားထိုးသည့် ဥပဒေပါအချက်အလက်များကို (အထူးပြု ခြွင်းချန်၍) စီမံရေးဆွဲ ထားကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ သို့ရာတွင်၊ ၎င်းသည် ကြွင်းကျန်၊ သို့မဟုတ်-ခြွင်းချန်၍ ရေးဆွဲထားသည်။ သို့မဟုတ် ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိသည့် ဇယားကားချပ်တစ်ခုကို အခြေပြု၍ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်က အမိန့် ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၂၃/၂၀၁၁)ကို ထုတ်ပြန်ခြင်းသည် အခွင့်အာဏာမရှိဘဲ ထုတ်ပြန်သည့်အမိန့်၊ အခွင့် အာဏာကိုကျော်လွန်ကျင့်သုံးသည့် အမိန့်ဖြစ်သည်ဟု ဝေဖန်ခဲ့ပါသည်။

စင်စစ်၊ တရားစီရင်ရေးယန္တရားအလိုငှာဆိုပါက အောက်ပါဇယားကားချပ်ကို ရေးဆွဲဖော်ပြရပါမည်။

စဉ်	စကားရပ်များအစားထိုးသည့် အမိန့် / ဥပဒေ	တည်ဆဲဥပဒေများပါ စကားရပ်	အစားထိုးသည့် စကားရပ်
၁	The Union of Burma (Adaptation Laws) Order, 1948	Governor	President of the Union or Head of the State
၂	၁၂.၃.၁၉၆၂ ရက်စွဲပါ တော်လှန်ရေးကောင်စီ ကြေညာချက်အမှတ်-၂၂ (၁၇.၃.၆၂ နေ့ထုတ်မြန်မာ နိုင်ငံ ပြန်တမ်းအတွဲ၁၅၊ စာ-၃၅၈)	နိုင်ငံတော်သမ္မတ	တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ
၃	ပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ နိုင်ငံတော်ကောင်စီ၏ ၇.၈.၁၉၇၄ ရက်စွဲပါ အမိန့်ကြော်ငြာစာ အမှတ် ၄/၇၄	တော်လှန်ရေးကောင်စီ ဥက္ကဋ္ဌ	နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ နိုင်ငံတော်ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ သက်ဆိုင်ရာဝန်ကြီး၊ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်သူ့ဥပဒေအကျိုးဆောင်အဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ပြည်သူ့လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ၊ (ဆီလျော်သရွေ့သာ)
၄	စကားရပ်များ အစားထိုးသည့် ဥပဒေ (န.ဝ.တ ဥပဒေအမှတ်-၈/၈၈) ပုဒ်မ - ၂ (င)	ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ (သို့) ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ	တရားသူကြီးချုပ်
၅	စကားရပ်များ အစားထိုးသည့် ဥပဒေ (န.ယ.က ဥပဒေအမှတ်-၁၁/၂၀၁၁) ပုဒ်မ - ၂ (ဇ)	တရားသူကြီးချုပ်	ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်

၁၉၇၄ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ-အရ အုပ်ချုပ်သည့်ခေတ်တွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတက (တရားစီရင်ရေးအလိုငှာ) ထုတ်ပြန်ရမည့် အမိန့်ကြော်ငြာစာများကို ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌကလည်းကောင်း၊ ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်အထိ တပ်မတော်အစိုးရအုပ်ချုပ်သည့်ခေတ်တွင် နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေး အဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ၊ နိုင်ငံတော်အေးချမ်းသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ က (တရား

စီရင်ရေးအလို့ငှာ) ထုတ်ပြန် ရမည့်အမိန့်ကြော်ငြာစာများကို တရားသူကြီးချုပ်ကလည်းကောင်း၊ ယခုဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေအတည်ဖြစ်သည့် ၃၁.၁.၂၀၁၁ ရက်နေ့နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံတော်သမ္မတက (တရားစီရင်ရေး အလို့ငှာ)ထုတ်ပြန်ရမည့် အမိန့် ကြော်ငြာစာများကို ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်ကလည်းကောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းမှာ အထက်ပါဇယား ကားချပ်တွင် ရည်ညွှန်းသည့် စကားရပ်များအစားထိုးသည့်ဥပဒေအရ ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတကိုယ်စား မိမိဌာနနှင့် ဆီလျော်သော စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာအပ်နှင်းသည့်ကိစ္စရပ်များ ကိုဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေပုဒ်မ-၃ ပုဒ်မခွဲ(၁)၏ ခြွင်းချက်အရ ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်က အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် (၁၂၃/၂၀၁၁)ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်းသည် အပ်နှင်းသည့် အခွင့်အာဏာနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ အခွင့်အာဏာမရှိ/ ကျော်လွန်ကျင့်သုံး သည်ဆိုသော ဝေဖန်ချက်မမှန်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

The Myanmar Companies Act သည် ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သောဥပဒေဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဥပဒေ တွင် ပါရှိသည့် President of the Union may, ဟူသောစကားရပ်ကို အတည်ဖြစ်ဆဲဥပဒေများ၌ အမြောက်အများတွေ့ရှိရဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ယခုအခါ၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေ-ဟူ၍ ခေါ်တွင်သည့် The Code of Criminal Procedure ၌ ပင်လျှင် President of the Union may, ဟူသော စကားရပ်အတော်များများပါရှိနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ၊ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ-၃၀ တွင် “နိုင်ငံတော်သမ္မတက သေဒဏ်မစီရင်ထိုက်သည့်ပြစ်မှုများကို ရာဇဝတ် တရားသူကြီး အဖြစ်ဖြင့် စစ်ဆေးစီရင်နိုင်ရန် ခရိုင်တရားသူကြီး၊ သို့မဟုတ်- မည်သည့်ပထမတန်း ရာဇဝတ်တရားသူကြီးအား မဆို အခွင့်အာဏာအပ်နှင်းနိုင်ကြောင်း”ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို The President of the Union may pass; စသည်ဖြင့် ဖော်ပြခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ အလားတူ ပြဋ္ဌာန်းချက်များစွာလည်း ရှိပါသည်။ သို့သော်၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတ ၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာဖြင့် မည်သည့် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးကိုမျှ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာအပ်နှင်းခြင်းမပြုခဲ့ပါ။ ထိုသို့ ပြုရလျှင်လည်း နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ယင်း၏ တန်ဖိုး ကြီးသည့်အချိန်များကို ယင်းကိစ္စနှင့်ပင် ကုန်ဆုံးရဖွယ် ရှိပါသည်။ စကားရပ်များအစားထိုးသည့်ဥပဒေနှင့်အညီ နိုင်ငံတော်သမ္မတ ကိုယ်စား (ယခင်) တရားသူကြီးချုပ်၊ (ယခု) ပြည်ထောင်စုတရားသူကြီးချုပ်တို့က စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာများအပ်နှင်းခဲ့ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အခွင့်အာဏာ ကျော်လွန်ကျင့်သုံးခြင်း (Ultra Vires) ဖြစ်ကြောင်း မည်သည့်ဥပဒေပညာရှင်တစ်ဦးဦးကမျှ ဝေဖန်ခြင်း မပြုခဲ့ကြပါ။

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏အနှစ်သာရနှင့် ဆန့်ကျင်နေမည်ဖြစ်ကြောင်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ကိုးကားပြောဆိုခဲ့ခြင်းအတွက် ဆောင်းပါးရေးသူအား ကျေးဇူးဆိုရပါမည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်၊ အတော်အတန် ဉာဏ်ကြီးသူတို့ပင်လျှင်၊ ခါတစ်ရံ အတည်ဖြစ်လျက်ရှိသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အနှစ်သာရကို ဆင်ခြင်ရန်ပျက်ကွက်တတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(၂၀၀၈)ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ-၁၁(က)၊ ယင်းဥပဒေအခန်း(၆)နှင့် ပြည်ထောင်စုတရားစီရင်ရေး ဥပဒေတို့ကို လေ့လာပါက တရားစီရင်မှုဆိုင်ရာအခွင့်အာဏာ မည်သို့စီးဆင်း၍ မည်သူများက မည်သို့ ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်ကြရသည်ကို အလွယ်သိမြင်နိုင်ပါသည်။

ပြေလွင်မြင့်

pyaylwinmyint@gmail.com

မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် တရားမထောင်ချမှတ်နိုင်သလော

ဇေယျာမိုးမြင့်စံ

အစိုးရမြေတွင် ကျူးကျော်နေထိုင်သူများအား မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဖြစ်သူ လက်ထောက် ကော်လံတွင် အရာရှိက တရားမကျဉ်းထောင်သို့ ပို့ဆောင်ချုပ်နှောင်ခြင်းသည် တရားဥပဒေနှင့်အညီ အရေးယူဆောင်ရွက် ခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ၂၅-၄-၂၀၁၄ ရက်နေ့ထုတ် မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင် ဖော်ပြခဲ့ပြီးနောက် ကော်လံတွင် အရာရှိ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာဖြင့် ထိုသို့တရားမကျဉ်းထောင်ချမှတ်ခြင်းကို ပြည်ထောင်စုတရား လွှတ်တော်ချုပ်က အမှုခေါ်စာချွန်တော်ဖြင့် ပယ်ဖျက်လိုက်ကြောင်း၊ ၂၆-၄-၂၀၁၄ ရက်နေ့ထုတ် အဆိုပါ မြန်မာ့အလင်းသတင်းစာတွင် ထပ်မံ၍ပုံနှိပ်ဖော်ပြခဲ့သည်။

ဒေါ်မြင့်ရီပါ - ၂ ဦး နှင့် မတင်နီလာမြင့် ပါ ၂-ဦးအား မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဖြစ်သူ လက်ထောက် ကော်လံတွင် အရာရှိက တရားမကျဉ်းထောင်တွင် ရက်ပေါင်း ၃၀ စီကျခံစေသည့်အမိန့်ကို ပြည်ထောင်စု တရားလွှတ်တော်ချုပ်က အမှုခေါ်စာချွန်တော်ဖြင့် ပယ်ဖျက်လိုက်သည့်အချိန်တွင် ထိုလေးဦးသည် တရားမ ကျဉ်းထောင်တွင် ရက်ပေါင်း-၃၀စီ ကျခံပြီးခဲ့ပြီ ဖြစ်သည်။

အစိုးရစီမံခန့်ခွဲပိုင်ခွင့်ရှိသော မြေပေါ်တွင် ကျူးကျော်နေထိုင်သည်ဆိုသော ဒေါ်မြင့်ရီ နှင့် ဦးသန်းနိုင် တို့အား ဖယ်ရှားပေးရန်နှင့် ဖယ်ရှားခြင်းမပြုပါက တရားစွဲဆိုမည်ဖြစ်ကြောင်း နို့တစ်စာပေးပို့ဆင့်ဆိုခဲ့သော် လည်း သတ်မှတ်ရက်အထိ ဖယ်ရှားခြင်းမရှိသဖြင့် ခရိုင်ဥပဒေရုံးသို့ အကြံပြုချက်တောင်းခံရာ တရားစွဲဆိုရန် မလိုအပ်ကြောင်း အကြံပြုသည့်အတွက် မူလနို့တစ်စာပါအတိုင်း တရားစွဲဆိုခြင်းမပြုတော့ဘဲ အောက် မြန်မာပြည် မြို့နှင့်ကျေးရွာမြေများအက်ဥပဒေ (The Lower Burma Town and Village Lands Act) ပုဒ်မ-၂၁(၂)အရ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ရက်ပေါင်း- ၃၀ စီ တရားမကျဉ်းထောင် ချမှတ်ခဲ့သည်။

အချင်းဖြစ်အမှုပေါ်ပေါက်ခဲ့ပုံ

အဆိုပါမြေသည် ရွှေကျင်မြို့နယ်မြေစာရင်းမှတ်ပုံတင်စာရင်းအရ အဘီအမ်အမျိုးသမီးကျောင်းမြေ အမည်ပေါက်ခဲ့ပြီး ဒေါ်သိန်း(ခ)မဟာသိန်းမှ အိမ်တန်းလျားဆောက်လုပ်နေထိုင်ကာ ဈေးဆိုင်ခန်း ၁၁ ခန်းကို ငှားရမ်းခဲ့သည်။ ဒေါ်မဟာသိန်း ကွယ်လွန်သောအခါ မွေးစားသမီးဒေါ်ဘောဘီနှင့် ခင်ပွန်းတို့က ဆိုင်ခန်းငှားခ များဆက်၍ ယူခဲ့သည်။

အဆိုပါမြေကို မြေဂရုရရှိရန်အတွက် ဒေါ်သိန်း (ခ) မဟာသိန်းနှင့် ကရင်နှစ်ခြင်းအသင်းတော်တို့က

အပြိုင်လျှောက်ထားခဲ့သဖြင့် အမှုတွဲပိတ်သိမ်းခဲ့ရာ ယခင်က အေဘီအမ်အမျိုးသမီးကျောင်းမြေဖြစ်ခဲ့ဖူးသော်လည်း ယခုလက်ရှိအဆောက်အအုံ မရှိတော့သဖြင့် ခရစ်ယာန်သာသနာ့မြေတွင် အကျုံးမဝင်ဟု ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်းမင်းကြီးရုံးက ၉-၆-၁၉၇၀ တွင် ပြန်ကြားခဲ့သည်။ ပဲခူးတိုင်းမြေစာရင်းဦးစီးဌာနကလည်း သာသနာ့မြေဖြစ်နိုင်ဟု ပြန်ကြားခဲ့သည့်အတွက် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးအစိုးရအဖွဲ့က အချင်းဖြစ်မြေထဲမှ ၀.၀၆၄ ဧကကို ဒေါ်ဘောဘီ၊ ၀.၀၆၄ ဧကကို အသင်းတော်၊ ၀.၁၇၄ ဧကကို စည်ပင်မြို့နယ် ခန်းမမြေနေရာစသည် ဖြင့် ချထားပေးရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။

မြေနေရာများချထားပြီးနောက် အဆိုပါမြေတွင် ကျူးကျော်နေထိုင်သူများအား ဖယ်ရှားပေးရန် ထုတ်ဆင့် သည့် နို့တစ်စာကို လိုက်နာခြင်းမရှိသဖြင့် မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက တရားမအကျဉ်းထောင်သို့ ပို့အပ်သည့် ဝရမ်းစာထုတ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

နစ်နာသူများဘက်မှ လျှောက်လဲတင်ပြချက်

ကော်လီတ္တော် အရာရှိ၏ ဝရမ်းစာအရ မြို့နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့မှူးက ဒေါ်မြင့်ရီ ပါ - ၂ ဦးအား ၎င်းတို့၏ နေအိမ်မှ သွားရောက်ခေါ်ဆောင်၍ တရားမအကျဉ်းထောင်သို့ပို့အပ်ပြီးနောက် နေအိမ်ကို ဖြိုဖျက်၍ ခြံအပြင်၌ စုပုံထားခဲ့ကြောင်း၊ ထို့နောက် ဥပစာတွင် ဆက်လက်ကျူးကျော်နေသော မတင်နီလာမြင့် (ဒေါ်မြင့်ရီ၏သမီး) နှင့် ဒေါ်ခင်စောမြိုင် (ဦးသန်းနိုင်၏ ဇနီး)တို့ကို ကော်လီတ္တော်အရာရှိက နို့တစ်စာပေးပို့ခြင်းမပြုတော့ဘဲ တရားမအကျဉ်းထောင်တွင် ချုပ်နှောင်ထားရန်ဝရမ်းစာ ထပ်မံထုတ်ပေးခဲ့ကြောင်း၊ အချင်းဖြစ်မြေသည် အစိုးရ မြေဖြစ်သည်ဆိုပါက မြေသိမ်းအမိန့်ထုတ်ပြန်ရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုသို့မြေသိမ်းအမိန့်ထုတ်ခြင်း၊ တရားစွဲဆိုခြင်း မပြုလုပ်ဘဲ တရားမအကျဉ်းထောင်သို့ပို့အပ်ခြင်းမှာ လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို ကျော်လွန်ဆောင်ရွက်ရာရောက်ကြောင်း၊ ၂၀၁၁ခုနှစ် နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မျက်ကွယ်ပြုရာရောက်ကြောင်း၊ စီရင်ပိုင်ခွင့် အာဏာမရှိဘဲထောင်ချခဲ့ခြင်း၊ ထောင်ချဝရမ်းမပါဘဲ ထောင်ပိုင်က လက်ခံထားခြင်းတို့ကြောင့် စာချွန်တော်အမိန့်များ ထုတ်ဆင့်ပယ်ဖျက်ပေးသင့်ကြောင်း၊ ဒေါ်မြင့်ရီတို့၏ ရှေ့နေက ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်သို့ လျှောက်ထားခဲ့သည်။

မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဘက်မှ လျှောက်လဲတင်ပြချက်

လျှောက်ထားခံရသူများဖြစ်သော မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၊ မြို့နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့မှူးနှင့် အကျဉ်းထောင်အရာရှိ တို့က ၎င်းတို့သည် ဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း တင်ပြခဲ့၍ ၎င်းတို့ကိုယ်စားလိုက်ပါဆောင်ရွက်သည့် ပြည်ထောင်စုရှေ့နေချုပ်ရုံး ညွှန်ကြားရေးမှူးက မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် ၁၈၉၈-ခုနှစ်၊ အောက်မြန်မာနိုင်ငံမြို့နှင့်ကျေးရွာမြေများအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ-၂၁(၂)နှင့်အညီ တရားစီရင်ရေးသဘော ဆန်သည့် မူခင်းတစ်ရပ်တွင် အခွန်တော်အရာရှိအနေဖြင့် တရားမအကျဉ်းထောင်သို့ ပို့အပ်သည့် အမိန့်ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်ကြောင်း၊ တည်ဆဲဥပဒေအရ ခွင့်ပြုထားသည့်ကိစ္စရပ်အပေါ် ချုပ်နှောင်ခြင်းဖြစ်၍ နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ မူလ အခွင့်အရေးများကို ထိခိုက် နစ်နာစေခြင်း မရှိကြောင်း၊ အခွင့်အာဏာကို ကျော်လွန်သုံးစွဲရာ မရောက်ကြောင်း၊ စာချွန်တော်အမိန့်ထုတ်ဆင့်ပေးရန် လျှောက်ထားချက်ကို ခွင့်ပြုရန်မသင့်ကြောင်း လျှောက်လဲတင်ပြခဲ့သည်။

ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ သုံးသပ်ချက်

၁၈၉၈-ခုနှစ်အောက် မြန်မာပြည်မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများအက်ဥပဒေပုဒ်မ-၄(၁)တွင် အစိုးရမြေ (State

Land)ဆိုသည်မှာ အစိုးရက အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုထားခြင်းမရှိသည့် မြေအားလုံးပါဝင်ကြောင်း၊ ပုဒ်မ-၄(၂) တွင် အစိုးရစီမံခန့်ခွဲသည့်မြေ (Land at the disposal of Government)ဆိုသည်မှာ မည်သူမှမြေပိုင်ခွင့် အခွင့်အရေးရထိုက်ခွင့်မရှိသည့်မြေနှင့် အစိုးရ၊ သို့မဟုတ် အစိုးရကိုယ်စား မြေပိုင်မြေငှား အဖြစ် အငှားချထားခြင်းခံရသူတို့နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသည့်မြေဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ-၂၁(၁)သည် အစိုးရမြေတွင် တရားမဝင်လက်ဝယ်ထားမှုနှင့် အသုံးပြုမှု (Unauthorized Possession Use)နှင့် စပ်လျဉ်း၍ မြေမှ ဥပဒေအရ နှင်ထုတ်ရန်အတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဖြစ်ကြောင်း၊ ကြေးတိုင်နှင့် မြေစာရင်းမင်းကြီးရုံး၏ ၉-၆-၁၉၇၀ ရက်စွဲပါ ပြန်ကြားစာအရ အချင်းဖြစ်မြေသည် မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်မှ ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့် မရှိသောမြေဖြစ်၍ အစိုးရစီမံခန့်ခွဲနိုင်သောမြေ (Land at the Disposal of Government)ဖြစ်သည့်အတွက် ယင်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ-၂၁ အရ အရေးယူဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းမှာ ဥပဒေလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်မညီညွတ်ကြောင်း၊ ယင်းဥပဒေပုဒ်မ-၂၁(၂)အရ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဖမ်းဝရမ်းထုတ်၍ တရားမအကျဉ်းထောင်တွင် ရက်ပေါင်း (၃၀)အချုပ်နှင့်ထားရန်ချမှတ်သည့်အမိန့်မှာလည်း ဥပဒေအရ မှန်ကန်ခြင်းမရှိကြောင်း၊ လက်အောက်တရားရုံး တစ်ရုံးရုံး၏ အမိန့်တစ်ရပ်၊ သို့မဟုတ်-စီမံခန့်ခွဲရေးအာဏာပိုင်တို့၏ အမိန့်တစ်ရပ်သည် မှားယွင်းပြီး နိုင်ငံသား တစ်ဦး၏ ဥပဒေအရ အခွင့်အရေးတစ်ရပ်ရပ်ကို ထိပါးစေသည့်အခါ ကုစားပေးရန် အတွက် စာချွန်တော် အမိန့်ထုတ်ဆင့်ပေးရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ကြောင်း သုံးသပ်လျက် တရားမ အကျဉ်းထောင်တွင် ရက်ပေါင်း(၃၀) ကျခံစေခဲ့သည့်အမိန့်ကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆင်ခြင်သင့်သောအချက်များ

ဒေါ်မြင့်ရီပါ-၂ဦး နှင့် ဒေါ်တင်နီလာမြင့်ပါ - ၂ဦး တို့အား မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက တရားမထောင်ချမှတ်သည့်အမိန့်ကို ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်က စာချွန်တော်အမိန့်ဖြင့် ပယ်ဖျက်ခဲ့ချိန်တွင် ၎င်းတို့သည် အကျဉ်းထောင်မှ (လွတ်ရက်စေ၍) လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ သာမန်အားဖြင့် ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၏ အမိန့်ကို အကျိုးခံစားခွင့်မရခဲ့-ဟု ဆိုရပါမည်။ လွတ်မြောက်ပြီးချိန်တွင်မူ စာချွန်တော်လျှောက်ထားခဲ့ခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ လွတ်မြောက်မှုထက် ပို၍မြင့်မားသော ရည်သန်မျှော်မှန်းချက် တစ်စုံတစ်ရာရှိသည်လည်း ဖြစ်နိုင်လေရကား ၎င်းတို့၏ကြိုးပမ်းမှုသည် အဟောသိကံမဖြစ်ထိုက်-ဟု စဉ်းစားဆင်ခြင်စရာ ရှိလာပါသည်။

သို့ဖြစ်ရာ အောက်ပါအချက်များကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်ကြစေလိုပါသည်။

မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက တရားမအကျဉ်းထောင်ချမှတ်သည့်အမိန့်ကို ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်က ပယ်ဖျက်ခြင်းသည် အစိုးရစီမံခန့်ခွဲနိုင်သောမြေ (Land at the Disposal of Government)တွင် ကျူးကျော် သူများဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း၊ အစိုးရမြေ (State Land) တွင် ကျူးကျော်သူများဖြစ်ပါက ကော်လီတ္တော် အရာရှိအနေဖြင့် အောက်မြန်မာပြည်မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ အက်ဥပဒေပုဒ်မ-၂၁(၂)အရ တရားမအကျဉ်းထောင် ချမှတ်နိုင်သည်-ဟု အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်ကြောင်း ယူဆဖွယ်ရာ ရှိပါသည်။

အောက်မြန်မာပြည်မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများအက်ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းသည့် ၁၈၉၈ ခုနှစ်က ယခုအုပ်ချုပ်ရေးမှူးဟု ဆိုအပ်သည့် မြို့ပိုင်၊ နယ်ပိုင်ဝန်ထောက်စသူတို့သည် တရားစီရင်ရေးအာဏာအပ်နှင်းခံရသူများ ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၇၂ နှင့် ၁၉၈၈ ခုနှစ်များမှစ၍ ၂၀၀၈ ခုနှစ်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအာဏာ

မတည့်မီ (၃၀-၃-၂၀၁၁)ကာလအတွင်း တရားစီရင်ရေးအာဏာကို မြို့နယ်ခွဲအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသို့ အပ်နှင်း သည်များရှိခဲ့ပါသည်။

သို့ရာတွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံး၏ ၂၀၁၁ ခုနှစ် တင်သွင်းလွှာအမှတ်-၁(ပြည်ထောင်စု တရားသူကြီးချုပ်နှင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီး)အမှုတွင် “မြို့နယ်ခွဲအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများအား ပြစ်မှုတရားစီရင်ရေး အာဏာအပ်နှင်းပါက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှုမရှိကြောင်း” (၁၄-၇-၂၀၁၁)ရက်နေ့တွင် ဆုံးဖြတ် ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ယင်းဆုံးဖြတ်ချက်အရ မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများက ရာဇဝတ်တရားစီရင်ရေးအာဏာ ကျင့်သုံး နိုင်ခြင်းမရှိတော့ချေ။ တရားမတရားစီရင်ရေးအာဏာအပ်နှင်းခြင်းလည်း မရှိသဖြင့် ၎င်းတို့က တရားမ ထောင်ချမှတ်နိုင်သည်ဆိုသောအချက်မှာ ခုံရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်လည်းကောင်း၊ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၁၀(က) နှင့်လည်းကောင်း လွဲချော်မှားယွင်းနေခြင်း ရှိမရှိ ဆင်ခြင်ကြည့်သင့်ပါသည်။

ထို့ပြင် -

ဒေါ်မြင့်ရီပါ - ၂ဦးနှင့် ဒေါ်တင်နီလာမြင့်ပါ - ၂ ဦးတို့ကို ကောလိတွော်အရာရှိအနေဖြင့် တရားမ ထောင်ချမှတ်စဉ်က မြို့နယ်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးသည် မည်သည့်တရားစီရင်ရေးအာဏာမျှမရှိသဖြင့် (အစိုးရမြေတွင် ကျူးကျော်သူများဖြစ်စေကာမူ) ၎င်းတို့က တရားမထောင်ချမှတ်ခြင်းသည် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိဟူ၍ ဆင်ခြင်ရန်ရှိပါသည်။

နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ အများပြည်သူအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် အများပြည်သူ အကျိုးငှာဥပဒေနှင့်အညီ ကြိုတင်ကာကွယ်ထားရှိရန် လိုအပ်သောကိစ္စ၊ သို့မဟုတ်- တည်ဆဲဥပဒေတစ်ရပ်ရပ် အရ ခွင့်ပြုသည့်ကိစ္စမှတစ်ပါး စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသော တရားသူကြီး၏ချုပ်မိန့်မရရှိဘဲ မည်သူ့ကိုမျှ-၂၄ နာရီ ထက်ပို၍ ချုပ်နှောင်ခြင်းမပြုရ-ဟူ၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၃၇၆ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတွက် လူကိုဖမ်းဆီးရန်ဝရမ်းဖြင့်ဖမ်းဆီး၍တရားမအကျဉ်းထောင်တွင် ရက်ပေါင်း(၃၀)ချုပ်နှောင်ထားစေသည့် အမိန့်သည် အခြေခံ ဥပဒေပါ နိုင်ငံသားတစ်ဦး၏ အခြေခံအခွင့်အရေး (fundamental right) ကျူးကျော် ထိပါးရာရောက်မရောက် ဆင်ခြင်ရန် ရှိပါသည်။

အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၁၉(ဂ)အရ “အမှုများတွင် ဥပဒေအရ ခုခံချေပခွင့်နှင့် အယူခံပိုင်ခွင့်ရှိရေး”သည် နိုင်ငံတော်၏ အခြေခံမူများတွင် ပါရှိသည့် တရားစီရင်ရေးမူတစ်ရပ်ဖြစ်ရာ မတင်နီလာမြင့် နှင့် ဒေါ်ခင်စောမြိုင် တို့အား ခုခံချေပခွင့်ပေးခဲ့ကြောင်း ပေါ်လွင် ထင်ရှားခြင်းမရှိဘဲ တရားမထောင်ချမှတ်ခြင်းသည် အခြေခံဥပဒေ ကို ဆန့်ကျင်ရာရောက်မရောက် ဆင်ခြင်ရန် ရှိပါသည်။

အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ-၄၉၉ အရ “ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံအတွင်းရှိဥပဒေအားလုံး၏အခြေခံ” ဖြစ်ပြီး အခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိပါက မည်သည့်ဥပဒေမျှ ဥပဒေအဖြစ်ရပ်တည်နိုင်စွမ်းမရှိသည့် အလျောက် ၁၈၉၈ ခုနှစ်က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့၍ ကာလဒေသနှင့် ဆီလျော်ခြင်းမရှိတော့သော (The Lower Burma Town and Village Lands Act; 1898) သည် အခြေခံဥပဒေနှင့် ညီညွတ်ခြင်းမရှိ၊ ဥပဒေတစ်ရပ်အဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်နိုင်ခြင်း ရှိမရှိ၊ တည်ဆဲဥပဒေတစ်ခုအဖြစ်မှ ပယ်ဖျက်ရန် သင့်မသင့်၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာခုံရုံးသို့ ထုံးနည်းတကျတင်ပြ၍ အဆုံးအဖြတ်ခံယူသင့်ပါသည်။

အမှားအယွင်းများ ထပ်ခါထပ်ခါ မကျူးလွန်မိဖို့ရာ အဖြေရှာကြစေလိုပါသည်။

အစိုးရမြေနဲ့ ကျူးကျော်သူ

ဦးတင်ဝင်း(ညွှန်မှူးငြိမ်း)

အစိုးရမြေပေါ်ဝင်ရောက်ခွင့်မရှိဘဲ လက်ရှိထားခွင့်မရှိဘဲ ဒါမှမဟုတ် နေထိုင်ခွင့်မရှိဘဲ ဝင်ရောက်ရင်၊ လက်ရှိထားရင်၊ နေထိုင်ရင် ကျူးကျော်သူအဖြစ် အရေးယူခံရနိုင်ပါတယ်။

အစိုးရမြေ (State Land)ဆိုတာ

“အစိုးရကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ အစိုးရကိုယ်စားဖြစ်စေ ပြုလုပ်သည့် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် သို့မဟုတ် အသိအမှတ်ပြုထားဆဲဖြစ်သည့် အခွန်လွတ်ဂရန် (Revenue - Free Grant) သို့မဟုတ် အပိုင်ပေးဂရန် ထုတ်ပေးထားခြင်း မရှိသည့် မြေအားလုံးကို ဆိုသည်”လို့ အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများဥပဒေ (Lower Burma Town and Village Lands Act) ပုဒ်မ ၄ ပုဒ်မခွဲ ၁ မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။

အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်စည်းမျဉ်းဥပဒေ (Upper Burma Land and Revenue Regulation) ပုဒ်မ ၂၃ ပုဒ်မခွဲ (က) မှ (င) အထိမှာတော့ “မည်သူ့ကိုမျှ မချထားရသေးတဲ့ မြေတွေသာမက ယခင်က မြန်မာဘုရင်တွေပိုင်ခဲ့တဲ့မြေ (Royal Land)တွေ၊ အမှုထမ်းများအတွက် အစိုးရက ဆုလက်ဆောင် အဖြစ် ချီးမြှင့် ပေးကမ်းထားတဲ့မြေတွေ၊ အများပြည်သူနဲ့ဆိုင်တဲ့ အဆောက်အအုံ၊ ရုံးဆောက်လုပ်ရန် ပေးထားတဲ့မြေတွေ၊ မြစ်ချောင်းများအတွင်းက ပေါ်လာတဲ့မြေကျွန်းတွေနဲ့ သောင်းထွန်းမြေတွေ၊ မြေလွတ် မြေရိုင်းတွေနဲ့ သစ်တော ကြိုးဝိုင်းမြေတွေ၊ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်လက်ရှိ ထားခဲ့တဲ့မြေဖြစ်သော်လည်း မြေရှင်က ပြေကို စွန့်လွှတ်ထွက်ခွာ မပတ်သက်တော့သည်မှာ တစ်ဆက်တည်း ၂ နှစ် တိုင်တိုင်ရှိသွားပြီဖြစ်သော မြေတွေဟာ အစိုးရမြေမှာ ပါဝင်တယ်”လို့ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

ဒါ့ကြောင့် မြေပိုင်မြေအဖြစ် ပေးထားပြီးဖြစ်တဲ့ အောက်မြန်မာပြည်မှာ လက်ဝယ်ထားပိုင်ခွင့်ရှိသောမြေ (Land Holder's Right)တွေရယ်၊ အထက်မြန်မာပြည်မှာ ဘိုးဘွားပိုင်မြေတွေရယ်ကလွဲလို့ ကျန်မြေတွေဟာ အစိုးရပိုင်မြေ (State Land) ဖြစ်တယ်လို့ သတ်မှတ်ထားတဲ့သဘောပါ။ တစ်နည်းပြောပြရင် အပိုင်ပေးထားတဲ့ မြေကလွဲလို့ကျန်တာ အစိုးရမြေပါပဲ။

အစိုးရမြေကို လက်ရှိထားခြင်း (Possession)နဲ့ စပ်လျဉ်းလို့ အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေ များ ဥပဒေပုဒ်မ ၄ ပုဒ်မခွဲ ၈ မှာ “လက်ရှိထားခြင်းဆိုသည်မှာ မည်သူမဆို ၎င်းကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ၎င်း၏ အစေအပါး၊ ကိုယ်စားလှယ်၊ အုပ်ထိန်းသူ၊ ၎င်းကိုယ်စားထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သူ၊ ၎င်းထံမှ အပေါင်ခံ

ရယူထားသူ၊ ၎င်းမှ အငှားချထားသူ သို့မဟုတ် လိုင်စင်ရသူကလည်းကောင်း လက်ဝယ်ထားအသုံးပြု လုပ်ကိုင်နေထိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။”လို့ ဖွင့်ဆိုထားပါတယ်။

ဒီတော့ မြေပေါ်မှာ နေထိုင်အသုံးပြုနေရင် လက်ရှိထားတယ်လို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။ လက်ရှိ ထားတာမှာ

(၁) တရားဝင်အခွင့်အမိန့်အရ လက်ရှိထားတာနဲ့

(၂) ကျူးကျော်လက်ရှိထားတာဆိုပြီး ၂ မျိုးခွဲခြား ဆောင်ရွက်ပါတယ်။

ကျူးကျော်တယ်၊ ဖယ်ရှားခံရတယ်၊ အစိုးရကနှင်ထုတ်တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းတွေကို ပြောလိုပါတယ်။

အစိုးရမြေကို နေထိုင်အသုံးပြုခွင့်မရှိဘဲ ဝင်ရောက်သူဟာ ကျူးကျော်သူသာ ဖြစ်တယ်။ အစိုးရ မြေပေါ်နေထိုင်ရန်အတွက် ဂရန်၊ အငှားဂရန်၊ လိုင်စင်စသည်ဖြင့် ချထားခံရမှသာ နေထိုင်ခွင့်ရှိပါတယ်။ ဒီမြေပေါ်နေလာခဲ့တာ ၁၀ နှစ်ရှိပြီပဲ ပြောပြော၊ လွန်ခဲ့တဲ့ ဘယ်ကာလကတည်းက နေလာတာပဲပြောပြော၊ တရားဝင်နေထိုင်ခွင့် လျှောက်ထားမရယူဘဲ တရားမဝင်ကျူးကျော်အဖြစ်နေခဲ့တာဆိုရင် အဲဒီနေထိုင်မှုတွေကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားလို့ မရပါဘူး။ အစိုးရမြေကို ကျူးကျော်သူဟာ တည်ဆဲမြေနှင့် အခွန်ဥပဒေများအရ အရေးယူ ဖယ်ရှားခံရမှာသာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလိုပါပဲ၊ တရားဝင်နေထိုင်ရန် ဂရန်၊ အငှားဂရန်၊ လိုင်စင် စသည် တို့ ရခဲ့ပေမယ့် နေထိုင်ခွင့်ပြုခဲ့တဲ့ အငှားသက်တမ်းကုန်ဆုံးသွားရင် နိုင်ငံတော်ကို အသာတကြည် ပြန်လည်လွှဲပြောင်းပေးရမယ်လို့ စာချုပ် စည်းကမ်းမှာပါရှိထားတော့ ဂရန်သက်တမ်းကုန်ရင် အစိုးရမြေ ပြန်ဖြစ်သွားတဲ့သဘောရှိပါတယ်။ တရားဝင် နေထိုင်ခွင့် ဂရန်သက်တမ်းသစ် ဆက်လက်လျှောက်ထားရယူမထားရင်တော့ ၎င်းတို့မြေပေါ် ဆက်လက်နေထိုင် ခြင်းဟာလည်း အစိုးရမြေပေါ် ကျူးကျော်သူလို့ သတ်မှတ်ခံရနိုင်ပါတယ်။ ငါတို့မြေက ဂရန်မြေပဲ ပြန်အသိမ်း မခံရဘူးလို့ထင်ရင် မှားပါလိမ့်မယ်။

ကျူးကျော်သူလို့ သတ်မှတ်ခံရပြီး မြေပေါ်က နှင်ထုတ်ခံရနိုင်တာကတော့ အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၈၊ ပုဒ်မ ၁၉၊ ပုဒ်မ ၂၀ အရ ပေါ်ပေါက်တဲ့ အောက်ပါအကြောင်း ၂ ခု ဖြစ်ပါတယ်-

- (က) မည်သူမဆို အစိုးရထံက မြေပေါ်နေထိုင်ခွင့် ဂရန်၊ ပတ္တာ၊ လိုင်စင်တို့ကို တောင်းခံ လျှောက်ထား ရယူခြင်း မရှိဘဲ၊ တစ်နည်း မြေပေါ်တရားဝင် ချထားမခံရဘဲ မိမိတို့ သဘောအလျောက် အစိုးရမြေထဲ ဝင်ရောက်နေထိုင်အသုံးပြုခဲ့လျှင်၊ လက်ရှိထားလျှင်
- (ခ) ဂရန်၊ အငှားဂရန် ရရှိထားပါကလည်း မြေငှားခွန်နှုန်းတိုးမြှင့်စည်းကြပ်ခြင်းကို မပေးဆောင် လျှင်ဖြစ်စေ၊ ယင်းအငှားစာချုပ်ကို (သက်တမ်းကုန်၍ သို့မဟုတ် သက်တမ်းအတွင်း အကြောင်း တစ်ရပ်ရပ်ကြောင့်) ဖျက်သိမ်းခံရပြီး သို့မဟုတ် စာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီး ၎င်းအား အငှား စာချုပ် ထပ်မံလဲလှယ်မပေးအပ်ဘဲ မြေပြန်အပ်ရန် တောင်းဆိုထား သော်လည်း လက်ရှိ ထားမြဲထားလျှင်ဖြစ်စေ မြေပေါ်မှ အဆောတလျှင် နှင်ထုတ်ခံရမှာ ဖြစ်တယ်။

ပုဒ်မ ၂၁ မှာ နို့တစ်ပေး၊ နှင်ထုတ်သော်လည်း သတ်မှတ်ကာလအတွင်း ထွက်ခွာဖယ်ရှားမပေးပါက လူကိုဖမ်းဆီးဝရမ်းထုတ်ဆင့်ပြီး ရုံးတင်နိုင်ကြောင်း၊ တရားမထောင်မှာ ရက် ၃၀ ထိ အကျဉ်းချထားနိုင်ကြောင်း ပြဆိုထားပါတယ်။

အထက်မြန်မာပြည် မြေနှင့် အခွန်တော်စည်းမျဉ်းဥပဒေ၊ ၆၉ မှာလည်း ကျူးကျော်သူတွေကို အရေးယူဖို့ ဖော်ပြထားချက်ကတော့ -

- (က) မည်သူမဆို အစိုးရမြေပေါ်သို့ ဂရန်၊ အငှားဂရန်၊ လိုင်စင်တို့ဖြင့် တရားဝင်ချထားခြင်း မခံရဘဲ ဝင်ရောက်ကျူးကျော်လက်ရှိထားလျှင်ဖြစ်စေ၊ ဂရန်၊ အငှားဂရန်၊ လိုင်စင် ရထားသော်လည်း သက်တမ်းကုန်ဂရန်ပယ်ဖျက်ထားပါလျက် မြေကို လက်ရှိ ဆက်လက်ထားရှိလျှင်ဖြစ်စေ၊ အခွန် အရာရှိ၏ နို့တစ်စာချမှတ်နှင့်ထုတ်ခြင်းကို ခံရမည်။
- (ခ) မြေပေါ်မှဖယ်ရှားရန် နို့တစ်စာချမှတ်ထားရက်ကျော်လွန်သည်ထိ ထွက်ခွာခြင်းမရှိပါက တရားစွဲဆို အရေးယူခံရမည်ဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခံရပါက ထောင်ဒဏ် (၁)လ သို့မဟုတ် ဒဏ်ငွေ (၂၀၀)ကျပ်ထိသော်လည်းကောင်း၊ ပြစ်ဒဏ် (၂)ရပ်လုံးသော်လည်းကောင်း ကျခံစေရမည်” ဆိုတဲ့အချက်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။

အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့်ကျေးရွာမြေများဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၈ မှာ ဖော်ပြထားတဲ့ -

“အစိုးရမြေပေါ် အခွင့်အမိန့်မရဘဲ ကျူးကျော်ဝင်ရောက် နေထိုင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်နဲ့ အခွန်တော် အရာရှိပေးအပ်တဲ့ ခေတ္တ နေထိုင်ခွင့်လိုင်စင်သာ ရရှိသေးသူတွေကို ၎င်းတို့မြေပေါ်မှာ တရားဝင် နေထိုင်ခွင့် မြေရှင်ဆိုင်ရာဆိုင်ခွင့်ကို မလျှောက်ထား မရယူရသေးမီ အခွန်တော်အရာရှိက မြေပေါ်က ၃ လအတွင်း ထွက်ခွာပေးဖို့ နို့တစ်စာထုတ်နိုင်ကြောင်း၊ နို့တစ်စာချမှတ် ကာလ ပြည့်ရင်တော့ မြေပေါ်က နှင်ထုတ်ဖယ်ရှားနိုင်ကြောင်း” ပြဋ္ဌာန်းချက်အရ အစိုးရမြေပေါ် ကျူးကျော်နေသူဟာ ဂရန်ဒါမှမဟုတ် (Land Holder's Right)လျှောက်ထားခဲ့ပြီး ဖြစ်ရင်တော့ နှင်မထုတ်နဲ့၊ မလျှောက်ထားဘဲ နေရင်တော့ နို့တစ်စာပေးပြီး နှင်ထုတ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ သဘော သက်ရောက်ပါတယ်။

ကျူးကျော်နေသူတွေကို နှင်ထုတ်ပြီး ဘာလုပ်ပေးရမယ်ဆိုတာ ပုဒ်မ ၁၈ မှာ ဒီလိုဆက်ပြီး ဖော်ပြ ထားပါတယ် -

“မြေပေါ်မှနှင်ထုတ်ခံရသူ မည်သူမဆို ၎င်းတို့နေအိမ် အဆောက်အအုံများကို ဖြိုဖျက်၍ အခြား၌ ရွှေ့ပြောင်း အသစ်ဆောက်လုပ်ရန် ကုန်ကျမည့် စရိတ်စကများ၊ ပျက်စီး ဆုံးရှုံးရသည့် လက်ရှိစိုက်ပျိုးထားရှိသော နေအိမ်ခြံဝင်း၊ လုပ်ကွက်အတွင်းမှ ရာသီသီးနှံ၊ နှစ်ရှည်သီးနှံ၊ သစ်သီး ဝလံ၊ ပန်းမန်၊ အသီးအပွင့်များအတွက် အခွန်တော်အရာရှိ သတ်မှတ်သည့် ထိုက်သင့်တဲ့ လျော်ကြေးများကို အစိုးရထံမှ ရရှိစေရမည်”။ ဒါဟာ အစိုးရရဲ့ တာဝန်တွေကို ရည်ညွှန်းပြီး အစိုးရကျင့်သုံးရမည့် နည်းလမ်းလို့လဲ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

သက်တမ်းကုန်နေတဲ့ ဂရန်မြေတွေအပေါ်ကနေ နှင်ထုတ်နိုင်တဲ့ကိစ္စတွေလည်း ပြောပြချင်ပါတယ်။

ဂရန် (grant) ဆိုတာက အစိုးရမြေမှာ စည်းကမ်းချက်နဲ့ သတ်မှတ်ကာလတစ်ခုအတွက် အငှားချထားခြင်း သာဖြစ်လို့ အစိုးရက ပြန်သိမ်းနိုင်ခွင့်ရှိတယ်ဆိုတာကို နားလည်ရပါမယ်။

ဂရန်သက်တမ်းကုန်တဲ့ မြေတွေ၊ ဂရန်စာချုပ် ဖျက်သိမ်းလိုက်တဲ့မြေတွေကို အစိုးရထံ အသာတကြည် ပြန်အပ်ရမှာဖြစ်ပြီး မအပ်ရင် ဘယ်လိုအရေးယူဆောင်ရွက်ရမယ်ဆိုတာ အောက်မြန်မာပြည် မြို့နှင့် ကျေးရွာ မြေများ ဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၊ ပုဒ်မ ၂၀ မှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။ ပုဒ်မ ၁၉ ပြဋ္ဌာန်းချက်က ဒီလိုပါ -

Such Land after any such grant, Lease or license has been cancelled, or has expired,

or has otherwise become void, and possession has been demanded on behalf of Government, shall be liable -

- (i) to be summarily evicted there from;
- (ii) to pay five times the amount of revenue or rent assessable or payable in respect of the land during the period of his unauthorized occupation; and
- (iii) to pay such fine as the Revenue - officer may determine as a further penalty for such unauthorized occupation or possession."

ဒါကြောင့်မြေငှားစာချုပ်ကိုဖျက်သိမ်းပြီးနောက်ဖြစ်စေ၊ မြေငှားစာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးသည့်နောက် ဆက်လက်လျှောက်ထားဆဲဖြစ်စေ၊ မြေပေါ်မှာ ဆက်လက်နေထိုင်သူကို အခွန်တော်အရာရှိက နှိပ်စားချပြီး အဆောတလျှင် နှင်ထုတ်ဖယ်ရှားနိုင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဂရန်ထပ်မံဆက်လက်ပေးအပ်ပါကလည်း တရားမဝင် နေထိုင်ခဲ့မှုအပေါ် ယင်းကာလအတွက် စည်းကြပ်အခွန်ငွေကို အောက်မြန်မာပြည်မှာ (သာမန်မြေငှားခွန်၏ ၅ဆထိ)၊ အထက်မြန်မာပြည်မှာ (သာမန်မြေငှားခွန်၏ ၁ ဆမှ ၃ ဆထိ) တိုးပြီး တောင်းခံနိုင်ပါတယ်။

မြေငှားဂရန် စာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးလျက်ရှိတဲ့ မြေများပေါ်မှာ ဆက်လက် လက်ရှိထား နေထိုင်သူများကို နှင်ထုတ်နိုင်တယ်ဆိုပေမဲ့ သက်တမ်းကုန်ပြီဆိုတာနဲ့ အခါခပ်သိမ်း အကြောင်းကြီးငယ်မရှိ နှင်ထုတ်ရန် မဟုတ်ပါဘူး။ ဂရန်မြေကို နိုင်ငံတော်အတွက် အသုံးပြုရန် လိုအပ်လာရင် အများပြည်သူ အကျိုးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အသုံးပြုရန်လိုအပ်လာရင် သို့မဟုတ် မြေငှားဂရန်စာချုပ် ရရှိခဲ့သူအား မြေပေါ်တွင် ဆက်လက် နေထိုင်ခွင့် မပြုသင့်တဲ့၊ ဂရန်သစ်မပေးသင့်တဲ့ အကြောင်းအချက် ပေါ်ပေါက်လာရင် စတဲ့ ခိုင်လုံတဲ့ အကြောင်း တစ်ရပ်နဲ့သာ မြေပြန်သိမ်းနိုင်၊ မြေပေါ်မှ နှင်ထုတ်နိုင်ပါတယ်။ အကြောင်းအချက် မရှိရင်တော့ possession ရှိနေသူကို ဖယ်ရှားနှင်ထုတ်လေ့မရှိပါဘူး။ အများအားဖြင့် သက်တမ်း ကုန်တဲ့ဂရန်မြေတွေမှာ သက်တမ်းသစ်မရသေးတဲ့မြေပေါ်မှာ ဆက်နေထိုင်နေတယ်ဆိုလျှင် ကျူးကျော် ဖြစ်သွားပေမဲ့ ဒီကိစ္စမျိုးတွေကို ဂရန်သစ် လျှောက်ခိုင်း၊ ကျူးကျော်နေထိုင်မှုအတွက် ဒဏ်ငွေဆောင်ခိုင်းလိုက်ရင် ပြီးတာပါပဲ။ မြေပြန်သိမ်းဖို့ အမှုတွဲ ဖွင့်လေ့မရှိပါဘူး။

မြေငှားဂရန် စာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးလျက်ရှိတဲ့မြေကို အစိုးရ၏ လိုအပ်ချက်တစ်ရပ်ကြောင့် ပြန်လည် သိမ်းယူခြင်းမရှိသေးပေမယ့် မြေငှားဂရန်စာချုပ်အသစ် ဒါမှမဟုတ် လိုင်စင်ကို ထပ်မံ၍ ဆက်လက်ထုတ်ပေးခြင်း မပြုဘဲ မြေများပေါ်မှာနေထိုင်သူကို ကျူးကျော်လို့သတ်မှတ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီမြေအတွက် ဂရန်သစ်ထပ်မံ လဲလှယ်မထုတ်ပေးလေတော့ မူလနေထိုင်ခွင့်ပေးထားတဲ့ သက်တမ်းကာလည်း ကုန်ဆုံးနေတဲ့အခါ စာချုပ်ပါ စည်းကမ်းအရ အစိုးရကို အသာတကြည် မြေပြန်အပ်ရမယ့်သဘော ဖြစ်သွားပါတယ်။ ဂရန်စာချုပ်အသစ် ထပ်မံထုတ်ပေးတဲ့အပြင် စာချုပ်ဟောင်းအရ ထမ်းဆောင်ရမယ့် မူလအခွန်အခ မြေငှားခွန်တွေကိုပါ စည်းကြပ် ကောက်ခံခြင်း မပြုတော့ဘူးဆိုရင်တော့ ဂရန်ဟောင်းကို ဖျက်သိမ်းလိုက်လို့သာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီအခါမှာ မြေပေါ်နေသူဟာ အစိုးရမြေပေါ် မိမိသဘောနဲ့ မိမိနေထိုင်နေသူ (Tenant Will)မျှသာ ဖြစ်သွားလို့ သူတို့ကို ပုဒ်မ ၁၉ နှင့် ၂၀ အရ အချိန်မရွေး အရေးယူနိုင်ပါတယ်။

ဒီတော့ မြေငှားဂရန်သက်တမ်းကုန်ဆုံးလျက်ရှိတဲ့ မြေများမှာ မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ အက်ဥပဒေ၊ နည်းဥပဒေများအရ အမှုတွဲဖွင့်လှစ်အရေးယူနိုင်တဲ့မြေ၊ အရေးမယူဘဲထားနိုင်သော မြေဟူ၍ ၂ မျိုး ရှိနိုင် ပါတယ်။ အမှုတွဲဖွင့်လှစ်အရေးယူရမယ့် မြေဖြစ်တယ်ဆိုပါလျှင် မြေကို နိုင်ငံတော်က ပြန်လည်သိမ်းယူရန်

လိုအပ်လို့ ဒါမှမဟုတ် ပြီးခဲ့တဲ့သက်တမ်းမှာ ကျသင့်မြေငှားခွန်များ မထမ်းဆောင်ခဲ့လို့ ဒါမှမဟုတ် မူလ ဂရန် ရသူကို ဆက်လက်မချထားသင့်တဲ့ ကိစ္စရပ်ရှိလို့ စတဲ့ အကြောင်းအချက်တွေအရ ပြန်သိမ်းသင့်တဲ့ မြေဖြစ်ရန် သေချာဖို့လိုပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့်မို့ ဂရန်သက်တမ်းကုန်တိုင်း အစိုးရက ပြန်သိမ်းတာမဟုတ်ဘဲ ပြန်သိမ်းနိုင်တဲ့ မြေဖြစ်မဖြစ် သေချာစွာ စစ်ဆေးပြီးမှ ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဂရန်သက်တမ်းကုန်နေတဲ့ မြေတွေအပေါ် သုံးစွဲနေသူတွေအကြောင်း ပြောပါအုံးမယ်။

ဂရန်သက်တမ်းကုန်ဆုံးနေပါလျက် အစိုးရကို မအပ်သေးတဲ့ မြေတွေကို ထပ်မံခွဲစိတ်လေ့လာတဲ့အခါ မြေကို လက်ဝယ်ထားသူ၊ မထားသူ၊ လိုင်စင်အမိန့်ရသူ၊ ကျူးကျော်သူ စသည်ဖြင့် အခြေအနေအမျိုးမျိုး ကွဲပြား နေတာနဲ့ အရေးယူဆောင်ရွက်တာကို အောက်ပါအတိုင်း အသေးစိတ် တင်ပြလိုပါတယ် -

(က-၁) မူလမြေငှားဂရန် အခွင့်အရေးရရှိခဲ့ပြီး၊ မြေငှားဂရန်သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးနောက်ပိုင်း မြေကိုလက်ရှိလက်ဝယ်ထားသူ

မြေငှားဂရန်စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသောအခါ စာချုပ်ဖြင့် အငှားချထားခဲ့သော မြေသည် (Reversionary Right)အရ အငှားချထားသူ ပင်ရင်းမြေပိုင်ရှင်၏ လက်ဝယ်သို့ ပြန်ရောက်ရမည် ဖြစ်ပါတယ်။ မြေငှားစာချုပ်စည်းကမ်းများမှာလည်း ဖော်ပြပါရှိပါတယ်။ သို့အတွက် နိုင်ငံတော်က မြေငှား စာချုပ်ဖြင့် ချထားသောမြေသည် စာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးသောခါ နိုင်ငံတော်က အလိုရှိသည့်အတိုင်း စီမံခန့်ခွဲချထားပိုင်ခွင့် (Land at the disposal of Government) ရှိသည့် မြေအဖြစ် ပြန်လည် ရောက်ရှိ ပါတယ်။ အဆိုပါ သက်တမ်းကုန် ဂရန်မြေ အမျိုးအစားကို မြေငှားဂရန်စာချုပ် ပြန်လည်ချထားပေးလို တယ်ဆိုရင် ကုန်ဆုံးခဲ့တဲ့ မူလမြေငှားဂရန်စာချုပ်မှာ အသစ်တစ်ဖန် ပြန်လည်ထုတ်ပေးရန် (with power of renewal) ဝန်ခံချက်ပါရှိသော မြေများမှတစ်ပါး ကျန်မြေများကို မူလမြေငှားစာချုပ် ရရှိခဲ့သူ အား ထပ်မံလဲလှယ်ထုတ်ပေးရန် နိုင်ငံတော်တွင် ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းထားသော တာဝန်များ မရှိပါဘူး။ မြေငှားစာချုပ် ရရှိခဲ့သူကလည်း မြေငှားစာချုပ်အသစ် ထုတ်ပေးရန် အခွင့်အရေးတစ်ရပ်အနေနဲ့ တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း ဥပဒေမှာမပါရှိဘူး။ အကယ်၍ ယင်းမြေကို နိုင်ငံတော်၏အကျိုး၊ အများ ပြည်သူများ၏ အကျိုးများ အတွက် အသုံးပြုရန် အလိုရှိခဲ့ပါလျှင် (The welfare of the public is the paramount law, public necessity is greater than private)ဆိုတဲ့ ဆိုးရိုးစကားအတိုင်း မြေကွက်ကို ပြန်လည် သိမ်းယူရန်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလိုအသုံးပြုရန်အလိုမရှိခဲ့ပါမူ မူလမြေငှားစာချုပ်အခွင့်အရေး ရရှိခဲ့ပြီး သူတို့မြေကို လက်ရှိလက်ဝယ်ထားရှိနေပါလျှင် မြေငှားစာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီး နောက်ပိုင်း အတွက် ဆက်လက်၍ မြေငှားဂရန်စာချုပ်ကို ထုတ်ပေးမြဲဖြစ်ပါတယ်။

(က-၂) မူလကမြေငှားဂရန် အခွင့်အရေးရရှိခဲ့ပြီး မြေငှားဂရန်စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးပြီး ဖြစ်သော်လည်းမြေကို လက်ရှိလက်ဝယ်မထားသူ

မြေကို လက်ရှိလက်ဝယ်မထားသူဆိုတာကတော့ မြေပေါ်မှာ မိမိကိုယ်တိုင်လည်း နေထိုင်ခြင်း မပြု၊ မိမိ၏ သဘောတူညီခွင့်ပြုချက်အရ တပည့်တပန်း၊ ကိုယ်စားလှယ်၊ စောင့်ထိန်းသူ၊ စောင့်ရှောက်သူ၊ လူငှားစသည်တို့အားလည်း နေထိုင်စေခြင်း မပြုသူကို ဆိုလိုပါတယ်။ ယင်းသို့ မြေကို လက်ရှိလက်ဝယ် မထားကြခြင်းမှာ အကြောင်းအမျိုးမျိုးရှိကြပါတယ်။ စစ်မက်ဘေး၊ လုံခြုံရေး၊

စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး အခြေအနေတစ်ရပ်ရပ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ မိမိတို့ အိုးအိမ် အဆောက်အအုံများ မီးလောင် ဆုံးရှုံးခံရ၍ ကိုယ်လွတ်ရုံးထွက်ပြေးကြရာမှလည်းကောင်း၊ မူလနေထိုင်ခွင့်ရသူများဟာ မြေကို စွန့်ခွာပြီး တစ်ရပ်တစ်ကျေးကို ပြောင်းရွှေ့သွားကြတာ ရှိတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုကနေ မြေပေါ်ပြန်အခြေမချနိုင် တော့ဘဲ လက်ဝယ်မထား မြေကွက်လပ် ဖြစ်နေစေသူတွေရှိသလို မြေကို စွန့်ခွာခဲ့သူတွေမှာလည်း ကာလတစ်ခုမှာ နေရင်း ရပ်ရွာသို့ ပြန်လည် ရောက်ရှိလာပေမယ့် မိမိတို့ရဲ့ အိမ်ယာမြေကွက်တွင် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဝင်ရောက် နေထိုင်မှီခိုနေသူများ၊ မြေရှင်၏ သဘောတူညီချက် မတောင်းခံဘဲ ဝင်ရောက်ကျူးကျော် နေထိုင်ကြသူများကြောင့် မိမိတို့၏မြေကို လက်ဝယ်ပြန်မထားနိုင်သူများလည်း ရှိပါတယ်။ အချို့က မြေငှားဂရန်စာချုပ်ရရှိစဉ်ကပင် မြေကို ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြု၊ ဥပေက္ခာ ပြုထားတဲ့အတွက် မြေကွက်လပ်ပဲဆိုပြီး ကျူးကျော်နေထိုင်သူများ ဝင်ရောက်အခြေချလာခဲ့တဲ့အတွက် လက်ဝယ် မထားနိုင်သူများ ဖြစ်ပါတယ်။ ယခုအခါ မြေဈေးမြင့်တက်လာမှုကြောင့် မူလ မိမိဂရန် အမည်ပေါက် မြေကို လက်ဝယ်ပြန်ထားလိုသူများက ဂရန်သက်တမ်းကုန်နေတဲ့ မိမိတို့မြေကို မိမိတို့ အမည်နဲ့ ဂရန်သက်တမ်းအသစ်ချပေးဖို့ တောင်းဆိုလာမှု၊ လက်ဝယ်ပြန်ထားလိုမှု ရှိနေသည့်နည်းတူ ကျူးကျော်သူများမှလည်း အဲဒီမြေပေါ်မှာ မိမိတို့နေထိုင်လာတဲ့အတွက် သက်တမ်းအသစ်ကို မိမိတို့ အမည်နဲ့ချထားပေးဖို့ ဆက်လက်ပြီး လက်ဝယ်ထားခွင့်ပေးဖို့ လိုလားမှုများ ရှိလာပါတယ်။ သို့အတွက် မူလဂရန်ရရှိထားသူအနေနဲ့ မြေကို ဘာကြောင့် လက်ဝယ်မထားရတာလဲဆိုတဲ့ အကြောင်းရင်းကို သေချာစွာစုံစမ်းစစ်စစ်ရန် လိုအပ်ပါတယ်။

မြေကို လက်ဝယ်မထားသူဟာ မြေငှားဂရန်စာချုပ်ပါ စည်းကမ်းချက်များအရ မြေကို စွန့်ခွာသွားမိ သို့တည်းမဟုတ် ကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေထိုင်သူများမရှိမီ စာချုပ်ပါ စည်းကမ်းအတိုင်း အဆောက်အအုံ ဆောက်လုပ်၍ မြေကို လက်ရှိလက်ဝယ်ထားရှိပြီး ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုခဲ့၊ မပြုခဲ့၊ မြေငှားခအခွန်များကို မှန်ကန်စွာ အပြေအလည် ပေးဆောင်ခဲ့ခြင်းရှိ မရှိ၊ မိမိအမည်ပေါက် မြေပေါ်သို့ ကျူးကျော်သူများ ဝင်ရောက် နေထိုင်ခြင်းသည် မြေကို မိမိမှ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှုကင်းမဲ့၍ သို့မဟုတ် ဥပေက္ခာပြုထား၍ ဝင်ရောက် ကျူးကျော်နေကြခြင်း သို့မဟုတ် မိမိတစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းအနေဖြင့် ထိုကျူးကျော်သူတို့အား တားဆီး ပိတ်ပင်ကာကွယ်နိုင်စွမ်းရှိ မရှိ စသော အခြေအနေများ၊ ထိုသူတွင် မြေငှားဂရန်စာချုပ်လျှောက်ထားသော မြေကွက်မှအပ အလားတူအသုံးပြုရန် အခြားမြေကွက်များရှိသည် မရှိသည် မြေငှားဂရန်စာချုပ်အသစ် ထုတ်ပေးလျှင် စည်းကမ်းသတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိသည် မရှိသည် စသည့် အချက်အလက်များကို သေချာစွာစုံစမ်းစစ်ဆေးရန် လိုအပ်ပါတယ်။

စုံစမ်းတွေ့ရှိချက်များနဲ့ လက်ရှိအခြေအနေအရ မြေကို လက်ဝယ်မထားနိုင်သော်လည်း မြေငှားဂရန် ထုတ်ပေးရန် သင့်တော်သည်ဟု ထင်မြင်လျှင် မူလဂရန် ရရှိခဲ့သူအား ဦးစားပေး၍ မြေငှားစာချုပ်ထုတ်ပေးရန် ဖြစ်ပါတယ်။

- (ခ-၁) မူလက မြေငှားဂရန်စာချုပ် ရရှိခဲ့သူထံမှ ဂရန်စာချုပ် သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ တရားဝင်လွှဲပြောင်း လက်ခံ၍ မြေငှားဂရန်စာချုပ် သက်တမ်းကုန်ဆုံးသည့် နောက်ပိုင်းတွင် မြေကို လက်ရှိ လက်ဝယ် ထားသူ နိုင်ငံတော်မြေနှင့် ပတ်သက်တဲ့ အခွင့်အရေးကို တစ်ဆင့်လွှဲပြောင်းခွင့်၊ ဆက်ခံခွင့် ရှိမရှိ

ကို အောက်မြန်မာပြည်မြို့နှင့် ကျေးရွာမြေများ ဥပဒေမှာ အတိအကျ ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်း မရှိပါဘူး။ မြေငှား ဂရန်စာချုပ် ပုံစံအသီးသီးမှာ "Without first obtaining such consent not to subdivide the said land or to part with the possession or transfer or sub lease a part only of the said land" ဆိုပြီး ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ မြေကို မခွဲစိတ်ရ။ မြေတစ်စိတ်တစ်ဒေသကို လက်လွှတ်ခြင်း၊ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း၊ ထပ်ဆင့်ငှားရမ်းခြင်း မပြုရလို့ဆိုထားပေမယ့် "To register all changes in the possession of the whole of the said land whether by transfer or otherwise than by registered documents succession or otherwise in the register of the said Deputy Commissioner within one calendar month from the respective dates of such changes" လို့ သတ်မှတ်ဖော်ပြထားလေတော့ မူလစာချုပ် အခွင့်အရေးရရှိသူထံမှ စာချုပ်သက်တမ်းမကုန်မီ စာချုပ်စာတမ်းနဲ့ တရားဝင်လွှဲပြောင်းဆက်ခံသူကို မူလမြေငှားစာချုပ်ရရှိသူကဲ့သို့ မှတ်ယူပြီး အထက်ပါဂရန်စာချုပ် စာပိုဒ် ၁၀ အတွက် ချထားတဲ့ မူများ အရ မြေငှားစာချုပ်အသစ်ကို ထုတ်ပေးရန် ဆောင်ရွက်ရပါတယ်။

(ခ-၂) မူလက မြေငှားဂရန်စာချုပ်ရရှိခဲ့သူထံမှ ဂရန်စာချုပ်သက်တမ်း မကုန်ဆုံးမီ တရားဝင်လွှဲပြောင်းလက်ခံ၍ မြေငှားဂရန်စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသည့်နောက်ပိုင်းတွင် မြေကို လက်ရှိ လက်ဝယ်မထားသူ

မူလမြေငှားဂရန်စာချုပ် ရရှိခဲ့သူထံမှ စာချုပ်သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ တရားဝင် စာချုပ် စာတမ်း ဖြင့် လွှဲပြောင်းလက်ခံပေးမယ့် မြေငှားဂရန်စာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးတဲ့အခါ မြေကို လက်ရှိလက်ဝယ် မထားသူ များကို အထက်ပါအပိုဒ် (က-၂) ဖော်ပြချက်မူများနှင့်အညီ စစ်ဆေး အရေးယူပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ-၁) မူလမြေငှားဂရန်စာချုပ် အခွင့်အရေးရရှိခဲ့သူထံမှ စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံး ပြီးသည့်နောက်မြေကိုလွှဲပြောင်းဆက်ခံ၍ လက်ရှိလက်ဝယ်ထားသူ

မြေငှားဂရန်စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသည့်အခါ အစိုးရမြေပြန်ဖြစ်သွားတယ်လို့ မှတ်ယူရမှာ ဖြစ်လို့ မြေငှားစာချုပ်ရရှိခဲ့သူဟာ ဂရန်သက်တမ်းကုန်မြေနှင့် ပတ်သက်၍ တရားဝင်အခွင့်အရေးများ မရှိတော့တဲ့သဘော သက်ရောက်သွားပါတယ်။ မြေငှားစာချုပ်ဖြင့် ပိုင်ဆိုင်ခံစားခွင့်များဟာ စာချုပ် ကုန်ဆုံးတဲ့အခါ ပျက်ပြယ်သွားတယ်လို့ပဲ ပြောရမှာဖြစ်ပါတယ်။ မြေငှားဂရန်စာချုပ်ရရှိခဲ့သူဟာ သူ့ကို နေထိုင်ခွင့်ပြုထားတဲ့ကာလ ကုန်ဆုံးသွားတာနဲ့ မြေငှားဂရန်စာချုပ်မှာဖော်ပြထားတဲ့ လွှဲပြောင်းပေးကမ်း ရောင်းဝယ်နိုင်တဲ့ အခွင့်အရေးခံစားခွင့်များကို လက်လွှတ်လိုက်ရသလို ဖြစ်သွားပါတယ်။ အဲဒီဂရန် သက်တမ်းကုန်ဆုံးနေတဲ့မြေကို ဝယ်ယူခဲ့ရင် မရှိတော့တဲ့အခွင့်အရေးကို ဝယ်ယူတာဖြစ်လို့ ဝယ်ယူဟာ နိုင်ငံတော်ထံမှ မြေငှားဂရန်စာချုပ်ထုတ်ပေးရန် တောင်းဆို နိုင်ခွင့်ရှိတယ်လို့ မသတ်မှတ်ပါဘူး။ သက်တမ်း ကုန်နေတဲ့ ဂရန်မြေတွေကို မူလရရှိထားသူက ဂရန်သက်တမ်းအသစ် ထပ်လျှောက်ရင်တောင် အသစ်ပြန်လည်ထုတ်ပေးရန် ဝန်ခံချက်ပါတဲ့ မြေမဟုတ်ရင် ဂရန်သစ်ပေးလို့မှ ထပ်ပေးနိုင်တယ်လို့ ပြဋ္ဌာန်းထားလေတော့ မူလ မြေငှားဂရန် စာချုပ် ရရှိခဲ့သူပင်လျှင် ၎င်းရဲ့ စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသွားတဲ့မြေကို ဂရန်သစ်ထုတ်ပေးရန်

တောင်းဆိုနိုင်တဲ့ အခွင့်အရေး မရှိပါဘူး။ ဂရန် သက်တမ်းကုန်မြေကို ဝယ်ခဲ့သူအဖို့ သာပြီး တော့တောင် ယင်းမြေ အတွက် ဂရန်သစ် ရရှိစေရမယ်ဆိုတဲ့ အခွင့်အရေးကို မမျှော်မှန်း နိုင် တော့ဘူးပေါ့။

ဒါပေမဲ့ မြေငှားဂရန်စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးပြီးဖြစ်တဲ့မြေကို နိုင်ငံတော်က ပြန်လည် သိမ်းယူခြင်းမပြုဘူး။ မြေပေါ်မှာ မြေဝယ်ယူခဲ့သူတွေက ဆက်လက်နေထိုင် လက်ရှိထားနေမယ်ဆိုရင် တော့ ၎င်းတို့အတွက် အခွင့်အရေးရှိပါတယ်။ ၎င်းတို့နေထိုင်ခြင်းကို မြေငှားစာချုပ်ဖြင့် ခွင့်ပြု နေထိုင်စေခြင်းမဟုတ်ဘူးလို့တော့ သတ်မှတ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ယခင်သဘောတူ မြေချထားခံရသူ ထံမှ တရားဝင်လွှဲပြောင်းဆက်ခံပြီး စဉ်ဆက်မပြတ် နေထိုင်သူဖြစ်တယ်ဆိုတာကို ထောက်ထားပြီး တော့ ဂရန်သက်တမ်းကုန်မြေများကို အသစ်ပြန်ချတဲ့ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနဲ့အညီ တရားဝင်မြေ ဝယ်ယူ ထားသူကို မြေငှားစာချုပ်ထုတ်ပေးရန် ဆောင်ရွက်ပေးလေ့ ရှိပါတယ်။ ဒါကလက်ရှိ လက်ဝယ် ထားတဲ့ အကျိုးကျေးဇူးပါ။

(ဂ-၂) မူလက မြေငှားဂရန်စာချုပ် အခွင့်အရေးရရှိခဲ့သူထံမှ မြေငှားဂရန်စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးပြီးသည့်နောက်မှ မြေကို လွှဲပြောင်းဆက်ခံသော်လည်း လက်ရှိ လက်ဝယ်မထားသူ

စာချုပ်သက်တမ်းကုန်ပြီးမှ လွှဲပြောင်းဝယ်ယူခြင်းဟာ ဂရန်အရ မတည်ရှိတော့တဲ့ ပိုင်ဆိုင် ခံစားခွင့်ကို ရယူခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း စာပိုဒ် (ဂ-၁)မှာ ရှင်းလင်းဖော်ပြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလို လွှဲပြောင်း ဝယ်ယူခြင်းဟာ ဝယ်ယူရာမမြောက်လို့ ဆိုနိုင်သလို ပိုင်ဆိုင်ခံစားခွင့်လည်း လက်ဝယ်သို့မရောက်လို့ ရှေးအခါက ပြောဆိုသတ်မှတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ အခု အမျိုးအစား မြေကိုလည်း လက်ရှိလက်ဝယ် မထားဘူး ဆိုရင်တော့ အခြားသူများနဲ့ တန်းတူအခွင့်အရေးရဖို့ကိုတောင် မလွယ်ပါဘူး။ တကယ်လို့ မြေငှားဂရန် စာချုပ် သက်တမ်းကုန်ဆုံးတဲ့ မြေကို မြေပေါ်ရှိ အဆောက်အအုံ များနဲ့ တွဲဖက်ဝယ်ယူတယ်ဆိုကြပါစို့။ အဲဒီမြေငှားဂရန်စာချုပ်ရဲ့ သက်တမ်းဟောင်းကာလမှာ မူလဂရန် ပိုင်ရှင်ဟာ နှစ်စဉ်ထမ်းဆောင်ရမယ့် မြေငှားခွန်ကို မှန်ကန်စွာပေးဆောင်ပြီး စာချုပ်ပါစည်းကမ်းများ လိုက်နာခဲ့ပါမှသာ မြေငှားဂရန်စာချုပ် သက်တမ်းကုန်ဆုံးသောမြေပေါ်က အဆောက်အအုံများကို မူလမြေငှားစာချုပ်ရသူဟာ ဖျက်သိမ်း ရွှေ့ပြောင်းယူသွားနိုင်သည်ဆိုတဲ့ အခွင့်အရေးပဲ ရနိုင်ပါတယ်။ မူလဂရန်စာချုပ်ရခဲ့သူအတွက် သက်တမ်း ကုန်နေတဲ့ ဂရန်အစား မြေငှားဂရန်စာချုပ်အသစ် ထုတ်ပေးရမည်လို့ တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်မရှိသလို မြေဝယ်ယူခဲ့သူမှာလည်း ထိုအတိုင်းပါပဲ။ ဝယ်ယူခဲ့သူဟာ ဝယ်ယူပြီး နောက်ပိုင်း ဆက်လက်ပြီး အငှား စာချုပ်သက်တမ်း ကုန်နေတဲ့မြေပေါ် အဆက်မပြတ် လက်ရှိထား အသုံးပြုနေရင်တော့ သူ့ကိုဦးစားပေးပြီး ဂရန်သစ်လဲလှယ်ပေးမှာ ဖြစ်ပေမယ့် ခုလို လက်ရှိမထားခဲ့ရင် ယင်းမြေကွက်ကို ဂရန်သက်တမ်းအသစ် အတွက် (မူလဂရန်ရှင်ရဲ့ အမွေဆက်ခံသူများ၊ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသူများက) အပြိုင်လျှောက်ထားလာရင် သက်တမ်းကုန်မြေကွက် ဝယ်ယူပြီး လက်ရှိ မထားသူကို ဦးစားမပေးဘဲ အခြားမြေငှားဂရန်စာချုပ် လျှောက်ထားသူများနဲ့ တန်းတူ တစ်ပြေးတည်း စဉ်းစားဖို့ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

(ဃ) သက်တမ်းကုန်ဂရန်မြေပေါ်၌ ခေတ္တနေထိုင်ခွင့် လိုင်စင်ရရှိထားသူ သူကတော့ မူလလိုင်စင်ရသူများနှင့် လိုင်စင်ရသူထံမှ တရားဝင်ဆက်ခံသူများ ပါဝင်ပါတယ်။

လိုင်စင်ရသူများ၏ အခွင့်အရေးကို နိုင်ငံတော်က အချိန်မရွေး လိုင်စင်သက်တမ်းမကုန်ဆုံးမီ ပြန်လည် နုတ်ပယ်ခွင့်ရှိပါတယ်။ လိုင်စင်သက်တမ်း မကုန်ဆုံးသေးပေမယ့် ပုဒ်မ ၁၈ အရ အခွန်အရာရှိက မြေပေါ်မှ ၃ လ နို့တစ်စာပေး၍ အချိန်မရွေး မြေပြန်သိမ်းယူနိုင်ပြီး နှင်ထုတ်ခံရနိုင်သည့် မြေအတန်း အစားပေါ် နေထိုင်သူဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် လိုင်စင်ရသူများဟာ လိုင်စင်သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးသည့် နောက်ပိုင်း သူတို့ကို နှစ်တိုနှစ်ရှည် မြေငှားစာချုပ်ပေးရမယ်လို့ တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်မရှိပါဘူး။ သူတို့ကို မြေငှားစာချုပ် ပေးလိုမှပေးနိုင်ပါတယ်။ လိုင်စင်ရသူမှ ဂရန်ပြောင်းလဲထုတ်ပေးရန် လျှောက်ထားမှု များမှာ ခေတ္တနေထိုင်ခွင့်လိုင်စင် အမိန့်ရထားသူဟာ မြေကို မိမိကိုယ်တိုင် အသုံးမပြုဘဲ တစ်ဆင့်ငှားရမ်း ထားခြင်း၊ ဒါမှမဟုတ် အသုံးမပြုဘဲ ထားခြင်းများရှိခဲ့လျှင် ဂရန်ပေးရာမှာ သူ့ကို ဦးစားပေးရန် မလိုပါ။ လိုင်စင်ရမြေကို လက်ရှိ ကိုယ်တိုင်နေထိုင်ခြင်း၊ အသုံးမပြုဘဲ တစ်ဆင့် ငှားရမ်းထားခြင်း၊ ဒါမှမဟုတ် အသုံးမပြုဘဲထားခြင်းများရှိခဲ့လျှင် ဂရန်ပေးရာမှာ သူ့ကို ဦးစား ပေးရန်မလိုပါ။ လိုင်စင်ရမြေကို လက်ရှိ ကိုယ်တိုင်နေထိုင်ခြင်း၊ အသုံးပြုခြင်းရှိခဲ့ပါမူ ယင်းမြေဟာ မြေငှားဂရန်စာချုပ်အသစ်ဖြင့် ချထားခွင့်ရှိတဲ့ Disposal Land မြေမျိုးမှန်ရင်တော့ သူ့ကို ဦးစား ပေးစဉ်းစားနိုင်ပါတယ်။

ဒါပေမယ့် အခုမြေဟာ ယခင်က ဂရန်ပေးဖူးပြီး သက်တမ်းကုန်နေရာကနေ ဂရန်မပေး တော့ဘဲ လိုင်စင်သာပေးနေတဲ့မြေဖြစ်တာကြောင့် ယခင်ကာလက ယင်းမြေနဲ့ စပ်လျဉ်းပြီး မြေငှား ဂရန်စာချုပ် ရရှိခဲ့ဖူးသူများရှိရင် ထိုသူတို့ကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရပါတယ်။

(င) မူလက မြေငှားဂရန်အခွင့်အရေးရရှိခဲ့သူထဲမှ တရားဝင်လွှဲပြောင်းဆက်ခံခြင်းမရှိဘဲ ဂရန်စာချုပ်သက်တမ်းတည်ဆဲအချိန်အတွင်း မြေပေါ်ကျူးကျော်ဝင်ရောက်နေထိုင်ခဲ့ပြီး စာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ခေတ္တနေထိုင်ခွင့်လိုင်စင် မရှိဘဲ ဆက်လက် ကျူးကျော်နေထိုင်သူ

သူဟာ မြေငှားဂရန်ရရှိသူထဲမှ ထိုသူ၏ ပုဂ္ဂလိက ပိုင်ခွင့်ပိုင်ထိုက်ကို ကျူးလွန်ပြီး တရားဥပဒေမဲ့ ကျူးကျော်နေထိုင်သူသာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဂရန်စာချုပ်သက်တမ်းအတွင်းမှာ မြေငှားဂရန် ရရှိသူ၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိနေတဲ့အတွက် မြေပေါ်မှ နှင်ထုတ်ပေးရန် ပိုင်ရှင်က တရားစွဲဆိုအရေးယူနိုင် ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အကြောင်းကြောင်းကြောင့် မနှင်ထုတ်ဘဲ ၎င်းပုဂ္ဂိုလ် ကျူးကျော်နေထိုင်လာရာမှ ဂရန် စာချုပ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးတဲ့အခါမှာလည်း ဆက်လက်ကျူးကျော်နေခြင်းဟာ ဂရန်သက်တမ်း ကုန်မြေသည် နိုင်ငံတော်ပိုင်ဖြစ်သွားတဲ့အတွက် နိုင်ငံတော်၏ ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ အစိုးရမြေပေါ် စည်းကမ်းမဲ့နေထိုင်ခြင်း ဖြစ်သွားပါတယ်။ ထိုသူဟာ မြေပေါ် လက်ဝယ်လက်ရှိ ထားနေသူ ဖြစ်ပေမယ့် ဥပဒေကို ချိုးဖောက်လက်ရှိထားခြင်းသာ ဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို အထူးအလေးဂရုပြု ရပါတယ်။ အဲဒီ ပုဂ္ဂိုလ်က သူဟာ မြေပေါ်စဉ်ဆက်မပြတ် နေထိုင်လာသူဖြစ်လို့ ဂရန်ထုတ်ပေးဖို့ လျှောက်ထားလာရင် လက်ရှိဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ အချက်လေးကိုသာကြည့်ပြီး သူ့ကို မြေငှားဂရန် ထုတ်ပေးရန် ဦးစားပေးပါက တရားဥပဒေက မထိမဲ့မြင်ပြုသူကို အားပေး အားမြှောက်ပြုရာ ကျပါလိမ့်မယ်။ ဒါ့ကြောင့် သူ့ကို ယေဘုယျအားဖြင့် မြေငှားဂရန် ထုတ်ပေးရာမှာ စဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။

အဲဒီမြေမျိုးအတွက် မူလပိုင်ရှင် ဒါမှမဟုတ် မူလပိုင်ရှင်ရဲ့ တရားဝင်ဆက်ခံသူလည်း မရှိတော့ဘူး။ မြေပေါ်မှာ သူကလွဲပြီး အခြားကျူးကျော်သူလည်း မရှိဘူး။ အခုကျူးကျော်နေထိုင်သူဟာလည်း ဒီမြေမှလွဲ၍ အခြားတွင် နေထိုင်ဖို့ မြေမရှိဖြစ်ခဲ့ရင်တော့ ယင်းမြေကွက်ကို ဂရန်ချပေးဖို့အတွက် အခြားမြေ မရှိသူများနှင့်အတူ ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ပါတယ်။

အချုပ်အားဖြင့် ဖော်ပြခဲ့တဲ့အချက်များဟာ မြေနှင့်အခွန်တော်ဥပဒေ၊ မြို့နှင့်ကျေးရွာမြေများ လက်စွဲဥပဒေတွေမှာ ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ အစိုးရမြေကျူးကျော်သူလို့ သတ်မှတ်ခံရတဲ့ အခွင့်မရဘဲ ဝင်ရောက် နေထိုင်သူတွေ၊ မူလမြေငှားစာချုပ် ဂရန်သက်တမ်းကုန်ဆုံးပေမယ့် ဂရန်သက်တမ်းအသစ် ခွင့်ပြုချက် မလျှောက်ထားသူ၊ မရယူသူတွေကို ဘယ်လိုအရေးယူ ဆောင်ရွက်နိုင်တယ် မြေပေါ်က ဘယ်လို ဖယ်ရှား နှင်ထုတ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ ဥပဒေအချက်အလက်များ ဖြစ်ပါတယ်။ စာဖတ်သူများကို ဗဟုသုတ ဝေငှရာရောက်မယ်လို့ မျှော်လင့်ပါတယ်။

ဦးတင်ဝင်း(ညွှန်မှူး၊ငြိမ်း)
ပြည်သူ့လွှတ်တော် ကော်မရှင်
နေပြည်တော်

ဝန်ခံချက်

၁။ ဆရာကိုဇော်-နတ်မောက်၏ဆောင်းပါးကို အခြေခံရေးထားပါသည်။

မှတ်ပုံမတင်သည့် စာချုပ် စာတမ်း သက်သေခံ

တရားမမှုအများစုတွင် နှစ်ဖက်အမှုသည်တို့က သက်သေခံအဖြစ် တင်ပြသည့် စာ ချုပ် စာတမ်းများသည် မှတ်ပုံမတင်သည့် စာချုပ် စာတမ်းများသာဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ တစ်ဖက်အမှုသည် (ရှေ့နေ) ကလည်း မှတ်ပုံတင်စာချုပ်မဟုတ်သဖြင့် သက်သေခံတင်သွင်းခွင့်မရှိကြောင်း ကန့်ကွက်လေ့ရှိသည်။

တရားမမှုများတွင် စာချုပ်စာတမ်းသက်သေခံချက်များ တင်ပြခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နည်းလမ်းများကို တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၁၃ နည်း ၁ နှင့် ၂ တို့တွင် လည်းကောင်း၊ အမှုနှင့် မစပ်ဆိုင်သော သို့မဟုတ် သက်သေခံမဝင်သော စာချုပ်စာတမ်းများကို ပယ်ခြင်းနှင့် သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နည်းလမ်းများကို တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၁၃ နည်း ၃ နှင့် ၄ တို့တွင် လည်းကောင်း၊ ပြဋ္ဌာန်းထားရာ အဆိုပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ တရားရုံးတွင် တင်ပြသော စာချုပ် စာတမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပထမအဆင့်တွင် အမှုသည်များက စာချုပ်စာတမ်းအားလုံးကို တရားရုံးတွင် တင်သွင်းကြရသည်။ နောက်အဆင့်တွင် စာချုပ် စာတမ်းများကို ထုံးနည်းတကျ သက်သေ ထင်ရှားပြ၍ သက်သေခံအဖြစ် တင်သွင်း ကြရသည်။ ဤအဆင့်တွင် တရားရုံးက စာချုပ်စာတမ်းများကို သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံမည် သို့မဟုတ် ပယ်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် ဖြစ်သည်။

စာချုပ်စာတမ်းများကို သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံမည် သို့မဟုတ် ပယ်မည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် သက်သေခံအက်ဥပဒေ၊ တံဆိပ်ခေါင်းအက်ဥပဒေ၊ စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်အက်ဥပဒေ၊ အခြားအက်ဥပဒေ တစ်ရပ်ရပ်တို့နှင့် ညီညွတ်ခြင်းရှိ မရှိ စိစစ်ရန်မှာ တရားရုံး၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။

မှတ်ပုံမတင်သည့် စာချုပ်စာတမ်းကို သက်သေခံတင်ပြခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းပြီး တရားရုံးများတွင် အဓိက အငြင်းပွားနေကြသည့် အကြောင်းများမှာ စာချုပ်စာတမ်းမှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇ (၁) နှင့် ၄၉၊ တံဆိပ်ခေါင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များပင် ဖြစ်သည်။

စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၇ (၁) တွင် မှတ်ပုံတင်ရန် သတ်မှတ်ထားသော စာချုပ်စာတမ်းများကို မှတ်ပုံမတင်လျှင် တရားမဝင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ ပုဒ်မ ၁၇ (၁) အရ မှတ်ပုံ မတင်မနေရသည့် စာချုပ်စာတမ်းများကို မှတ်ပုံမတင်သည့်အတွက် အကျိုးသက်ရောက်မှု များကို ပုဒ်မ ၄၉ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ တံဆိပ်ခေါင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၅ တွင် နည်းလမ်းတကျ ထိုက်သင့်သည့် တံဆိပ်ခေါင်း မပါသည့် မည်သည့် စာချုပ် စာတမ်းမျှ အမှုကိစ္စအတွက် သက်သေခံမဝင်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

ဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်ရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသော စာချုပ်စာတမ်းတစ်ခုကို မှတ်ပုံမတင်ပါက စာချုပ် စာတမ်းများမှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၉ ၏ ခြွင်းချက်ပါ ကိစ္စရပ်များမှ တစ်ပါး သက်သေခံ အဖြစ်လက်ခံ ခွင့်ရှိမည် မဟုတ်ပေ။

စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၉ ခြွင်းချက်အရ မှတ်ပုံတင် ပြုလုပ်ထားခြင်း မရှိသည့် စာချုပ်ကို အောက်ပါကိစ္စရပ်များတွင် သက်သေခံအဖြစ် အသုံးပြုနိုင်သည်။-

- (၁) သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေအရ ပဋိညာဉ်ကို သီးခြားဆောင်ရွက်စေရန်အတွက် စွဲဆိုသည့် ကိစ္စ၊
- (၂) ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၃-က အရ ပဋိညာဉ်ကို တစ်ပိုင်း တစ်စ ဆောင်ရွက်ပြီးကြောင်း ပြသရန် တင်ပြသည့် ကိစ္စ၊
- (၃) မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရန်မလိုသည့် အရန် (ဆင့်ပွား) အကြောင်းအချက်များကို တင်ပြသည့် ကိစ္စ၊

ထို့ကြောင့် တရားရုံးများတွင် တွေ့ကြုံရလေ့ရှိသော စာချုပ်စာတမ်းအမျိုးအစားအချို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍ သက်သေခံအဖြစ် တင်သွင်းနိုင်သော အခြေအနေများကို ဖော်ပြထားပါသည်။

အရောင်းစာချုပ်

ကျပ် ၁၀၀ (၁၀၀၀၀၀) နှင့်အထက် တန်ဖိုးရှိသော မရွေ့ပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းရောင်းချလျှင် မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ပြုလုပ်ရန်လိုအပ်သည်။ မှတ်ပုံမတင်လျှင် ရောင်းချခြင်းအထမမြောက်သောကြောင့် ဝယ်သူသည် ပိုင်ရှင်ဖြစ်မလာပေ။^(၁)

မှတ်ပုံမတင်သည့် အရောင်းစာချုပ်သည် ဝယ်သူ၏ ပိုင်ဆိုင်မှုကို ထင်ရှားအောင် ပြသနိုင်သည့် အထောက်အထားမဟုတ်သော်လည်း ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် နေထိုင်သူအား ဖယ်ရှားပေးစေလိုမှုတွင် ပစ္စည်း လွှဲပြောင်း ခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၃-က ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၏ အကာအကွယ်ကို ရရှိသည်။^(၂)

မှတ်ပုံမတင်သည့် အရောင်းစာချုပ်အရ လက်ရှိဖြစ်ခြင်းသည် ရောင်းသည့်နေ့မှစ၍ ရောင်းသူအား ဆန့်ကျင်ကြောင်း ကာလစည်းကမ်းသတ် အက်ဥပဒေကို အကြောင်းပြုပြီး ထုချေရန် လည်းကောင်း၊ ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် နေသူမဟုတ်ကြောင်း ထုချေရန်လည်းကောင်း၊ မှတ်ပုံမတင်သော အရောင်းစာချုပ်ကို

(၁) ဒေါ်ကျင်သန်း နှင့် ဒေါ်မေမေစိန်ပါ ၃၊ ၁၉၈၃၊ မတစ၊ ၆

(၂) မောင်ချစ်တုံးပါ ၂ နှင့် မောင်မြင့်ပါ ၂၊ ၁၉၈၁၊ မတစ၊ ၁၉

သက်သေထင်ရှား ပြသနိုင်သည်။^(၃)

လက်ရောက်ရလို့မူတွင် ဆင့်ပွားကိစ္စဖြစ်သည့် အချင်းဖြစ်ပစ္စည်းကို မည်သို့ မည်ပုံလက်ရှိရခဲပုံကို ပြသရန် စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၉ ခြွင်းချက်အရ သက်သေခံအဖြစ် တင်ပြခွင့် ရှိသည်။^(၄)

အပေးစာချုပ်

မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော ပစ္စည်းကို မေတ္တာဖြင့်ပေးကမ်းလျှင် တန်ဖိုးမည်မျှရှိစေကာမူ အနည်းဆုံး သက်သေ နှစ်ဦးနှင့် ပေးသူကဖြစ်စေ၊ ပေးသူအတွက်ဖြစ်စေ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် မှတ်ပုံတင် စာချုပ်ဖြင့် လွှဲပြောင်းပေးရမည်။^(၅) မှတ်ပုံတင် စာချုပ် မပြုလုပ်ဘဲ မေတ္တာ ဖြင့်ပေးကမ်းခြင်းသည် တရားမဝင် သဖြင့် ရယူသူသည် ပေးသည်ဆိုသော ပစ္စည်းကို လက်ရောက်ရရန် တောင်းဆိုခွင့်မရှိပေ။^(၆) ထို့ပြင် မေတ္တာဖြင့် ပေးကမ်းခြင်းသည် အဖိုးစားနားမပါရှိဘဲ လွှဲပြောင်းပေးခြင်းဖြစ်၍ မှတ်ပုံမတင်သော အပေးစာချုပ်အရ လက် ရောက်ရယူနေထိုင်သောသူသည် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၃-က ၏ အကာအကွယ် ရခွင့် မရှိပေ။^(၇)

မှတ်ပုံမတင်သည့် မေတ္တာဖြင့် ပေးကမ်းခြင်း စာချုပ်အရ အပိုင်ရသူလက်ရှိထားခြင်းသည် အပိုင်ပေး သူ၊ အပိုင်ပေးသူ၏ ဆက်ခံသူတို့အား ဆန့်ကျင်လက်ရှိထားရာ ရောက်ကြောင်း ကာလစည်းကမ်း သတ်အက် ဥပဒေကို အကြောင်းပြုပြီး ထုချေရန် သက်သေထင်ရှားပြသနိုင်သည်။^(၈)

အပေါင်စာချုပ်

ပေါင်နှံခြင်းကို ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၈ (က)တွင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားပြီး ပေါင်နှံခြင်း အမျိုးမျိုးကို ပုဒ်မ ၅၈ (ခ) မှ (ဆ) ထိ ဖော်ပြထားသည်။ ပေါင်ကြေးငွေကျပ် ၁၀၀(၁၀၀၀၀၀) ထက်ပိုပါက ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ပေးအပ်၍ ပေါင်နှံသည့် ကိစ္စမှ လွဲ၍ မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ချုပ်ဆိုရန် လိုသည်။

ပေါင်နှံသူသည် ပေါင်နှံမှု အထမမြောက်ပါက အပေါင်ရွေးနှုတ်လိုမှု စွဲဆိုခြင်း မပြုနိုင်ပေ။ ပိုင်ဆိုင်မှုကို အခြေပြု၍ လက်ရောက်ရလိုကြောင်း စွဲဆိုနိုင်သည်။^(၉) အပေါင် အထမမြောက်၍ လက်ရောက်ရလိုမှု စွဲဆို ရာတွင် တရားပြိုင်က အပေါင်ပစ္စည်းကို လက်ရှိထားခြင်းသည် ပေါင်သူကို ဆန့်ကျင်ခြင်းမရှိကြောင်း သက်သေပြရန် မှတ်ပုံမတင်သည့် အပေါင်စာချုပ်ကို သက်သေခံအဖြစ် တင်ပြနိုင်သည်။^(၁၀)

(၃) မသန်းကြည်ပါ ၇ နှင့် ဒေါ်ဂဲ၊ ၁၉၆၆၊ မတစ၊ ၅၅၆

(၄) မင်းဟန်နှင့် အာ၊ အမ်၊ အေ၊ အယ်လ်ဖမ်း၊ ၄၊ ရန်ကုန်၊ ၁၁၀ (၁၁၆)

(၅) ဦးအောင်ထွန်း နှင့် ဦးထွန်းတင်၊ ၁၉၆၆၊ မတစ၊ ၇၅၅

(၆) လင်ချာရီနှင့် ပစ္စည်းထိန်းဝန်၊ ၁၂ ရန်ကုန်၊ ၂၃၈

(၇) ဦးဥမားပသီးနှင့် ဦးဘိစနပ်၊ ၁၉၉၄၊ မတစ၊ ၁၂၈

(၈) ဒေါ်သီတာပါ ၃ နှင့် ဦးကျင်ရွှေ (၎င်း၏အခွင့်ရကိုယ်စားလှယ် ဒေါ်တင်တင်ဦး)၂၀၀၃၊ မတစ၊ ၁၄၀

(၉) ဒေါ်ယဉ်ယဉ်မြင့် နှင့် ဦးပေါလု ၊ ၁၉၉၁၊ မတစ၊ ၁၂၇

(၁၀) ဦးသက်ပန်နှင့် မဖြူဆိုင်၊ ၁၉၃၇၊ ရန်ကုန်၊ ၄၄၂ - ၁၉၄၈၊ မတစ၊ ၅၀၉(၅၁၁)

အငှားစာချုပ်

ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၇ တွင် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းအငှားချထားမှုနှင့် ပတ်သက်၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားခွဲခြားထားသည်-

- (က) မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းကို တစ်နှစ်ပြီး တစ်နှစ် အငှားချထားခြင်း၊ တစ်နှစ်ထက်ပို၍ အငှားချထားခြင်း သို့မဟုတ် ငှားရမ်းခကို နှစ်အလိုက် သတ်မှတ်၍ ငှားရမ်းခြင်းတို့ကို မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ဖြင့်သာ ပြုလုပ်နိုင်သည်။
- (ဂ) မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းကို အခြားနည်းဖြင့် ငှားရမ်းလျှင် (ဥပမာ- လ အလိုက် ငှားရမ်း ခြင်း၊ တစ်နှစ်အထိ အငှားချထားခြင်း၊ သို့မဟုတ် တစ်နှစ်အောက် ကာလ အငှားချထားခြင်း) မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ချုပ်ဆို၍ ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ကတိ ပြုလုပ်ပြီး ပစ္စည်း လက်ရောက်ပေးအပ်၍ ဖြစ်စေ ပြုလုပ်နိုင်သည်။

စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၇(၁)(ဃ) အရ နှစ်စဉ် သို့မဟုတ် တစ်နှစ်ထက် ပို၍ မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းငှားရမ်းသည့် စာချုပ်စာတမ်းများသည် မှတ်ပုံတင်ရန် လိုသည်။

ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၀၇ နှင့် စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၁၇(၁) (ဃ) အရ လိုအပ်သည့်အတိုင်း မှတ်ပုံတင်ထားခြင်း မရှိလျှင် ငှားရမ်းခြင်း အထ မမြောက်ပေ။^(၁၁)

အိမ်ငှားစာချုပ်တစ်ခုသည် မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းမရှိသဖြင့် သက်သေခံမဝင်သော်လည်း အိမ်ငှားခြင်း ပေါ်လွင်အောင် အခြားသက်သေခံချက်များကို တင်ပြနိုင်သည်။ စာချုပ်၌ ဖော်ပြထားသော အိမ်ငှားသည့် နေ့စွဲများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။ အငှားချထားသည့် နှုတ်ပဋိညာဉ် ရှိခဲ့၍ လက်ရှိနေထိုင်ခြင်း ဖြစ်လျှင် မှတ်ပုံ မတင်သည့် စာချုပ်ကို ထောက်ခံသည့် အနေဖြင့် အသုံးပြုနိုင်သည်။^(၁၂)

အမွေခွဲဝေခြင်းစာချုပ်

ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်းသည် ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေပါ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းတစ်ရပ်ရပ်နှင့် အကျုံး မဝင်ပေ။ စာဖြင့် ရေးသားရန် မလိုသော ကိစ္စများတွင် စာမရေးသားဘဲ ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းနိုင်သည်ဟု ပစ္စည်း လွှဲပြောင်းခြင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၉ တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်းကို စာဖြင့် ရေးသားရန်လိုအပ်ကြောင်းပြဋ္ဌာန်းချက်မရှိသဖြင့် နှုတ်ဖြင့် သဘောတူ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။^(၁၃) သို့ရာတွင် ပစ္စည်းခွဲဝေခြင်းကို စာဖြင့် ရေးသားခဲ့လျှင် ကျပ် ၁၀၀ နှင့် အထက် တန်ဖိုးရှိသော မရွှေ့ပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းပါဝင်ပါက စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၇(၁) (ခ) အရ မှတ်ပုံတင်ရန် လိုသည်။

(၁၁) ဒေါ်မာရီယမ်ဘီ(ခ)ဒေါ်မဂျမ်းပါ ၅ နှင့် ဒေါ်မဉ္ဇ၊ ၁၉၈၆၊ မတစ၊ ၁၆၃

(၁၂) အဗ္ဗဒူ(လ်)ကာကာနှင့် ဦးညွန့်၊ ၁၉၆၅၊ မတစ၊ ၄၁၃

(၁၃) ကြည်မောင်ပါ ၂ နှင့် အက်စ်အင်ဗီအာချစ်တီးယားဖမ်း၊ ၁၉၃၆၊ အေ၊ အိုင်၊ အာ၊ ရန်ကုန်၊ ၃၃၆

မြန်မာ့ဓလေ့ထုံးတမ်းဥပဒေအရ အမွေပုံကို နှုတ်ဖြင့် ခွဲဝေယူနိုင်သည်။ သို့သော် အမွေခွဲယူမှုကို စာဖြင့် ရေးသားထားပြီး ထိုသဘောတူစာတမ်းတွင် တန်ဖိုးငွေကျပ် ၁၀၀ ထက်ပိုသည့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သည့် ပစ္စည်းပါဝင်နေပါမူ ထိုစာတမ်းကို စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင် အက်ဥပဒေနှင့်အညီ မှတ်ပုံတင်ဖို့ လိုသည်။^(၁၄)

မှတ်ပုံမတင်သည့် အမွေခွဲဝေသည့် စာချုပ်သည် အမွေခွဲဝေသည့် စည်းကမ်းချက်များကို သက်သေပြခွင့် မရှိသော်လည်း အမွေခွဲဝေပြီးကြောင်းကို နှုတ်ဖြင့် သက်သေပြနိုင်သည်။^(၁၅) အမွေခွဲဝေသည့် စာချုပ်တွင် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်လုံလောက်စွာ ထမ်းဆောင်ထားပါက အမွေခွဲဝေပြီးကြောင်း ကိစ္စအတွက် ထိုမှတ်ပုံမတင်သည့် စာချုပ်ကို သက်သေခံအဖြစ် တင်ပြနိုင်သည်။

တံဆိပ်ခေါင်းခွန်

မှတ်ပုံမတင်ထားသည့် စာချုပ်စာတမ်းများသည် အများအားဖြင့် ထိုက်သင့်သည့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန် လုံလောက်စွာ ထမ်းဆောင်ခြင်းမရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။

မှတ်ပုံမတင်ထားသည့် စာချုပ် စာတမ်းတစ်စုံတစ်ရာကို စာချုပ်စာတမ်းများ မှတ်ပုံတင်အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၄၉ ခြွင်းချက်အရ သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံနိုင်ရန် တံဆိပ်ခေါင်းခွန် လုံလောက်စွာ ထမ်းဆောင်ရန် လိုအပ်သည်။

တံဆိပ်ခေါင်းခွန် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၅ ကမူ တံဆိပ်ခေါင်းခွန်ကျနစွာ ထမ်းဆောင်ထားခြင်းမရှိသော စာချုပ်ကို အသုံးမပြုနိုင်ရန် အပြတ် ပိတ်ပင်ခြင်းဖြစ်၍ စာချုပ်၏ ဆင့်ပွားကိစ္စအတွက်ပင် သက်သေခံ မဝင်ပေ။ ဦးစစ်အေးပါ ၃ နှင့် ဦးကျင်ရွှေအမှု^(၁၆) တွင် တံဆိပ်ခွန် ထမ်းဆောင်ထားခြင်းမရှိသော စာချုပ်တစ်ရပ်ကို ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်း အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၅၃-က အလိုငှာ အသုံးချခွင့်မရှိကြောင်း ထုံးဖွဲ့ထားသည်။

တံဆိပ်ခေါင်းကပ်ရန် လိုအပ်သည့် စာချုပ်တစ်ခုသည် လိုအပ်သောတံဆိပ်ခေါင်းများ ကပ်ထားခြင်း မရှိပါက သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံခြင်းမပြုရဟု တံဆိပ်ခေါင်းအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၅ တွင် ပြဌာန်းထားသည့် အတွက် စာချုပ်တစ်ခုကို တရားရုံးတွင် သက်သေခံအဖြစ် တင်ပြလာပါက ဥပဒေက ကင်းလွတ် ခွင့်ပြုထားသည့်ကိစ္စမှတစ်ပါး မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် တင်ပြသည်ဖြစ်စေ စာချုပ်အမျိုး အစားအလိုက် ဥပဒေနှင့် အညီ လိုအပ်သည့် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်ကို ထမ်းဆောင်ရပေမည်။^(၁၇)

စာချုပ်စာတမ်းများတွင် ကျနစွာ တံဆိပ်ခေါင်းကပ်ထားခြင်း ရှိ မရှိ၊ လိုအပ်သည့် တန်ဖိုးနှင့် လိုအပ်သည့် အမျိုးအစားဖြစ်သော တံဆိပ်ခေါင်းပါ မပါ တရားရုံးက ကြည့်ရှု စစ်ဆေးရန် တာဝန်ရှိသည်။ ကျနစွာ တံဆိပ်ခေါင်းမကပ်သော စာချုပ် စာတမ်းများကို သိမ်းယူရမည် ဖြစ်သည်။^(၁၈)

(၁၄) ဦးအောင်ညွန့် နှင့် မောင်အုန်းမြင့်၊ ၁၉၈၁၊ မတစ၊ ၁၂၁

(၁၅) မောင်ထွန်းစိန် နှင့် ကိုတူ ၆ ရန်ကုန်၊ ၃၃၇

(၁၆) ၁၉၈၉၊ မတစ၊ ၂၃

(၁၇) ဦးလှရွှေ နှင့် ဥက္ကဋ္ဌ (ပြည်သူ့ပုလဲနှင့် ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့) ၁၉၈၀၊ မတစ၊ ၅၈

(၁၈) တရားရုံးများလက်စွဲအပိုဒ် ၁၀၂(၁)-၁၉၆၅၊ မတစ၊ ၃၈၈

ပြင်ဆင်မှုတွင် စွက်ဖက်ခွင့်

စာချုပ်စာတမ်း သက်သေခံတင်သွင်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ချမှတ်သော အမိန့်အပေါ် မကျေနပ်သူက ပြင်ဆင်မှုတင်သွင်းသော အမှုများလည်းရှိသည်။

တရားရုံးက ချမှတ်သည့် အမိန့်ကို ပြင်ဆင်မှု လျှောက်ထားခြင်းမပြုစေကာမူ ထိုအမှုတွင် ချမှတ်သည့် ဒီကရီကို အယူခံဝင်ရာ၌ တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၀၅ အရ ထိုအမိန့်မှားယွင်းကြောင်း၊ ချို့ယွင်းကြောင်း၊ နည်းလမ်းမကျကြောင်းကို အယူခံအကြောင်းပြချက် တစ်ရပ်အဖြစ် ဖော်ပြအယူခံ ဝင်နိုင်သည်။^(၁၉)

မူလရုံးက လက်ခံသင့်သော သက်သေခံချက်ကို လက်ခံရန် ငြင်းပယ်ခဲ့လျှင် သက်သေခံအဖြစ် လက်ခံရန် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၄၁ နည်း ၂၇ (၁) (က) အရ အယူခံအဆင့်ဆင့်တွင် လျှောက်ထား ခွင့်ရှိသည်။

မူလရုံးက ကျူးလွန်သော မှားယွင်းမှုသည် အရေးပါသဖြင့် အပြီးသတ် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ထိခိုက်စေသည့် အပြင် ကုစား၍ မရသည့်နစ်နာမှုကို ဖြစ်စေမည်ဆိုပါက စစ်ဆေးဆဲအမှုတွင် ထိုမှားယွင်းချက်ကို ပြင်ဆင်ပေး ရမည်ဖြစ်သည်။^(၂၀)

ဟာဂျီနူးရ်အာမက်နှင့် ဒေါ်နိုမီလာခါတွန် အမှု^(၂၁) တွင် အမှုစစ်ဆေးရာ၌ မူလရုံးက သက်သေခံ ဝင် မဝင်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကျူးလွန်သော အမှားသည် ပြင်ဆင်ရန် အကြောင်းမဟုတ်ဟု ထုံးဖွဲ့ထားသည်။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၅ (က) (ခ)(ဂ) ပါ အချက်တစ်ရပ်ရပ်နှင့် ငြိစွန်းခြင်းမရှိလျှင် ပြင်ဆင်မှုတရားရုံးသည် အကြောင်းခြင်းရာ ပြဿနာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ၊ ဥပဒေဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖြစ်စေ၊ အောက်ရုံး၏ ကောက်ယူသုံးသပ်ချက်တို့နှင့် မညီမျှအတိုင်းအတာအထိ သဘောထား ကွဲလွဲစေကာမူ ဝင်ရောက်စွက်ဖက်ခွင့်မရှိပေ။^(၂၂) တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၁၅ ပါ ဥပဒေကိစ္စရပ်များ ကိုသာ ဆုံးဖြတ် ခွင့်ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

တင်ဟုန် (တရားရေး)

(၁၉) ဦးမောင်ကြီးနှင့် ဒေါ်သီတာပါ ၅၊ ၂၀၁၂၊ မတစ၊ ၇၁

(၂၀) အဗ္ဗဒူ(လီ)ရှကူးနှင့် ဒါဝတ်ဟာဂျီအလီမိုဟာမက်၊ ၁၉၅၃၊ မတစ၊ (လွှတ်တော်)၇၈

(၂၁) ၁၉၆၀၊ မတစ (လွှတ်တော်) ၇

(၂၂) မောင်ကြွက်နှင့် မောင်ခင် ၁၊ အယ်ဘီအာ၊ ၁၄၂

အမှုပုံစံ ပြဿနာ

ဖိုးသုဉာဏ်

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေတွင် အမှုပုံစံနှင့်ပတ်သက်၍ သီးခြားပြဋ္ဌာန်းချက် မရှိပါ။ သို့သော် တရားမမှုများ စွဲဆိုရာတွင် အမှုပုံစံ မမှန်ပါက သက်သာခွင့်မရနိုင်ဘဲ အမှုရှုံးမည်ဖြစ်သောကြောင့် အမှုပုံစံသည် အရေးကြီးသော အချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမှုသည်၊ ရှေ့နေအချို့က တရားမမှုချေလွှာများတွင် တရားစွဲဆိုလိုသော အမှုပုံစံမမှန်ပါဆိုသော ချေပချက်တစ်ရပ်ကို ခရီးသွားဟန်လွှဲ ခပ်လွယ်လွယ်ထည့်သွင်း ချေပတတ်ကြပါသည်။ ဤသည်ကို ဆရာဦးမြက သောင်းပြောင်းထွေလာ ဥပဒေပြဿနာအမှတ် - ၅၊ အခန်း (၃)တွင် ခေတ်စားသောထုချေချက်တစ်ရပ်ဟု ရေးသားထားပါသည်။

ဆရာဦးတင်ဟုန်(တရားရေး)က တရားရေးဂျာနယ်အတွဲ(၃)၊ အမှတ်(၁)တွင် “အမှုပုံစံ”ခေါင်းစဉ်ဖြင့် မှားယွင်းသောအမှုပုံစံ၊ မှန်ကန်သောအမှုပုံစံတို့နှင့်ပတ်သက်၍ ရေးသားဆွေးနွေးခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဤဆောင်းပါးတွင် အမှုပုံစံအမှား၊ အမှန်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးတော့မည်မဟုတ်ပါ။ အမှုပုံစံပြဿနာနှင့် ပတ်သက်၍တင်ပြခြင်း၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းပြုရာ၌ လွဲချော်မှားယွင်းတတ်ပုံများကိုသာ တင်ပြဆွေးနွေးမည် ဖြစ်ပါသည်။

အမှုပုံစံနှင့်ပတ်သက်သည့်စီရင်ထုံး၊ စီရင်ချက်အချို့ကို ရှေးဦးစွာတင်ပြလိုပါသည်။ လူသိများသော စီရင်ထုံးများဖြစ်ပါသည်။

ဒေါ်ဌေးဌေးရင် ပါ၂ နှင့် ဦးကျော်စော ပါ၃ အမှု (၁)တွင် “အမှုတစ်ခုကို တရားလို စွဲဆိုသောပုံစံအတိုင်း စွဲဆိုနိုင်ခြင်းရှိ၊ မရှိမှာ အဆိုအချေတို့အရ ဆုံးဖြတ်ရမည့်ပြဿနာဖြစ်သည်။ စွဲဆိုသောအမှုပုံစံ မှန်ကန်ခြင်း ရှိမရှိမှာ သက်သေခံချက်ရယူပြီးမှ ဆုံးဖြတ်ရမည့် ပြဿနာမဟုတ်ချေ” ဟု ထုံးဖွဲ့ပါသည်။

(၁) ၁၉၈၇ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး (ဗဟိုတရားရုံး) စာ ၂၇

ဒေါ်ခင်မြင့် နှင့် ဒေါ်မြင့်မြင့် ပါ၍ အမှု^(၁)တွင် “အမှုပုံစံမှန်၊ မမှန် စိစစ်ရာ၌ တရားလို၏ အဆိုလွှာတွင် အဆိုပြုထားသည့်အချက်များကို စွဲဆိုသည့်အမျိုးအစားအလိုက် ညီညွတ်ပြည့်စုံရန် လိုအပ်သည့် အင်္ဂါရပ်များ နှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ၊ မရှိ စိစစ်ရသည်” ဟု ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

ဒေါက်တာမင်းသူ ပါ ၄ နှင့် ဒေါ်မာလာနွယ် ပါ၍ အမှု^(၃)တွင် တရားရုံးချုပ်က အမှုပုံစံမှားယွင်းသည် ဟု ချေပလျှင် မည်သည့်ပုံစံအမှန်ဖြင့် စွဲဆိုရမည်ဟု တင်ပြနိုင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့မတင်ပြနိုင်ဘဲ အမှုပုံစံမမှန်ပါ ဟု အလွယ်တကူ တင်ပြခြင်းကို လက်မခံသင့်ကြောင်း၊ တရားပြိုင်များ မှားယွင်းပူးတွဲခြင်း၊ တရားစွဲဆိုရန် အကြောင်းများမှားယွင်းပူးတွဲခြင်းကိစ္စသည် အမှုပုံစံနှင့် မသက်ဆိုင်ကြောင်း သုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။

မညီညွှတ်အေး ပါ၍ နှင့် ဦးတီးတီး ပါ၍ အမှု^(၄)တွင် “ဥပဒေသဘောအရ တရားလိုသည် ၎င်းအဆိုပြု သည့်အတိုင်း မှန်ကန်ကြောင်းသက်သေထင်ရှားပြသနိုင်ပါက တောင်းဆိုသောသက်သာခွင့်ကို ပေးနိုင်လျှင် အမှုပုံစံမှန်ကန်၍ အဆိုပြုချက်အတိုင်း မှန်ကန်ကြောင်း သက်သေထင်ရှား ပြသနိုင်သည့်တိုင်အောင် တောင်းဆိုသော သက်သာခွင့်ကိုမပေးနိုင်လျှင် အမှုပုံစံမှန်ကန်ရန် အကြောင်းမရှိချေ” ဟု သုံးသပ်ခဲ့ပါသည်။

အမှုပုံစံနှင့်ပတ်သက်သော ပြဿနာများကို တင်ပြခြင်း၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းခြင်းပြုရာတွင် အထက်ပါမူ သဘောတရားများအတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်ကြရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ချေလွှာတွင် အမှုပုံစံနှင့်မသက်ဆိုင်သော အကြောင်းပြချက်များကိုသာ ချေပထားပြီး မည်သည့်အမှုပုံစံဖြင့် စွဲဆိုရန်ဖြစ်သည်ဟုလည်း မတင်ပြနိုင်ဘဲ အမှုပုံစံမမှန်ပါဟု လွယ်လွယ်ချေပခြင်းမှာ အမှုအနိုင်အရှုံးကို မပြောင်းလဲနိုင်ဘဲ အမှုရှုပ်ထွေး ကြန့်ကြာမှု ရလဒ်ကိုသာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ပါသည်။

ချေလွှာတွင် အမှုပုံစံမမှန်ပါဟု ချေပထားခြင်းကြောင့် အမှုပုံစံနှင့်ပတ်သက်သည့် နောက်တိုးငြင်းချက် ထုတ်ပေးရန် သင့်၊မသင့် ပြဿနာမကြာခဏပေါ်တတ်ပါသည်။ တရားသူကြီးအချို့က အဆိုလွှာအရ တရားလို စွဲဆိုသောအမှုပုံစံမှားယွင်းမှုမရှိသောကြောင့် ငြင်းချက်ထုတ်ရန်မလိုဟုလည်းကောင်း၊ အမှုပုံစံမှန်၊ မမှန် ပြဿနာမှာ အဆိုအချေအရ ဆုံးဖြတ် ရမည့် ပြဿနာဖြစ်ပြီး အမှုတွင်အဆိုအချေများအရ အမှုပုံစံ မှန်၊မမှန် ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်မည့် အခြေအနေ မရှိသောကြောင့် ငြင်းချက်ထုတ်ရန်မလိုဟုလည်းကောင်း၊ အခြားအကြောင်းပြချက်များဖြင့် လည်းကောင်း ငြင်းချက်ထုတ်ပေးရန် ငြင်းဆိုသည့် အမိန့်ချမှတ်ကြသည်ကို တွေ့ဖူးပါသည်။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၁၄၊ နည်း ၁ (၁)(၃)နှင့် (၅)တွင် အောက်ပါတို့ကို ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်-

- (၁) အကြောင်းခြင်းရာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ၊ ဥပဒေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ အရေးပါသော တင်ပြချက်တစ်ရပ်ကို အမှုသည်တစ်ဦးက အခိုင်အမာဆိုပြု၍ တစ်ဘက်အမှုသည်က ငြင်းကွယ်လျှင် ငြင်းချက်များပေါ်ပေါက်လာသည်။
- (၃) အမှုသည်တစ်ဦးက အခိုင်အမာအဆိုပြု၍ တစ်ဘက်အမှုသည်က ငြင်းကွယ်သည့် အရေးပါသော တင်ပြချက်အသီးသီးမှာ ငြင်းချက်တစ်ရပ်ထုတ်ရမည့် အကြောင်းအရာ

- (၂) ၁၉၉၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး (ဗဟိုတရားရုံး) စာ ၅
- (၃) ၂၀၀၆ ခုနှစ်၊ တရားမပြင်ဆင်မှုအမှတ် ၃၅၂ (ရန်ကုန်) (၂၀-၃-၂၀၀၇)
- (၄) ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်၊ တရားမအထူးအယူခံမှုအမှတ် ၅ (မန္တလေး) (၁၆-၃-၂၀၀၁)

ဖြစ်ရမည်။

- (၅) အမှုပထမအကြိမ် ကြားနာစစ်ဆေးသည့်အခါ၌ တရားရုံးသည် ဆိုလွှာနှင့်ချေလွှာများရှိလျှင် ဖတ်ရှုပြီး အမှုသည်များကို လိုအပ်သည်ထင်မြင်ယူဆသည့် အတိုင်းစစ်ဆေးပြီးနောက် အကြောင်းခြင်းရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ၊ ဥပဒေနှင့်စပ်လျဉ်း၍ဖြစ်စေ မည်သည့် အရေးပါသော တင်ပြချက်များတွင် အမှုသည်များ သဘောကွဲလွဲလျက်ရှိသည်ကို သိရှိရန် စစ်ဆေးပြီး အမှုကို မှန်မှန်ကန်ကန် ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် အမှီပြုသည်ဟု ထင်မြင်ယူဆသော ငြင်းချက်များကို ထုတ်နှုတ် ရေးမှတ်ရမည်။

ထို့ကြောင့် အဆိုအချေများအရ အငြင်းပွားသည့် အမှုကိုဆုံးဖြတ်ရန် အရေးပါ အရာရောက်သော အချက်များကို မလွဲမသွေငြင်းချက်ထုတ်နှုတ်စစ်ဆေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုလွှာအရ အမှုပုံစံမှားယွင်းမှုမရှိသောကြောင့် ငြင်းချက်ထုတ်ရန်မလိုဟု အမိန့်ချခြင်းမှာ အရေးကြီးသည့် အငြင်းပွားသော ပြဿနာကို ငြင်းချက်မထုတ်ဘဲ ဆုံးဖြတ်ရာရောက်သဖြင့် ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မည်မဟုတ်ပါ။ သာမန်အားဖြင့်ဆိုလျှင် အမှု ပုံစံ မှန်ကန်မှု ရှိ၊ မရှိမှာ အမှုကိုအပြီးအပြတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်သည့် ပြဿနာဖြစ်သောကြောင့် အငြင်းပွားချက်ရှိ လျှင် ငြင်းချက်ထုတ်ပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အလွယ်တကူချေပချက်သာဖြစ်၍ ငြင်းချက် ထုတ်နှုတ်စစ်ဆေးရန် မလိုအပ်ဟုယူဆပါက **ဒေါက်တာမင်းသူ ပါဌ** အမှု^(၃)ကဲ့သို့ အကြောင်းပြ၍ ငြင်းပယ် သင့်သည်ဟုထင်ပါသည်။

အဆိုအချေအရ အမှုပုံစံ မှန်၊ မမှန် ဆုံးဖြတ်ပေးနိုင်သည့် အခြေအနေမရှိသောကြောင့် အမှုပုံစံနှင့် ပတ်သက်သော ငြင်းချက်ကို ထုတ်ပေးရန် ငြင်းပယ်သူတရားသူကြီးက **ဒေါ်ဌေးဌေးရင် ပါ** အမှု^(၁)ကို ကိုးကားပါသည်။ **ဒေါ်ဌေးဌေးရင် ပါ** အမှု^(၁)မှာ အမှုပုံစံနှင့် ပတ်သက်၍ ထုတ်ထားသောငြင်းချက်ကို သက်သေခံချက် မယူဘဲ အဆိုအချေအရ ဦးစွာဆုံးဖြတ်ရမည်ဟုညွှန်ပြခြင်းသာဖြစ်သဖြင့် ၎င်းတရားသူကြီး အကောက်အယူ လွဲမှားဟန်ရှိပါသည်။

တရားသူကြီးအချို့ အမှုပုံစံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ငြင်းချက်ထုတ်ရာတွင် “x x x x x x x ခြင်းကြောင့် တရားလို စွဲဆိုသောအမှုပုံစံမှားယွင်းသည်ဆိုခြင်း မှန်သလား” ဟူ၍ ချေလွှာပါအမှုပုံစံ မှားယွင်းသည်ဆိုသော အကြောင်းပြချက်များကိုပါ ဖော်ပြထုတ်နှုတ်ကြပါသည်။ ၎င်းအကြောင်းပြချက်များသည် အမှုပုံစံနှင့် မသက်ဆိုင်သော အချက်များဖြစ်နေလျှင် ငြင်းချက်ကို ဖြေဆိုဆုံးဖြတ်သည့်အခါ၌ တရားသူကြီး အခက်အခဲ၊ အကျပ်အတည်း တွေ့တတ်ပါသည်။ နောင်တော် တရားသူကြီးအချို့က “တရားလိုစွဲဆိုသော အမှုပုံစံ မှားယွင်းသည်ဆိုခြင်း မှန်သလား” ဟုသာ ထုတ်နှုတ်သည်ကို တွေ့ဖူးပါသည်။ အကန့်အသတ်၊ အနှောင့်အယှက် ကင်း၍ လိုရင်းရောက်သည့် ကောင်းမွန်သောငြင်းချက် ဖြစ်မည်ဟုထင်ပါသည်။

အမှုပုံစံနှင့်ပတ်သက်၍ နောက်တိုးငြင်းချက်ထုတ်သင့်၊ မထုတ်သင့်ကြားနာရာတွင်လည်းကောင်း၊ နောက်တိုးငြင်းချက်ထုတ်သင့်၊ မထုတ်သင့်ဆုံးဖြတ်သည့်အမိန့်အပေါ် တက်ရောက်သော ပြင်ဆင်မှုတွင်လည်း ကောင်း၊ အမှုသည်/ရှေ့နေများအနေဖြင့် အဓိကတင်ပြရမည့်အချက်မှာ အဆိုအချေတို့အရ အမှုပုံစံနှင့် ပတ်သက်၍ အငြင်းပွားချက် ရှိ၊ မရှိ ဆိုသောအချက်သာဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်အမှုသည်/ရှေ့နေအချို့က ၎င်းအချက်ကိုမတင်ပြဘဲ တရားလိုစွဲဆိုသော အမှုပုံစံ မှန်၊ မမှန် ကိုသာ မှားယွင်းစွာတင်ပြကြသည်ကို မကြာခဏ တွေ့ဖူးပါသည်။ ဆန္ဒစောကြပုံရပါသည်။ အမှုပုံစံ မှန်၊ မမှန် ငြင်းချက်ထုတ်ပြီးသည့်အခါမှ တင်ပြရန် ဖြစ်သည်ဆိုခြင်းကို သတိချပ်ရန်လိုပါမည်။

ဆက်လက်၍ အမှုပုံစံမှန်ကန်ခြင်း ရှိမရှိ ထုတ်ပေးထားသော ငြင်းချက်အပေါ်လျှောက်လဲတင်ပြခြင်း၊ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်အပိုင်းကိုဆွေးနွေးပါမည်။ ဤငြင်းချက်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ နှစ်ဖက်အမှုသည်များ၊ ရှေ့နေများက လျှောက်လဲချက်ပေးရာ၌လည်းကောင်း၊ တရားရုံးကဆင်ခြင်သုံးသပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ အမှုပုံစံနှင့် မသက်ဆိုင် သည့် တရားစွဲဆိုရန်အကြောင်းများ မှားယွင်းပူးတွဲခြင်းတို့နှင့်ဆိုင်သော အချက်အလက်များ စသည်တို့ကို အရောရောအနှောနှောတင်ပြလျှောက်လဲခြင်း၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ် ဆုံးဖြတ်ခြင်း ပြုလုပ်ကြသည်ကို တွေ့ဖူးပါသည်။

တရားစွဲဆိုရန် အကြောင်းမပေါ်ပေါက်လျှင် တရားလိုအမှုရှုံးမည်ဖြစ်သော်လည်း အမှုပုံစံနှင့်မဆိုင်ပါ။ အမှုသည်မှားယွင်းပူးတွဲထားခြင်း၊ ပူးတွဲသင့်သောအမှုသည်များမပူးတွဲခြင်း၊ အမှုသည်မစုံခြင်းတို့သည်လည်း အမှုပုံစံနှင့်မဆိုင်ပါ။ အမွေမှုတွင် အမွေခွဲဝေပြီးဖြစ်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်၍ဒီကရီမရနိုင်ခြင်း၊ ချေးငွေရလိုမှုစွဲ ဆိုရာတွင် ပေးဆပ်ပြီးဖြစ်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်၍ ဒီကရီမရနိုင်ခြင်း၊ ပဋိညာဉ်အတိုင်းဆောင်ရွက်ပေးစေလိုမှု စွဲဆိုရာတွင် ဟန်ဆောင်စာချုပ်ဖြစ်ကြောင်း ပေါ်ပေါက်၍ ဒီကရီမရနိုင်ခြင်းတို့မှာ အမှုပုံစံနှင့်မဆိုင်ပါ။

အမှုပုံစံငြင်းချက်နှင့်ပတ်သက်၍ လျှောက်လဲချက်ပေးခြင်း၊ ဆင်ခြင်သုံးသပ်ခြင်းပြုရာတွင် အထက်ပါ ကဲ့သို့မသက်ဆိုင်၊ မအပ်စပ်သည့်ကိစ္စများကို ဖယ်ရှားပြီး အထက်၌ဖော်ပြခဲ့သော ဒေါ်ဌေးဌေးရင် ပါ၍ အမှု^(၁)၊ ဒေါ်ခင်မြင့်^(၂)၊ အမှုစီရင်ထုံးများ၊ ဒေါက်တာမင်းသူ ပါ၍^(၃)၊ မညီညွှတ်အေး ပါ၍^(၄) တရားရုံးချုပ် စီရင်ချက်များ၌ ညွှန်ပြထားသည့် အချက်များအတိုင်း တော်တည့်မှန်ကန်စွာတင်ပြလျှောက်လဲ၊ ဆင်ခြင် သုံးသပ်ကြရန်ဖြစ်ပါသည်။ သို့မှသာ အနာနှင့်ဆေးတည့်၍ ကောင်းသောအဖြေရလဒ်ကို ဖော်ဆောင် နိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အုတ်တစ်ချပ်၊ သဲတစ်ပွင့်အဖြစ်ပါဝင် အကျိုးဆောင်လိုသော မျှော်မှန်းချက်ဖြင့် တင်ပြဆွေးနွေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မှန်ကန်ပြည့်စုံသည်ဟုမဆိုပါ။ မှားယွင်းချက်၊ ချွတ်ယွင်းချက်များရှိပါက ထောက်ပြဝေဖန်၍ ဖြည့်စွက်ဆွေးနွေးပေးပါရန် ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

ဖိုးသုညာဏ်

စာပေ အနုပညာ မူပိုင်ခွင့် ချိုးဖောက်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဖြစ်မှု နှင့် ဖြစ်စေ့များ

မြတ်မျိုးလတ် (တရားရေး)

နိဒါန်း

မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေဟုဆိုရာတွင် တီထွင်မှုမူပိုင်ခွင့် (Patent)၊ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့် (Copyright)၊ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မူပိုင်ခွင့် (Trademark) နှင့် စက်မှုဒီဇိုင်းမူပိုင်ခွင့် (Industrial Design) ဟူ၍ခွဲခြားထားရာ ယခုဆောင်းပါးတွင် စာပေအနုပညာရှင်များ၊ ရုပ်ရှင်ကဏ္ဍသမားများနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင် ပတ်သက်နေသော စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်ခြင်းဆိုင်ရာဖြစ်မှုနှင့် ပြစ်ဒဏ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များအကြောင်းကို ဆွေးနွေးတင်ပြ သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့တင်ပြရာတွင် ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ စာပေအနုပညာဆိုင်ရာမူပိုင်ခွင့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုနှိုင်းယှဉ်တင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

ဂျပန်နိုင်ငံသည် ဉာဏပစ္စည်းဆိုင်ရာ ဥပဒေများ (Intellectual Property Laws) ကောင်းစွာ ဖွံ့ဖြိုးနိုင်စွမ်းအောင် ပြုစုပြဋ္ဌာန်းထားသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သည့်အပြင် ဉာဏပစ္စည်းဆိုင်ရာ ပြဿနာ များလည်း များပြားလှသောနိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ယင်းအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ထင်ရှားသော အကြောင်းပြချက် တစ်ရပ်မှာ ဂျပန်နိုင်ငံသည် သဘာဝသယံဇာတကို မှီခိုအားထားရသောနိုင်ငံမဟုတ်ဘဲ နည်းပညာများ တီထွင်ဆန်းသစ်ခြင်းဖြင့် စီးပွားရေးကိုတည်ဆောက်ခဲ့ရသော နိုင်ငံဖြစ်သောကြောင့်ပင်၊ မိမိတို့ တီထွင် ဆန်းသစ်ထားသော ဖန်တီးမှုထုတ်ကုန်များကို မိမိနိုင်ငံတွင်းမှာရော၊ နိုင်ငံတကာမှာပါ ထိထိရောက်ရောက် ကာကွယ်မှုပေးနိုင်ရေးသည် ဂျပန်နိုင်ငံစီးပွားရေး၏ အဓိကအရေးကြီးသော အချက်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဉာဏဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကာကွယ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေများ (Intellectual Property Protection Laws) ကို ကောင်းစွာ ဖွံ့ဖြိုးအောင် တည်ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း နိုင်ငံ၏စီးပွားရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အရှိန်အဟုန်မြှင့်ဆောင်ရွက်နေစဉ်

ဥပဒေစနစ်ကိစ္စ (Intellectual Property Protection System)ကို မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်နေသောကြောင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့်ပတ်သက်သည့် ဂျပန်နိုင်ငံ၏ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လေ့လာပြီး အတုယူသင့်သည်များကို အတုယူခြင်းဖြင့် နိုင်ငံစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် အထောက်အကူဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်ပြီး နှစ်နိုင်ငံ၏ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေများပါ ပြစ်မှုနှင့်ပြစ်ဒဏ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များအကြောင်းကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ

လက်ရှိဂျပန်နိုင်ငံဥပဒေ (Copyright Law of Japan)ကို ၁၉၇၀-ခုနှစ်တွင် စတင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၂- ခုနှစ်၊ အောက်တိုဘာလအထိ အကြိမ်ပေါင်း(၄၁)ကြိမ်တိုင်တိုင်ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ လွှမ်းခြုံနိုင်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ၂၀၁၂-ခုနှစ်၊ နောက်ဆုံးပြင်ဆင်ခဲ့စဉ်က စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့် ချိုးဖောက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြစ်ဒဏ်ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ချို့ကို ဖြည့်စွက်ခဲ့ပြီး အဆိုပါ ဖြည့်စွက်ချက်အရ အင်တာနက်အွန်လိုင်းတွင် အနုပညာမူပိုင်ရှင်၏ ခွင့်ပြုချက်မရဘဲ လွှင့်တင်ထားသော သီချင်းများ၊ ဗီဒီယိုဖိုင်များကို မူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်ကြောင်း သတ်မှတ်ပြီး ပြစ်မှုမြောက်ကြောင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်း ပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်အရ မိမိကိုယ်တိုင်နားဆင်ရန်၊ သို့မဟုတ် ကြည့်ရှုရန် ကူးယူခြင်းသည်ပင်လျှင် ကင်းလွတ်ခွင့်မရနိုင်ပေ။ ထိုသို့နောက်ဆုံးပြင်ဆင်ချက် ထွက်ပေါ်လာပြီးနောက် ပညာရှင်များကြား၊ ပြည်သူ လူထုနှင့် မီဒီယာများကြားတွင် အမြင်အမျိုးမျိုးနှင့် အငြင်းပွားဖွယ် ဆွေးနွေး ရေးသားမှုမျိုးတွေ့ရှိရသလို ကမ္ဘာ့ တစ်ဝှမ်းရှိ မီဒီယာများကပင် စိတ်ဝင်တစား ဝေဖန်သုံးသပ်မှုများ ရှိခဲ့ပါသည်။ အကြောင်းမှာ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက် သည် ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းစာပေအနုပညာဆိုင်ရာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေများတွင် အပြင်းထန်ဆုံး ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သလို အင်တာနက် အွန်လိုင်းအသုံးပြုသူ လူငယ်များအတွက် အန္တရာယ်များလှသောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ယင်းပြင်ဆင်ချက် ဥပဒေကို အတည်ပြု အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကျောင်းသားအရွယ် လူငယ်များကို ဆိုးရွားစွာထိခိုက်နိုင်သည့်အတွက် ဥပဒေ၏ဘေးထွက်ဆိုးကျိုးကို ကြိုတင် ကာကွယ်သည့် အနေဖြင့် ပညာရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများက ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်ကြရန် ဥပဒေထဲတွင် ထည့်သွင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့် ဥပဒေပါ ပြစ်မှုနှင့်ပြစ်ဒဏ်များ

ပြစ်ဒဏ်ဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဂျပန်နိုင်ငံ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ အခန်း(၈) တွင် သီးခြားပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။ မူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ယေဘုယျပြဋ္ဌာန်းထားသည်မှာ မူပိုင်ရှင်၏ အခွင့်အမိန့်တစ်စုံတစ်ရာမရဘဲ မူပိုင်ခွင့်လက်ရာ သို့မဟုတ် ခင်းကျင်းပြသမှုတစ်ခုခုကို အသုံးပြုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအရ မူပိုင်ခွင့်ကို တိုက်ရိုက်ချိုးဖောက်မှု (Direct Infringement) နှင့် သွယ်ဝိုက်၍ချိုးဖောက်မှု (Dual Liability) မူသဘောတရားကို သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းပင်။

ဂျပန်နိုင်ငံ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့် ဥပဒေပါ ပြစ်ဒဏ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်-

ပုဒ်မ -၁၁၉ (၁) အရ မည်သူမဆို သီးခြားကင်းလွတ်ခွင့်ပြုထားသော ကိစ္စရပ်များမှအပ စာပေအနု

ပညာမူပိုင်ခွင့်ကိုဖြစ်စေ၊ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသော အခွင့်အရေးကိုဖြစ်စေ ချိုးဖောက်ပါက ထိုသူသည် (၁၀)နှစ်ထိ ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ယန်းသိန်း(၁၀၀)ထိငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ပြစ်ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ခြင်း ခံရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းပြဋ္ဌာန်းချက်သည် အပြင်းထန်ဆုံးပြစ်မှုဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာနိုင်ငံအများစု စာပေအနုပညာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေများတွင် မူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်ခြင်းအတွက် သတ်မှတ်ထားသော ပြစ်ဒဏ်များ အနက် အမြင့်ဆုံး ပြစ်ဒဏ်ဟုပင် ဆိုနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်မ- ၁၁၉(၁) တွင် ကင်းလွတ်ချက်လေးရပ် ဖော်ပြထားပြီး ပထမ ကင်းလွတ်ချက်မှာ မိမိကိုယ်တိုင်အသုံးပြုရန် ကူးယူခြင်းမှာ ပြစ်မှုမမြောက်ခြင်းပင်။ ဒုတိယ ကင်းလွတ်ချက် အရ ပုဒ်မ - ၁၃၃ (၃) နှင့် (၄)၊ ပုဒ်မ-၁၂၀-၂(၃)တွင် သီးခြား ဖော်ပြထားသော မူပိုင်ခွင့်နှင့် ဆက်နွှယ်သော အခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခြင်းသည် ဤပုဒ်မသတ်မှတ်ချက်အရ ပြစ်မှု မမြောက်ပါ။ တတိယကင်းလွတ်ချက် အရ ပုဒ်မ - ၁၃၃ (၅) ပါ သီးခြားသတ်မှတ်ထားသော ချိုးဖောက်မှု များကို ဤပုဒ်မအရ အရေးမယူနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ဆုံးကင်းလွတ်ချက်တစ်ခုအရ ပုဒ်မ-၁၃၃(၁) နှင့် (၂) တွင် သီးခြားပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ် ထားသောပြစ်မှုများကို ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုကင်းလွတ်ခွင့်ပေးထားသော ပြစ်မှုများမှာ ယခုပုဒ်မအရ အရေးယူခြင်းမှသာ ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးထားပြီး သီးခြားပြဋ္ဌာန်းထားသော ပြစ်ဒဏ်များကိုမူ ထိုက်သင့် ကျခံစေရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပုဒ်မ-၁၁၉(၂) အရ မည်သူမဆို အောက်ဖော်ပြပါပြစ်မှုများကို ဖောက်ဖျက်ကျူးလွန်လျှင် ထိုသူအပေါ် (၅)နှစ်ထိ ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ယန်း သိန်း (၅၀)ထိ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ပြစ်ဒဏ် နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ကျခံစေရမည်-

- (က) စာပေအနုပညာလက်ရာ ဖန်တီးသူ (သို့မဟုတ်) သရုပ်ဆောင်တို့၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးကို ချိုးဖောက်ခြင်း၊
- (ခ) အကျိုးအမြတ်တစ်စုံတစ်ရာအတွက်ရည်ရွယ်၍ ထုတ်လုပ်ဖြန့်ချိရာတွင် စာပေအနုပညာ မူပိုင် ခွင့်ကိုဖြစ်စေ၊ ယင်းနှင့်ဆက်စပ်နေသော အခွင့်အရေးကိုဖြစ်စေ ချိုးဖောက်နိုင်ရန် စက်ကိရိယာများ အသုံးပြုခြင်း၊
- (ဂ) မူပိုင်ခွင့်ကိုဖြစ်စေ၊ ဆက်စပ်အခွင့်အရေးများကိုဖြစ်စေ၊ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာ ဆိုင်ရာအခွင့်အရေး ကိုဖြစ်စေ ချိုးဖောက်ရာရောက်သောပစ္စည်းကို နိုင်ငံတွင်းသို့တင်သွင်းခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံ ပြင်ပသို့ တင်ပို့ခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်း သို့မဟုတ် ယင်းသို့ပြုရန်အလို့ငှာ လက်ဝယ်ထားခြင်း၊
- (ဃ) ဥပဒေနှင့်အညီ ပြန်လည်ကူးယူခွင့်မရှိသော ကွန်ပျူတာပရိုဂရမ်တစ်ခုအား မိမိလုပ်ငန်းသုံး အလို့ငှာ ပြန်လည်ကူးယူ အသုံးပြုခြင်း၊

ပုဒ်မ - ၁၂၀ အရ မည်သူမဆို သေဆုံးပြီးသောလက်ရာရှင် သို့မဟုတ် သရုပ်ဆောင်တစ်ဦးဦး၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ကျူးလွန်ပါက ထိုသူအပေါ် ယန်းသိန်း(၅၀)ထိ ငွေဒဏ် တပ်ရိုက်ရမည်။

ပုဒ်မ-၁၂၀-က မည်သူမဆို အောက်ဖော်ပြပါ ပြုလုပ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်ပါက ထိုသူအပေါ် (၃)နှစ်ထိ ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ယန်းသိန်း(၃၀)ထိ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ပြစ်ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ကျခံစေရမည်-

- (က) နည်းပညာအရကာကွယ်မှုပြုထားခြင်းမှ တိမ်းရှောင်နိုင်ရန် အထူးပြုပြင်ထားသော စက်ပစ္စည်းကို အများပြည်သူပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရစေရန်၊ ငှားရမ်းသုံးစွဲခွင့်ရစေရန် လွှဲပြောင်းပေးခြင်း

- သို့မဟုတ် တင်သွင်းခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်း၊
- (ခ) နည်းပညာအရ ကာကွယ်မှုပြုထားခြင်းကို တိမ်းရှောင်ခြင်းအား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
 - (ဂ) စာပေအနုပညာလက်ရာရှင် သို့မဟုတ် သရုပ်ဆောင်တို့၏ ကျင့်ဝတ်သိက္ခာဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းအား မိမိအကျိုးငှာ မှားယွင်းသော သတင်းအချက်အလက်ပေးခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဖယ်ရှားခြင်း သို့မဟုတ် ပြောင်းလဲခြင်း၊
 - (ဃ) ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ဂီတလက်ရာပစ္စည်းကို ပြည်တွင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ပြည်ပသို့ တင်ပို့ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ဖြန့်ချိခြင်းဖြင့် မူပိုင်ခွင့်ကိုဖြစ်စေ၊ ဆက်စပ်အခွင့်အရေးများကိုဖြစ်စေ ချိုးဖောက်ခြင်း။

ပုဒ်မ-၁၂၁ အရ မည်သူမဆို ဖန်တီးသူ၏ နာမည်မှန်ဖြင့်မဟုတ်ဘဲ အခြားနာမည်ကို အသုံးပြု၍ စာပေအနုပညာလက်ရာတစ်ခု၏ မိတ္တူများကိုဖြန့်ချိပါက ထိုသူအပေါ် (၁)နှစ်ထိ ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ယန်း (၁၀)သိန်းထိ ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ပုဒ်မ-၁၂၂ အရ မည်သူမဆို ပုဒ်မ-၄၈ နှင့် ၁၀၂ တို့ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များဖြစ်သည့် စာပေအနုပညာလက်ရာတစ်ခုကို ဆင့်ပွားလက်ရာတစ်ခုအဖြစ် ထုတ်လုပ်ဖြန့်ချိရာတွင် မူလလက်ရာကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြရန် ပျက်ကွက်ပါက ထိုသူအပေါ် ငွေဒဏ် ယန်း(၅)သိန်းထိ တပ်ရိုက်ရမည်။

မြန်မာနိုင်ငံ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်ရှိ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေ (Myanmar Copyright Act, 1914)ကို ၁၉၁၄-ခုနှစ်၊ အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီ လက်ထက်ကတည်းက ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။ ထိုဥပဒေသည် ပုဒ်မ (၁၃)ခုသာ ပါဝင်ပြီး ဗြိတိသျှပါလီမန်က ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနှင့် အိုင်ယာလန်နိုင်ငံတို့အတွက် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ၁၉၁၁-ခုနှစ်၊ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေကို နောက်ဆက်တွဲဇယားအဖြစ် ပူးတွဲကာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ နှစ်ပေါင်း(၁၀၀)ခန့်အတွင်း တစ်ကြိမ်မျှပြင်ဆင်ခဲ့ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

ထိုဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ လမ်းညွှန် စီရင်ထုံးအနေဖြင့်လည်း လွတ်လပ်ရေးမရမီက (၁)ခု၊ လွတ်လပ်ရေး ရပြီးခေတ်တွင်(၁)ခု၊ စုစုပေါင်း (၂)ခုသာရှိခဲ့သည်။ ယင်းတို့မှာ ၁၉၃၉ခုနှစ်က ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော **မောင်ညီဂူနှင့် The East End Film ကုမ္ပဏီအမှု (A.I.R,1939.Rangoon,266)** အမှုနှင့် ၁၉၉၉-ခုနှစ်က ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော **ဦးလှဝင်းပါ ၂ နှင့် ဒေါ်ကြည်ကြည်(ခ)ဒေါ်ယဉ်ဝေလွင် (၁၉၉၉-ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံးများ၊စာ-၂၀၈)** အမှုတို့ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ယင်းအမှုနှစ်ခုလုံးမှာ တရားမကြောင်းအရ နစ်နာကြေး တောင်းဆိုထားကြသော အမှုများဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေပါ ပြစ်မှုနှင့်ပြစ်ဒဏ်များ

ထို့ကြောင့် ၁၉၁၄- ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေနှင့်ပတ်သက်၍ ပြစ်မှုကြောင်းအရ တရားစွဲဆိုမှုအပေါ် လမ်းညွှန်ထုံးပြုခဲ့သော စီရင်ထုံးသော်လည်းကောင်း၊ တရားရုံးချုပ်၏ ထင်ရှားသော စီရင်ချက်သော်လည်း ကောင်း တစ်ခုမျှမရှိခဲ့ပါ။ အကြောင်းရင်းကို စိစစ်ကြည့်သောအခါ အဓိကအချက်(၂)ချက်ကို တွေ့ရှိနိုင်မည်ဟု သုံးသပ်မိပါသည်။

ပထမအချက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံမှ စာပေအနုပညာရှင်အများစုသည် တရားရုံးတွင် တရားတဘောင်ရင်

ဆိုင်ကြရခြင်းထက် နှစ်ဦးနှစ်ဘက်စေ့ပညာရှိနိုင်ပြီး ပြေလည်မှုကို ပို၍လိုလားကြခြင်းပင်ဖြစ်ပါသည်။
 ထို့ကြောင့်လည်း စာပေအနုပညာ ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများက စေ့စပ်ညှိနှိုင်းပေးမှုများ ခေတ် အဆက်ဆက်
 ရှိခဲ့သည်ကိုလည်း လေ့လာ တွေ့ရှိနိုင်ပါသည်။ ဒုတိယတစ်ချက်မှာ ဥပဒေ၏ အားနည်းချက်ပင်ဖြစ်သည်။
 နှစ်ပေါင်း(၁၀၀) ကာလအတွင်း ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဖြည့်စွက်ခြင်းတို့ မပြုလုပ် နိုင်ခဲ့သောကြောင့် ပြစ်မှုနှင့်
 ပြစ်ဒဏ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှာ ခေတ်နှင့်မလျော်ညီလောက်အောင် နည်းပါးလွန်းသည်ကို တွေ့ရှိရမည်
 ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါဥပဒေအခန်း(၃) တွင် ပြစ်ဒဏ်များနှင့်ပတ်သက်၍ ပြဋ္ဌာန်းထားပြီး၊ ပုဒ်မ(၇)အရ
 မူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်မှုကျူးလွန်သူအပေါ် **စာမူ မိတ္တူတစ်စောင်လျှင် ဒဏ်ငွေ (၂၀) ကျပ်အထိ**
တပ်ရိုက်ရမည်ဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း ကျပ်(၅၀၀) ထက်မပိုစေရ ဟု ပါရှိပါသည်။ **ပုဒ်မ(၉)** အရ ပြစ်မှုကို
 နောက်တစ်ကြိမ် ကျူးလွန်သူအပေါ်သို့သာ **အလုပ်မဲ့ထောင်ဒဏ် (၁)လထိဖြစ်စေ၊ ငွေဒဏ် (၁၀၀၀)**
ကျပ်ထိဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည် ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၏ တည်ဆဲမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေပါ ပြစ်ဒဏ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ အမြင့်ဆုံး (၁၀)နှစ်ထိ
 ထောင်ဒဏ် ဖြစ်စေ၊ ယန်းသိန်း (၁၀၀)ထိငွေဒဏ်ဖြစ်စေ ချမှတ်အပြစ်ပေးနိုင်ကြောင်း တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။
 ယန်းသိန်း (၁၀၀)သည် မြန်မာနိုင်ငံကျပ်ငွေဖြင့် ကျပ်သိန်းပေါင်း (၁၀၀၀)နီးပါး ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုငွေမှာ
 စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့် ချိုးဖောက်သူက နိုင်ငံတော်ကို ပေးဆောင်ရသည့် ဒဏ်ငွေဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်
 ထောင်ဒဏ်အမြင့်ဆုံး (၁၀)နှစ်အထိလည်း ချမှတ်နိုင်ပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေအရ ဂျပန်နိုင်ငံတွင်
 စီဒီခွေ တစ်ခွေကိုပင် မိမိကိုယ်တိုင်သုံးရန် မိတ္တူကူးလေ့ကူးထမရှိကြပါ။ ထိုကိစ္စကို နိုင်ငံသားအားလုံးက
 အထူးသတိပြု ဆင်ခြင်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ စာပေအနုပညာ မူပိုင်ခွင့်ဥပဒေအရ မူပိုင်ခွင့်ဖောက်ဖျက်သူကို ထောင်ဒဏ်ချမှတ်
 ၍မရပါ။ ဒဏ်ငွေကလည်း မိတ္တူတစ်စောင်အတွက် ကျပ်(၂၀)မျှသာဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်း ၅၀၀ ကျပ်ထက်ပို၍
 တပ်ရိုက်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ နောက်တစ်ကြိမ်ထပ်မံကျူးလွန်မှသာလျှင် တရားရုံးက ထောင်ဒဏ် (၁)လ ချမှတ်
 နိုင်ပါသည်။ သည်တော့ စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ပိုင်ရှင်များအနေဖြင့် အချိန်ကုန်လုပ်ငန်းခံရပြီး တရားစွဲ
 ဆိုခြင်းမပြုကြသလို မူပိုင်ခွင့်ချိုးဖောက်သူများကလည်း တံခါးမရှိ ၊ ဓားမရှိ ချိုးဖောက်နေကြခြင်းပင်
 ဖြစ်လေသည်။

နိဂုံး

မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဖိတ်ခေါ်လျှက်ရှိရာ
 ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုတွင်ပါဝင်သောနည်းပညာများ၊ တီထွင်မှုများ၊ စာပေလက်ရာများ၊ အနုပညာဒီဇိုင်းများအတွက်
 လုံလောက်သော အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့် ဥပဒေများလိုအပ်လျက်ရှိပေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာ
 ကုန်သွယ်မှုအဖွဲ့ကြီး (WTO)၏ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်၍ TRIPS သဘောတူစာချုပ်ပါ သတ်မှတ်ချက်
 များနှင့်အညီ ဉာဏပစ္စည်းကာကွယ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေအသစ်များကို နိုင်ငံတကာစံများနှင့်အညီ ပြဋ္ဌာန်းရမည်ဖြစ်
 ပါသည်။ ယခုအခါ တာဝန်ရှိသူများကလည်း ဥပဒေကြမ်းများရေးဆွဲပြီးဖြစ်သည်ဟု သိရှိရပါသည်။ ထိုအခါ
 ကျွန်တော်တို့ စာပေဖန်တီးသူများ၊ အနုပညာရှင်များအတွက် အားကိုးအားထားပြုလောက်သော မြန်မာနိုင်ငံ
 စာပေအနုပညာမူပိုင်ခွင့်ဥပဒေသစ် ဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ရပါကြောင်း ရေးသားတင်ပြလိုက်ရပါသည်။

မြတ်မျိုးလတ်(တရားရေး)

မျိုးဆက်သစ်အတွက် ငြင်းချက်

ဒေါ်တင်တင်မာ

မျိုးဆက်သစ်အတွက် ဒိုင်ယာရီဟုသောခေါင်းစဉ်ဖြင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်လောက်ဆီက အမှုတွဲ၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းကို တရားသူကြီးကိုယ်တိုင်ရေးသင့်ကြောင်း ရေးရကြောင်း မျိုးဆက်သစ်များအတွက် စုဆောင်းတင်ပြဖူးပါသည်။ ယနေ့ခေတ်အခါတွင် တရားမမှုများလည်း များပြားလာသောကြောင့် အချိန်နှင့်တပြေးညီ မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန်ပြီးသွားစေခြင်းငှာလည်းကောင်း မလိုအပ်သော ကိုယ့်ရှူးကိုယ်ပတ်မည့် ရှည်လျားသော ငြင်းချက်ကို ထုတ်ခြင်းမှ ရှောင်နိုင်စေရန်လည်းကောင်း ငြင်းချက်ထုတ်ခြင်း အကြောင်းဆွေးနွေးလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ပြစ်မှုများတွင် တရားခံတစ်ဦးအား ပုဒ်မ တစ်ခုဖြင့် စွဲချက်တင်လိုက်သောအခါ ထိုတရားခံသည် မိမိမည်သည့်လမ်းကြောင်းဖြင့် ခုခံချေပရမည်၊ မိမိအား မည်သည့်ပြစ်မှုဖြင့် စွဲဆိုသည်ကို တိတိလင်းလင်း သိရှိကြပါသည်။ တရားမမှုတွင် ထုတ်သောငြင်းချက်သည် ပြစ်မှုတွင် တင်သောစွဲချက်နှင့် အလားသဏ္ဌာန် တူသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ငြင်းချက်ကို တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၄ နည်း ၁၊ နည်း ၂၊ နည်း ၃ တို့အရ ထုတ်ကြောင်း မည်သည့်အဆင့်တွင်မဆို နည်း ၅ အရ ပြင်ဆင်နိုင်ကြောင်းတို့မှာ အားလုံးသိပြီးသား ဖြစ်၍ အကျယ်တဝင့်မပြောလိုပါ။ ငြင်းချက်ကို မည်သို့ ထုတ်သင့်သည် မည်သို့စဉ်းစားသင့်သည်ကိုသာ ဆွေးနွေးလိုပါသည်။

တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေအမိန့် ၁၄ နည်း ၁ အရ အကြောင်းချင်းရာနှင့်ဖြစ်စေ ဥပဒေအချက်အလက်နှင့်ဖြစ်စေ အရေးယူလောက်သည့် ဆင်ခြင်ရန်အချက်ကို အမှုသည်တစ်ဦးက အဆိုပြုပြီး တစ်ဦးက ငြင်းကွယ်သည့်အခါ ငြင်းချက်များ ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ဆိုပါသည်။ တရားလိုက စွဲဆိုခွင့်ရှိကြောင်း အဆိုပြုသကဲ့သို့ တရားပြိုင်က စွဲဆိုခွင့်မရှိကြောင်း ငြင်းကွယ်မည်ဆိုလျှင် အငြင်းထွက် အကြောင်းအရာပေါ်ပေါက်လာမည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အငြင်းပွားသော အချက်တိုင်းကို ငြင်းချက်ထုတ်ရန် မဟုတ်ပါ။ ဒေါ်ကြူကြူနှင့် ဦးအောင်မြင့် အမှုကိုကြည့်ပါ။ ဒေါ်ကြူကြူနှင့် ဦးအောင်မြင့် အမှုမှာ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ် ဖြို့ပြဆိုင်ရာဌာနရမ်းခကြီးကြပ်ရေး အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၁၂(၁)(က)အရ စွဲဆိုသောအမှုဖြစ်၍ တရားလိုသည် အိမ်ကို အငှားချထားသူ ဟုတ်၊ မဟုတ်သာ ဆန်းစစ်ရန်လိုမည်ဖြစ်ပါသည်။ တရားလိုသည် အိမ်ပိုင်ရှင် ဟုတ်သည်၊ မဟုတ်သည် အရေးပါ အရာရောက်သော အချက် မဟုတ်၍ တရားလိုသည် အချင်းဖြစ် အိမ်ပိုင်ရှင်ဖြစ်သည်မှာ မှန်ပါ

သလား ဟူသော ငြင်းချက်ကို ပယ်ဖျက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အငြင်းပွားသောအချက်သည် အမှုကို အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်မည့် အငြင်းပွားချက် ဖြစ်ရန်လိုပါသည်။ အမှုကို ဆုံးဖြတ်ရန် အရေးပါသော အချက်ဖြစ်လျှင် ငြင်းချက်အဖြစ် ထုတ်ပေးရလိမ့်မည်ဟု ဒေါ်ညွန့်ညွန့် ခင် နှင့် ဒေါ်အိမ်ကြည်အမှု တွင် ဆုံးဖြတ်ထားပါသည်။ အမွေမှုတွင် တရားလိုက ၎င်းသည် အမွေရှင် ဦးဖြူ ဒေါ်နီက မွေးသော သားသမီး ၅ ဦးတွင် သားတစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု အဆိုပြုရာ တရားပြိုင်က မှန်ပါသည် ဟုဆိုလျှင် အငြင်းမပွား၍ တရားလို တရားပြိုင်တို့သည် အမွေဆိုင်များ ဟုတ် မဟုတ် ငြင်းချက်ထုတ်ရန် လိုမည်မဟုတ်ပေ။

တရားလိုမှာ အမွေဆက်ခံခွင့်မရှိသူဖြစ်ကြောင်း ဦးညို၏ မွေးစားသားမဟုတ်ပဲ တူသာဖြစ်ကြောင်း ချေပလာလျှင် တရားလိုသည် အမွေဆိုင် ဟုတ်မဟုတ် ငြင်းချက်ထုတ်ရန်လိုမည်ဖြစ်ပါသည်။ အမွေပုံ ကျန်ဟု ငြင်းကွယ်လျှင် 'အမွေရှင် x x x တို့တွင် အမွေပုံစွည်းကျန်ရစ်သည်မှာ မှန်ပါသလားဟု' ထုတ်ရန် လိုမည်ဖြစ်ပြီး 'ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကို ငြင်းကွယ်လျှင်လည်း 'အမွေရှင်သည် x x x x ဘာသာကိုးကွယ်သူ ဟုတ်ပါသလား' ဟု ထုတ်ပေးရပါမည်။ တရားလို အဆိုပြုသည့်အတိုင်း 'တရားလိုသည် အမွေပုံတွင် လေးပုံ တစ်ပုံရထိုက်သည်မှာ မှန်ပါသလားဟု' ထုတ်တတ်ကြပါသည်။ တရားလို၏ တောင်းဆိုချက်မှားပြီး လေးပုံ တစ်ပုံမရထိုက်ခဲ့သော် မည်ကဲ့သို့ ဖြေပါမည်နည်း။ အကောင်းဆုံးမှာ 'တရားလိုသည် အမွေပုံတွင် ဝေစုမည်မျှ ရထိုက်ပါသနည်း/ အပုံ မည်မျှရထိုက်ပါ သနည်း' ဟု ထုတ်လျှင် ပို၍ အဆင်ပြေပါသည်။

အမှုသည်များက လုံးထွေးအဆိုပြုပြီး ရှုပ်ထွေးစွာချေပကြသောအခါ ပြီးလျှင် ပြီးရော လွယ်လွယ်ပင် အဆိုလွှာအတိုင်း တစ်ပိုဒ်ရေးပြီး သို့မဟုတ် ခံ၍ အချေလွှာတစ်ပိုဒ်ရေးသည်ကို ခပ်များများ တွေ့ဖူးပါသည်။ အဆိုလွှာ မှန်သလား အချေလွှာမှန်သလားဟု စစ်တမ်းထုတ်ရုံနှင့် အဖြေက ထွက်မလာနိုင်ပါ။

အဓိကထား စဉ်းစားရမည်မှာ တရားလိုတောင်းဆိုသော သက်သာခွင့်ဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် တရားလိုသည် သက်သာခွင့်တောင်းသူဖြစ်ပြီး ၎င်းက တောင်းဆိုသော သက်သာခွင့် ရထိုက် မရထိုက်ကိုသာ ဆုံးဖြတ်ရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ တရားပြိုင်က သူ့အနေနှင့် ခုခံရမည့် အချက်ကို ငြင်းချက်အဖြစ် ထုတ်မပေး၍ နောက်တိုးငြင်းချက် ထုတ်ပေးရန် လျှောက်သည်ကိုလည်း တွေ့ဖူးပါသည်။ တရားပြိုင်က မည်သည့်လမ်းကြောင်းဖြင့် ထုချေရမည် ဆိုသည်မှာ မိမိ၏ ရွေးချယ်မှု (ဝါ) ချေပချက် အတိုင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ တရားပြိုင်ချေပရန် လမ်းကြောင်းအနေနှင့် သီးခြား ငြင်းချက် ထုတ်ပေးရန် လိုမည်မဟုတ်ပါ။ (တရားပြိုင်က ပြန်လှန်တောင်းဆိုသော အမှုမျိုးကို မဆိုလိုပါ) အကြောင်းမှာ တရားပြိုင်၏ ချေပချက်မှန်မမှန်ထက် တရားလို ၏ အဆိုပြုချက် မှန်မမှန်ကို အဓိကထား စိစစ်ရန် ဖြစ်သောကြောင့်ဆိုလျှင် သဘာဝကျမည် ထင်ပါသည်။ တရားလိုတောင်းဆိုသော သက်သာခွင့် ရထိုက်ခြင်းရှိမရှိ စိစစ်ရန် ထုတ်သော ငြင်းချက်တွင် တရားပြိုင်က ချေပလိုသော လမ်းကြောင်းဖြင့် ဝင်ရောက်ခုခံရန်သာ ဖြစ်ပါသည်။

လင်မယားကွာရှင်းလိုမှုတွင် တရားပြိုင်က မယားဖြစ်သူအား ကောင်းမွန်စွာ ကျွေးမွေးကြောင်း ချေပသည့်အတိုင်း ငြင်းချက်ထုတ်ပေးစေလိုသည်။ မယားဖြစ်သူကို ကောင်းမွန်စွာ ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း ရှိ မရှိမှာ မယားခေါ်ဆိုမှုတွင်သာ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော ငြင်း ချက်မျိုးဖြစ်ပါသည်။ ဤအမှုမှာ မယားခေါ်

လိုမှုမဟုတ်ပဲ မယားဖြစ်သူက ကွာရှင်းလိုကြောင်း စွဲဆိုမှုဖြစ်၍ ကွာရှင်းခွင့်ရထိုက်သော ရက်စက်မှုကို တရားပြိုင်က ကျူးလွန်ခဲ့ခြင်း ရှိမရှိကိုသာ အဓိကထား စိစစ်ရန်ဖြစ်သကဲ့သို့ တရားပြိုင်ကလည်း ရက်စက်မှု မကျူးလွန်ကြောင်းကိုသာ သက်သေပြရန် ဖြစ်ပါသည်။

တရားလိုနှင့် တရားပြိုင်ကြား အငြင်းပွားသည့် အချက်တိုင်းကို ငြင်းချက်ထုတ်ရန်မလိုကြောင်း မခင်စိုးဝင်း လွယ်ထားသော ကိုယ်ဝန်သည် ဦးစိုးမြင့်နှင့်ရသော ကိုယ်ဝန်မဟုတ်ကြောင်း လင်မယားကွာရှင်း လိုမှုတွင်လည်းကောင်း ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှုတွင်လည်းကောင်း တရားပြိုင် ဖက်မှ ထုချေရန် လိုအပ်သည် ကိစ္စမျိုး မဟုတ်သဖြင့် တရားမကျင့်ထုံးဥပဒေ အမိန့် ၁၄ နည်း ၁ (၂) တွင် အကျုံးမဝင်သည့် အလျောက် ငြင်းချက် ထုတ်စစ်ဆေးရန် မလိုကြောင်း ဦးစိုးမြင့်ပါ - ၂ နှင့် မခင်စိုးဝင်း အမှု^၃ တွင် ထုံးဖွဲ့ထားပါသည်။

ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှုကိုပါ ထည့်သွင်း စွဲဆိုလျှင် 'အကယ်၍ တရားပြိုင်သည် ရက်စက်မှုကို ကျူးလွန် ခဲ့ပါက ထိုရက်စက်မှုသည် ကြီးလေးသော အိမ်ထောင်ရေးပြစ်မှုဖြစ်ပါသလား (သို့မဟုတ်) သာမန်အိမ်ထောင် ရေးပြစ်မှုဖြစ်ပါသလား 'ဟူသောအချက်မှာ ပစ္စည်းခွဲဝေရန်အလိုငှာ ထုတ်သင့်သော ငြင်းချက်ဖြစ်ပါသည်။ လက်ထက်ပွား/ ပါရင်းပစ္စည်း ရှိ/မရှိ စသည်ဖြင့် အငြင်းပွားလျှင်လည်း ထိုအချက်ကို ထုတ်နှုတ် စစ်ဆေးရန် လိုမည် ဖြစ်သကဲ့သို့ တရားလိုသည် နှစ်ဦးပိုင်ပစ္စည်းတွင် (တစ်ခုလုံး သို့မဟုတ်၊ ထက်ဝက် သို့မဟုတ်၊ နိဿယနှင့်နိဿာတ အခြေအနေ၌ သုံးပုံပေါ်တွင် ရနိုင်သဖြင့်) 'အပုံမည်မျှ ရထိုက်သနည်း' ကိုလည်း ထုတ်ရန် လိုပါမည်။ ခွဲဝေရန် ပစ္စည်းမှာ ရှင်းလင်းလွယ်ကူလျှင် အပြီးသတ် ဒီကရီ တစ်ပါတည်း ချနိုင်ပါသည်။ လင်မယားကွာရှင်း၍ ပစ္စည်းခွဲဝေပေးစေလိုမှုမျိုးတွင် အမှုစစ်ဆေးပြီးနောက် ပထမဦးစွာ ပဏာမ ဒီကရီချ ပေးပြီး ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပြီးမှ အပြီးသတ် ဒီကရီချပေးရမည်ဟု ဥပဒေက မဆိုကြောင်း ဦးကိုကြီးနှင့် ဒေါ်ပေအမှု^၄ တွင် ညွှန်ပြထားပါသည်။ ခွဲဝေရန် ပစ္စည်းမှာ များလွန်းလျှင်မူ ပဏာမ ဒီကရီချပြီးမှ ကော်မရှင်နာ ခန့်ထားဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။

မြေလက်ရောက် ရလိုမှုတွင် တရားလိုသည် ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း အထင်အရှား သက်သေပြရန် လိုကြောင်း တရားပြိုင်က ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း သက်သေမပြနိုင်ရုံနှင့် တရားလိုသည် အနိုင်ရခွင့်မရှိဟု ဦးကျော်ဝင်းပါ ၂ နှင့် ဒေါ်ဘန်ဂါရားမားပါ-၄ အမှု^၅ တွင် ထုံးဖွဲ့ပါသည်။ ထိုအမှုမျိုးတွင် x x x x မြို့ x x x x လမ်း x x x x ဦးပိုင် အမှတ် x x x x ဧရိယာ x x x x ရှိအိမ်နှင့် မြေကို တရားလိုပိုင်ဆိုင်သည်မှာ မှန်ပါသလားသည် အမှုကို ဆုံးဖြတ် ပေးနိုင်မည့် အဓိက ငြင်းချက်ဖြစ်ပါသည်။ တရားလိုသည် အဆိုပြုသော ပစ္စည်းကို ပိုင်ဆိုင်မှသာ အနိုင်ရမည်ဖြစ်၍ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း ရှိမရှိသည်သာ အဓိကဖြစ်ပါသည်။

တရားလိုသည် အမွေရပိုင်ဆိုင်သည်/ အဆင့်ဆင့်လွှဲပြောင်းခြင်းဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သည် စသည်ဖြင့် အဆိုပြုသည့်အတိုင်း အချင်းဖြစ်ပစ္စည်း x x x x x x ကို တရားလိုက အမွေရပိုင်ဆိုင်သည်/ အဆင့်ဆင့် လွှဲပြောင်းခြင်းဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သည်မှာ မှန်ပါသလားဟု ငြင်းချက်ထုတ်မည်ဆိုလျှင် တစ်ခါတစ်ရံ၌ တရားလိုသည် ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း သက်သေပြနိုင်သော်လည်း အမွေရကြောင်း/ အဆင့်ဆင့် လွှဲပြောင်း ကြောင်းကို သက်သေထင်ရှား မပြနိုင်သည့်အခါ မလိုအပ်ပဲထည့်ခဲ့သော 'အမွေရပိုင်ဆိုင်သည်/ အဆင့်ဆင့် လွှဲပြောင်းခြင်းဖြင့် ပိုင်ဆိုင်သည်' ဆိုသည့်အချက်မှာ ဖြေဆိုရာတွင် အနှောက်အယှက်ဖြစ်၍ သတိထားရမည့်

၃။ ၁၉၈၄ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာ-၆၉
၄။ ၁၉၇၆ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာမျက်နှာ-၄
၅။ ၁၉၉၁ မြန်မာနိုင်ငံတရားစီရင်ထုံး စာမျက်နှာ-၇

အချက် ဖြစ်ပါသည်။

တရားလိုက ၎င်းသည် တရားပြိုင်အား ချေးငွေအတွက် ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့် စွဲဆိုရာမှ တရားပြိုင်က ကျေအေးပေးရန် ညှိနှိုင်းသဖြင့် အမှုကို ကျေအေးပေးပြီး တရားပြိုင်ကလည်း သူပိုင်အိမ်ကို သိန်း ၁၂၀ ဖြင့် ရောင်းချ၍ တရားလိုက တရားပြိုင်သို့ ချေးငွေကို နုတ်ပြီး သိန်း ၅၀ ပေးချေကာ အိမ်ကို လက်ရောက်ရခဲ့ပြီးနောက် တရားပြိုင်က အဓမ္မသိမ်းပိုက်၍ ပြန်လည်ရလိုပါသည်ဟု အဆိုပြုသည်။ ယင်းမှာ သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၉ အရ စွဲဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုအမှုတွင် “ချေးငွေအတွက် ပြစ်မှုကြောင်းဖြင့်စွဲဆိုရာမှ တရားပြိုင်က ကျေအေးပေးရန် ညှိနှိုင်းသဖြင့် အမှုကို ကျေအေးပေးပြီး တရားပြိုင်ပိုင်အိမ်ကို သိန်း ၁၂၀ ဖြင့်ရောင်းချ၍ တရားလိုက ချေးငွေကို နုတ်ပြီး သိန်း ၅၀ ပေးချေ အိမ်ကို လက်ရောက်ရခဲ့ပြီး တရားပြိုင်က အဓမ္မပြန်လည်သိမ်းပိုက်ခဲ့၍ တရားလိုက လက်ရောက်ရထိုက်သည်မှာ မှန်ပါသလား” ဟူသော ငြင်းချက်ထုတ်သည်ကို တွေ့ဖူးပါသည်။ ထိုငြင်းချက်မျိုးကို မထုတ်သင့်ပါ။

လက်ရှိထားရာမှ ဥပဒေနှင့်အညီမဟုတ်ပဲ လက်လွှတ်ရလျှင် သီးခြားသက်သာခွင့်အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၉ အရ လက်ရောက်ရနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “x x x x x အိမ်မြေကို တရားလိုလက်ရှိဖြစ်သည်မှာ မှန်ပါသလား” ဆိုလျှင် ပြည့်စုံလုံလောက်ပါသည်။ နောက်တစ်ချက်မှာ တရားလိုသည် ဥပဒေကို ဥပဒေနှင့်အညီမဟုတ်ပဲ လက်လွှတ်ခဲ့ရသလား (သို့မဟုတ်) တရားပြိုင်သည် ဥပဒေနှင့် အညီ မဟုတ်ပဲ သိမ်းပိုက်ထားပါသလားဟု ငြင်းချက်ထုတ်မှသာလျှင် ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်ပါမည်။

အခွင့်အမိန့်အရနေသူအား နှင်လိုမှုတွင် တရားပြိုင်သည် တရားလို၏ ခွင့်ပြုချက်အရ နေသူ ဟုတ်မဟုတ်မှာ အဓိကငြင်းချက်ဖြစ်ပါသည်။ တရားလိုက ခွင့်ပြုချက်ကို ရုပ်သိမ်းပြီးဖြစ်သည်ဟု အဆိုပြုပြီး တရားပြိုင်က တရားလိုပေးသော ခွင့်ပြုချက်ရုပ်သိမ်းစာကို လိုက်နာရန်မလိုကြောင်း ချေပလျှင် ခွင့်ပြုချက်ရုပ်သိမ်းစာကို တရားပြိုင်က လက်ခံရပြီးကြောင်းသိသာနေ၍ ခွင့်ပြုချက်ကို ရုပ်သိမ်းပြီး ဖြစ်ပါသလား ဆိုသော အချက်ကို ထုတ်ရန် လိုမည်မထင်ပါ။ တရားပြိုင်က မိမိ၏ ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်အရ နေထိုင်ခြင်းသာ ဖြစ်ကြောင်းနှင့် တရားလို၏ ခွင့်ပြုချက်နှင့် နေထိုင်ခြင်း မဟုတ် ကြောင်း ချေပစေကာမူ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ သီးခြားငြင်းချက်ထုတ် ဆုံးဖြတ်ရန်မလိုကြောင်း တရားပြိုင်က မိမိ၏ ပိုင်ရေးပိုင်ခွင့်အရ နေထိုင်ခြင်း ဟုတ်မဟုတ် ဆိုသောအချက်ကို တရားလို၏ ခွင့်ပြုချက်နှင့် နေခြင်း ဟုတ်မဟုတ် ဟူသော ငြင်းချက်တွင် ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်သည်ဟု ဦးမြင့်ဆွေပါ (၂) ဦးချစ်ထွန်း (ခ) ဦးချန်အမှု^၆ တွင် ထုံးစံထားပါသည်။

မှတ်ပုံတင်အရောင်းအဝယ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုပေး၍ မြေကွက်များအား လက်ရောက် ပေးအပ်စေလိုမှု တွင် သားဖြစ်သူက ရောင်းချသည်ကို ဖခင်က သဘောတူလက်မှတ်ထိုးပေး၍ တရားလိုက ဝယ်ခဲ့သည်ဟု အဆိုပြုရာ (၁) တရားပြိုင်က ရောင်းချခြင်းမရှိသကဲ့သို့ (၂) တရားပြိုင်သည် ၎င်း၏ သားလည်းမဟုတ်ပါ ဟု ချေပသည်။ (၂) တရားပြိုင်သည် (၁) တရားပြိုင်သား ဟုတ်မဟုတ်သည် အမှုကို ဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်မည့် အချက် မဟုတ်၍ ထုတ်ရန်မလိုပါ။ တရားလိုက (၁) တရားပြိုင်အမည်ပေါက် မြေဂရံနှင့် ဆက်စပ်စာချုပ် များကို တရားပြိုင်တို့က ရောင်းချပေးအပ်သဖြင့် လက်ဝယ်ရရှိသည်ဟု အဆိုပြုပြီး (၁) တရားပြိုင်က

× × × နေ့က မြေဂရုပျောက်ဆုံးသဖြင့် ပြန်လည်ထုတ်ပေးရန် လျှောက်ထားပြီး ဖြစ်သည်ဟု ချေပရာတွင် (၁) တရားပြိုင် သည် မြေဂရုပျောက်ဆုံးကြောင်း သက်သေပြရန်လိုသည့်တိုင်အောင် ထိုအချက်ကို ငြင်းချက် ထုတ်ရန် မလိုအပ်ပါ။

မှတ်ပုံတင်အရောင်းအဝယ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုပေးရန်အတွက် တရားလိုနှင့် တရားပြိုင်ကြားတွင် အရောင်း အဝယ် ပဋိညာဉ် ရှိရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အဓိကမှာ အရောင်းအဝယ် ဖြစ်မဖြစ်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ‘တရားပြိုင်သည် တရားလိုအား × × × × × မြို့ × × × လမ်း ဦးပိုင်အမှတ် × × × × ဧရိယာ × × × × ကိုတွေ့ကျပ် × × × သိန်းဖြင့် ရောင်းချ သည်မှာမှန်ပါသလား’ ဆိုလျှင် ပြည့်စုံပြီဟု ယူဆပါသည်။ အချို့ ရောင်းချသည်မှာ မှန်ပါသလားနှင့် မပြီးပါ’ ရောင်းချသဖြင့် မြေဂရုနှင့် ဆက်စပ်စာချုပ်များ တရားပြိုင်ကပေးအပ်၍ လက်ရောက် ရခဲ့သည်မှာ မှန်ပါသလား’ ဟု တရားလို အဆိုပြုသည့်အတိုင်း ထုတ်ကြပါသည်။

မြေဂရုနှင့် ဆက်စပ်စာချုပ်များမှာ တရားလို၏ လက်ဝယ်ရှိသည်ဟု အဆိုပြုထားပြီးဖြစ်ပါသည်။ တရားပြိုင်ကလည်း အငြင်းပါ။ ထို့ကြောင့် ထိုအချက်ကို ငြင်းချက်တွင် ထည့်ရန်မလိုပါ။ မြေဂရု နှင့် ဆက်စပ် စာချုပ်များ လက်ရောက်ရသည်မှာ မှန်သော်လည်း တရားလိုအား တရားပြိုင်က ရောင်းချကြောင်း သက်သေ မပြနိုင်ဘဲ အပေါင်ထားကြောင်း ပေါ်လာလျှင် မည်သို့ ဖြေမည်နည်း။ အရောင်းအဝယ် ပဋိညာဉ် ရှိ မရှိသည် အမှုကို အဆုံးအဖြတ်ပေးနိုင်မည့် အချက်ဖြစ်ပြီး မြေဂရုနှင့် ဆက်စပ် စာချုပ်များ လက်ဝယ် ရှိမရှိမှာ အမှုဆုံး ဖြတ်နိုင်ရန် အထောက်အထား တစ်ခုမျှသာဖြစ်သည်ကို ဆင်ခြင်ကြည့်ပါ။

ထိုအမှုမျိုးတွင် တရားပြိုင်သည် အရောင်းမဟုတ် အပေါင်ဖြစ်သည် ဟန်ဆောင်စာချုပ်ဟု ငြင်းတတ် ပါသည်။ × × × × × နေ့စွဲပါစာချုပ်မှာ ဟန်ဆောင်စာချုပ်ဖြစ်သည်မှာ မှန်ပါသလားဟုလည်း ထုတ်ပေးလေ့ရှိ ပါသည်။ သေချာတွေးလျှင် ထိုအချက်ကိုလည်း ထုတ်ရန်မလိုပါ။ တရားပြိုင်ဖက်က ထိုငြင်းချက်ကို ထုတ်ပေး မှ ကျေနပ်ကြသည်။ ထိုငြင်းချက်မပါလျှင် အရေးနိမ့်လေမည်လားဟု သံသယဝင်ကြ၍ ထုတ်ပေးခြင်းသာဖြစ် ပါသည်။ အမှန်မှာ အရောင်းအဝယ်ဖြစ်ကြောင်း တရားလိုက သက်သေပြနိုင်လျှင် ရောင်းချသည်မှာ မှန်သည်ဟု ဖြေကြားရန်ဖြစ်ပြီး တရားလိုအနိုင်ရမည်။ ဟန်ဆောင်စာချုပ်ဖြစ်ကြောင်း တရားပြိုင်က သက်သေပြနိုင်လျှင် ရောင်းချသည်မှာမှန်ဟုဖြေကြား၍ အဆိုလွှာကို ပလပ်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ‘တရားပြိုင်သည် တရားလိုအား × × × မြို့ × × × လမ်း ဦးပိုင်အမှတ် × × × × ဧရိယာ × × × ကိုတွေ့ကျပ် × × × × × သိန်းဖြင့် ရောင်းချသည်မှာ မှန်ပါသလား’ ဆိုသော အချက်တွင်ပင် တရားပြိုင်သည် ဟန်ဆောင် စာချုပ်ဖြစ်သည်ဟူသော ချေပချက်ကို အခိုင်အမာ သက်သေပြရန်ဖြစ်ကြောင်း မြင်သာပါသည်။ ဤသည်ကို သဘောပေါက်လျှင် နောက်တိုးငြင်းချက် ထုတ်ပေး ပါဟု တောင်းဆိုတော့မည် မဟုတ်ပါ။

ပဋိညာဉ်အတိုင်း ကျန်ငွေကိုလက်ခံပြီး အပြီးသတ်အရောင်းအဝယ်မှတ်ပုံတင်စာချုပ် ချုပ်၍ မြေလက်ရောက် ရလိုမှု (သို့မဟုတ်) စရံငွေနှစ်ဆရလိုမှုဟု ခေါင်းစဉ်ကို အတိုချုပ်မရေးပဲ ‘တရားလိုနှင့် တရားပြိုင်တို့ နှစ်ဦးသဘောတူ ကတိပြုထားသည့် × × × × × နေ့စွဲပါ မြေအရောင်းအဝယ်ကတိစာချုပ် အတိုင်း ကျန်ငွေကို လက်ခံပြီး အပြီးသတ်အရောင်းအဝယ်မှတ်ပုံတင်စာချုပ် ချုပ်၍ တရားလိုလက်ဝယ် သို့ မြေ လက်ရောက်ပေးအပ်စေလိုမှု (သို့မဟုတ်) × × × × × နေ့စွဲပါ မြေအရောင်းအဝယ်ကတိစာချုပ်အတိုင်း စရံငွေ သိန်း ၈၀ ၏ နှစ်ဆ သိန်း ၁၆၀ ရလိုမှုဟု’ ခေါင်းစဉ်ကို ရှေ့လျားစွာ ရေးကြပါသည်။ သံခိပ် သင်ထားပြီး အသုံးမချခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထိုအမှုမျိုးတွင် (၁)တရားလိုနှင့် တရားပြိုင်ကြားတွင် ပဋိညာဉ် ရှိ/မရှိ (၂) ပဋိညာဉ် အတိုင်း

ဆောင်ရွက် ပေးရန်အတွက် ဝယ်သူတရားလိုက ကျန်ငွေပေးချေရန်နေ့တွင် ပေးချေရန် အာသီသရို/မရှိ (၃)ရောင်းသူတရားပြိုင်က တမင်ပျက်ကွက်ခြင်း ဟုတ်မဟုတ်မှာ အဓိကဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် တရားပြိုင် သည် တရားလိုအား x x x x မြေကို သိန်း ၁၅၀ နှင့် ရောင်းချရန် သဘောတူ၍ စရံငွေ သိန်း ၈၀ ကို လက်ခံ ရယူပြီး x x x x x x x x မြေကို သိန်း ၁၅၀ နှင့်ရောင်းချရန် သဘောတူ စာချုပ် ချုပ်ခဲ့သည်မှာ မှန်ပါသလား ဟု ထုတ်သင့်ပါသည်။

ကျန်ငွေကို တရားပြိုင်က လက်ခံပြီး အပြီးသတ် စာချုပ်ရန်မှာ ဝယ်သူတရားလိုက ကျန်ငွေပေးချေရန် အာသီသရိုရန်လိုပြီး တရားပြိုင်ကလည်း ရောင်းချရန် အသင့်ရှိရပါမည်။ ထို့ကြောင့် ဝယ်သူတရားလိုက ကျန်ငွေပေးချေရန် အာသီသရိုပါလျက် ရောင်းသူတရားပြိုင်က ပျက်ကွက်သည်မှာ မှန်ပါသလား။ တရားလို သည် မှတ်ပုံတင်စာချုပ်ချုပ်၍ မြေလက်ရောက်ရထိုက်ပါသလား။ တရားပြိုင်က ပဋိညာဉ်ဖောက်ဖျက်၍ တရားလိုသည် စရံငွေနှစ်ဆရထိုက်သည်မှာ မှန်ပါသလားတို့သည် ထုတ်ပေးသင့်သော ငြင်းချက်များ ဖြစ်ပါသည်။

နစ်နာကြေးပါတောင်းဆိုသောအမှုမျိုးတွင် နစ်နာကြေးရထိုက်ပါသလား “မည်မျှရထိုက်သနည်း” ဟု ထုတ်ရန်လိုပါမည်။ ထိုအချက်ကိုမထုတ်ဘဲ နစ်နာကြေးပေးသည်မှာ ဘက်လိုက် ဆောင်ရွက်ရာ ရောက်ပါသည်။ တရားလိုက နစ်နာကြေး သိန်း ၁၀၀ တောင်းသဖြင့် သိန်း ၁၀၀ ရထိုက်ပါသလားဟု ထုတ်မည်ဆိုပါက နစ်နာကြေး သိန်း ၂၀ သာ ပေးသင့်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ပါလျှင် မည်သို့ဖြေမည်နည်း။

ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း မြွက်ဟကြေညာ ပေးစေလိုမှုဖြစ်စေ၊ လက်ရှိ ထားပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း မြွက်ဟကြေညာ ပေးစေလိုမှုဖြစ်စေ၊ ပိုင်ဆိုင်ခြင်း/လက်ရှိထားပိုင်ခွင့်ရှိခြင်း ကို အကြောင်းပြု၍ တရားပြိုင် ရရှိထားသော ဒီကရီမှာ မိမိအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိကြောင်း မြွက်ဟ ကြေညာပေးစေလိုမှုဖြစ်စေ စွဲဆိုသည်မှာ သီးခြားသက်သာခွင့် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ အရ စွဲဆိုခြင်းဖြစ်၍ တရားလိုသည် ပစ္စည်းတွင် အခွင့်အရေး ရှိကြောင်း ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း/ လက်ရှိထားပိုင်ခွင့်ရှိကြောင်း သက်သေပြရန်လိုပါသည်။

ထို့ကြောင့် တရားလိုသည် အငြင်းပွားပစ္စည်းကို ပိုင်ဆိုင်/လက်ရှိထားပိုင်ခွင့်ရှိသည်မှာ မှန်ပါသလားဟု ထုတ်ရန်လိုပါသည်။ တရားလို၏ပစ္စည်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အခွင့်အရေးကို တရားပြိုင်က ငြင်းဆိုခြင်း (တရားလို၏ ပိုင်ဆိုင်ခွင့် လက်ရှိထားပိုင်ခွင့်ကို ဆန့်ကျင်ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ရပ်၊ ဆန့်ကျင်ပြီး ဒီကရီရယူ သည့်ကိစ္စ) ပြုသည်မှာ မှန်ပါသလားဟူသော ငြင်းချက်ထုတ်ရန် လိုပါသည်။

စာချုပ်စာတမ်း ပယ်ဖျက်ပေးစေလိုမှုသည် သီးခြားသက်သာခွင့်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၉ နှင့် သက်ဆိုင် ပါသည်။ သီးခြားသက်သာခွင့်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၉ တွင် ရေးသားထားသော စာချုပ်စာတမ်းကို မပယ်ဖျက်ဘဲ ထားပါက မိမိအား အကြီးအကျယ်ထိခိုက်နစ်နာစေမည်ဟု စိုးရိမ်ဖွယ်ရာ အကြောင်းရှိသူ တစ်ဦးဦးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထိုစာချုပ်စာတမ်းမှာ ပျက်ပြယ်လျှင်ဖြစ်စေ ဖျက်သိမ်းလိုက ဖျက်သိမ်းခွင့်ရှိလျှင်ဖြစ်စေ ပျက်ပြယ်ကြောင်း (သို့မဟုတ်) ဖျက်သိမ်းခွင့်ရှိကြောင်း စွဲဆိုနိုင်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားပါသည်။

ထို့ကြောင့် x x x x နေ့စွဲပါစာချုပ်မှာ ပျက်ပြယ်သော စာချုပ်ဖြစ်သည်မှာ မှန်ပါသလား။ (သို့မဟုတ်) x x x x နေ့စွဲပါ စာချုပ်မှာ ဖျက်သိမ်းလိုပါက ဖျက်သိမ်းခွင့်ရှိသော စာချုပ်ဖြစ်သည်မှာ မှန်ပါသလား။ အဆိုပါ ကတိစာချုပ်သည် တရားလိုအား အကြီးအကျယ်ထိခိုက်နစ်နာစေသည်မှာ မှန်ပါသလားဟုဆိုလျှင် တောင်းဆိုသော သက်သာခွင့် ရထိုက်မရထိုက်အတွက် အဖြေထွက်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။

တရားလိုတောင်းဆိုသည့်အတိုင်း x x x x နေ့စွဲပါစာချုပ်ကို ပယ်ဖျက်ထိုက်သည်မှာ မှန်ပါသလားဟု လွယ်လွယ်ပင် ငြင်းချက်ထုတ်လေ့ရှိကြပါသည်။ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါမည်လား။ စာချုပ်စာတမ်းကို ပယ်ဖျက်ခွင့်ရနိုင် မရနိုင်ဆိုသည်မှာ ပျက်ပြယ်သော ဖျက်သိမ်းလိုက ဖျက်သိမ်းခွင့် ရှိသောပဋိညာဉ်များ ဟုတ် မဟုတ် ပဋိညာဉ်အက်ဥပဒေ အခန်း ၂ ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် ချိန်ထိုး ကြည့်ရန်သာဖြစ်ပါသည်။ ပဋိညာဉ်အက် ဥပဒေပုဒ်မ ၁၉-က တွင် မလျော်ကြာသုံးခြင်းကြောင့် သဘောတူညီချက်ကို သဘောတူရခြင်းဖြစ်လျှင် သဘောတူ ညီချက်မှာ ထိုသို့သဘောတူရသည့်ဖက်က ဖျက်သိမ်းလိုပါက ဖျက်သိမ်းခွင့်ရသော ပဋိညာဉ် ဖြစ်သည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသဖြင့် ပဋိညာဉ်အက်ဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်နှင့် ညီညွတ်မှသာလျှင် စာချုပ်ကို ဖျက်သိမ်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်ကို သတိပြုရန်ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အပြင် တရားပြိုင်က ချေပလာနိုင်သောကာလစည်းကမ်းသတ်ကျော်မကျော်၊ တရားစွဲဆိုခွင့် ရှိမရှိ၊ စွဲဆိုပုံမှန်မမှန်၊ အမှုသည်စုံမစုံနှင့်ပတ်သက်၍ ငြင်းချက်ထုတ်ပေးသင့်ကြောင်း တွေ့လျှင် ထုတ်ပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ တရားလိုက မည်သည်ကိုတောင်းဆိုသည် တောင်းဆိုချက်ရရန် မည်သည့်အချက်နှင့်ညီညွတ်ရန် လိုသည်ကို သိမှသာ လိုရင်းတိုရှင်း ငြင်းချက်ကို ထုတ်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း တင်ပြလိုက်ပါသည်။

ဒေါ်တင်တင်မာ
ဒု-ညွှန်မှူး
ဧရာဝတီ

တရားစီရင်ရေးဆောင်ပုဒ်

- ☑ ဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ပါ။
- ☑ မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် စီရင်ပါ။
- ☑ လုပ်ထုံးညီညီ ဆောင်ရွက်ပါ။
- ☑ လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းပါ။
- ☑ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုဖြင့်
တရားရုံး၏ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါ။

ကြော်ငြာ

စာရေးသူများသို့ -

- ၁။ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်မှထုတ်ဝေသော တရားရေးဂျာနယ်များ၌ ထည့်သွင်းဖော်ပြရန် တရားစီရင်ရေးရာ၊ ဥပဒေရေးရာတို့နှင့်စပ်လျဉ်းသော ဆောင်းပါးစာမူများ ရေးသားပေးပို့နိုင်ပါသည်။
- ၂။ စာမူများအား မြန်မာဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း ရေးသားနိုင်ပါသည်။
- ၃။ စာမူတစ်ပုဒ်အတွက် မူရင်းစာမူနှင့်အတူ မိတ္တူတစ်စောင် ပူးတွဲပေးပို့ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ကိုယ်တိုင် ရေးသားကြောင်းနှင့် ယခင်က မည်သည့်စာစောင်၊ မဂ္ဂဇင်းတွင်မျှ ဖော်ပြဖူးခြင်းမရှိကြောင်း ဝန်ခံချက်လည်း ပါရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။
- ၄။ စာမူများအား တရားရေးဂျာနယ်၊ စာတည်းအဖွဲ့၊ ပြည်ထောင်စုတရားလွှတ်တော်ချုပ်၊ နေပြည်တော်သို့ စာရေးသူကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ စာတိုက်မှဖြစ်စေ ပေးပို့ရန်ဖြစ်ပြီး စာရေးသူ၏ နေရပ်လိပ်စာအပြည့်အစုံဖော်ပြပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။
- ၅။ ရွေးချယ်ခြင်းမခံရသော စာမူများအား ပြန်လည်ရယူလိုပါက စာရေးသူကိုယ်တိုင်သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်စားလှယ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း ပြန်လည်ထုတ်ယူနိုင်ပါသည်။

တရားရေးဂျာနယ်၊ စာတည်းအဖွဲ့

**Judicial
Journal
English Section**

"China-ASEAN Free Trade Area and Agreement on Dispute Settlement Mechanism of CAFTA"

Yin Yin Han

Deputy Director

High Court of Yangon Region

Introduction

A Free Trade Agreement (FTA) is a legally binding agreement between two or more countries to reduce or eliminate barriers to trade, and facilitate the cross border movement of, goods and services between the territories of the Parties. Regional economic co-operation is one of the main development trends of current world economy. Establishing various preferential arrangements on economic and trade co-operation, as well as participating in regional economic co-operation organizations in order to seek more opportunities for economic development, has become an important political choice for most countries.

In addition to having free trade between member's states within ASEAN, the ASEAN bloc has entered into numerous free trade agreements with countries outside of Southeast Asia. 1st January 2010 was a milestone date for ASEAN as four international free trade arrangements came into effect that includes:

- ASEAN – China Free Trade Area;
- ASEAN – India Free Trade Area;
- ASEAN – Korea Free Trade Area; and
- ASEAN – Australia-New Zealand Free Trade Area

China-ASEAN Free Trade Area is the first formal regional integrative organization that China and ASEAN have ever participated in. Not only will it be of great importance for both China and ASEAN, but also have great impact on the economic and political relationship between China and ASEAN.

China-ASEAN Free Trade Area (CAFTA)

Background of CAFTA

Almost coming as a surprise to his counterparts in the ASEAN countries, Chinese Premier Zhu Ronji proposed at the China ASEAN Summit of November 2000 to form a "free trade agreement" between China ASEAN. A China ASEAN Exports' Group on Economic Cooperation was established to study the feasibility of the proposed FTA, which issued its report in October 2001, recommending that China and ASEAN should adopt a comprehensive and forward-looking framework for economic cooperation, so as to forge closer economic relations in the twenty first century. One year later, formal negotiations were launched. In November 2002, China and ASEAN leaders signed Free Trade Agreement on Comprehensive Economic Cooperative, which lays the ground work for the eventual formation of an free trade area (ACAFTA) by the year 2010 for China and the six older members of ASEAN ("ASEAN-6, including Brunei Darussalam, Indonesia, Malaysia, the Philippines, Singapore, Thailand") and 2015 for the newer ASEAN members states (the "CLMV" countries of Cambodia, Laos, Myanmar and Vietnam).¹

Among all the FTA negotiations that China has been in, the negotiation with ASEAN is definitely the fastest and most fruitful one.² CAFTA became the third largest global trading region after the European Union and the North American Free Trade Zone.³ There was suspicion when this initiative was first mooted in 2001 and many players in world trade wondered whether the FTA, whose members are all developing countries with similar economic structures, would finally take root and effectively boost the integration of regional economy.

¹*Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-Operation Between ASEAN and the People's Republic of China, Phnom Penh, 4 November 2002, The ASEAN Secretariat, available at www.asean.org/13196.htm*

²*The establishment of NAFTA, EU, and AFTA took longer than the creation of ACFTA*

³*NAFTA, EU, AFTA, MERCOSUR are the major Regional Trading Agreements in the world*

Both ASEAN and China have adapted to a framework of economic cooperation, which intend to cover six major elements, some of which have been targeted for immediate implementation. The elements are as follows⁴:

Facilitation measures on trade and investment to cover some issues such as removal of non-tariff barriers, mutual acceptance of standard and conformity assessment procedures down to the promotion of trade in services.

Technical assistance and capacity building for new members of ASEAN to expand their trade with China.

Positive consideration in the form of promotion of measures consistent with the WTO rules, to be given to the non-WTO members of ASEAN.

Expansion of cooperation in various areas such as finance, tourism, agriculture, HRD industrial cooperation, intellectual property rights, environment, energy, etc.

Establishment of ACFTA within 10 years, with special and differential treatment given to ASEAN's new members.

Establishment of appropriate institutions between ASEAN and China to carry out the framework of cooperation.

In November 2004, China and ASEAN signed the *Agreement on trade in Goods* which stipulated that as of July 2005, tax reduction shall be applied to products under approximately other 7,000 tax items. However, special and differentiated treatment shall be given to new ASEAN member states. At the same time, the two sides also signed the *Agreement on the Dispute Settlement Mechanism*. In January 2007, China and ASEAN signed the *Agreement on Trade in Services*. Both sides made commitments, which were higher than the WTO level, for opening up in more than 60 service sectors. The agreement went into force in

⁴Chirathivat.S, 'ASEAN-China Free Trade area: background, implications and future development(2002), journal of Asian Economics volume 13, issue 5 (on line), Available: http://www.sciencedirect.com/science?_ob=RedirectURL&method=externObjLink&252F%locator=url&cdi=6559

&_plusSign=%2B&_targetURL=http%253A%252F%2520www.aseansec.org%252Fnewdata%252Fasea_n_china_bc.htm.

July the same year. In August 2009, China and ASEAN signed the *CAFTA Investment Agreement*, and began to open their investment markets to one another. By then, major legal frameworks for CAFTA had been set up.

Agreement on Dispute Settlement Mechanism of CAFTA

1. Dispute Settlement Procedure under CAFTA

As an International treaty, China ASEAN Free trade Area is a Legal System of rights and obligations for the contracting parties. The dispute settlement mechanism in the China ASEAN Free Trade Area, which is described as the “backbone of the multilateral trading system”, is crucial for the development of regional integration. ASEAN states and China also agreed to have an Agreement on Dispute Settlement Mechanism (DSM) at the same moment of China-ASEAN Summit in November 2004. This clarifies several mechanisms such as, consultation, conciliation, third parties involvement, and the appointment of arbitral tribunal – the parties can or have to take to resolve any disputes in the implementation of CAFTA. There are 18 articles in CAFTA’s dispute settlement mechanism. CAFTA’s dispute settlement mechanism comprises three stages.

-First, Article 4 of the DSM agreement provides a mechanism for consultation. A Party complained against is required to “accord due consideration and adequate opportunity” for consultations requested by a complaining party which respect to any matter concerning the implementation or application of the CAFTA. Paragraphs two and four emphasize the importance of full exchange of information. The complaint should include not only the specific measures at issue, but also the factual and legal basis. The parties are required to “provide sufficient information to enable a full examination of how the measure might affect the operation” of CAFTA, as well as keep confidentiality of the information exchanged during the consultations which was designated as confidential.⁵ Paragraph three mandates prompt responses to request for consultations: the respondent shall reply to the request within seven days and enter into good faith consultation within a period of not more than thirty days after the dates of receiving the request, otherwise the complaining party may proceed directly to request for the appointment of an arbitral tribunal.⁶ In cases of urgency, the parties shall enter into consultations in ten days.⁷

⁵CAFTA, DSM Agreement Article 4.4(a) and 4.4(b)

⁶Ibid Article 4.3

⁷Ibid Article 4.7

Another stage of dispute resolution under CAFTA is conciliation and mediation. This, however, is not a stage following consultations as the parties to a dispute may at any time agree to commence conciliation or mediation, and may continue conciliation or mediation even during the arbitration proceedings of the case.⁸

The formal and last stage is arbitration, used if the parties cannot settle a dispute within sixty days after the date of request for consultations or within twenty days in cases of urgency. An arbitral tribunal, composing of three arbitrators, shall be established to solve a dispute.⁹ Each of two parties concerned shall respectively, appoint one arbitrator. The two shall then endeavor to agree on an additional arbitrator who shall serve as chair. If they are unable to reach such an agreement, they should request the Director General of the World Trade Organization (WTO) to appoint a chair. In the event that one of the parties to the dispute is a non-WTO member, the president of International Court of Justice shall be entrusted with such task.

Unlike NAFTA, CAFTA does not provide for a roster of arbitrators. The requirements on the qualifications of arbitrators include that they shall have expertise or experience in law, international trade, other matters covered by CAFTA or resolution of disputes arising under (other) international trade agreement. In addition, the chair shall not be a national of any party nor have his/her usual place of residence in the territory of, nor may be employed by, any party to a dispute.¹⁰

The terms of reference of the arbitral tribunal is specified in Article 8, Paragraph 2 as, "To examine in the light of the relevant provisions in the Framework Agreement, the matter referred to this arbitral tribunal by (name of party).... And to make finding, determinations and recommendations provided for in the Framework Agreement". With this, the tribunal is granted the power to recommend the party complained against to bring measures inconsistent with CAFTA into conformity with provisions of the Agreement.¹¹

⁸*Ibid* Article 5

⁹*Ibid* Article 7

¹⁰*Ibid* Article 7.6

¹¹*Ibid* Article 8.1

After deliberation of the case, the arbitral tribunal shall draft its report on the case, which of course its judgment. A draft report should be released to the parties concerned for them to comment. The final report shall be released to the parties to the dispute by the arbitral tribunal within 120 days from the date of its composition. In case of urgency, the report should be released within 60 days. Although the deadlines can be extended, in no case should period from the composition of arbitral tribunal to the release of the final report exceed 180 days.¹²

The litmus test of efficacy of any trade dispute resolution system is, of course, the implementation and enforcement of the decision of the tribunal. Under CAFTA, if it is impractical to comply immediately with the recommendations and rulings of the arbitral tribunal, the respondent shall have a reasonable period of time to adjust its policies. The reasonable period of time should be mutually determined by the parties to the dispute, otherwise they should refer the matter to the original arbitration tribunal.¹³

If the recommendations and rulings of the tribunal are eventually not implemented within a reasonable time or period, the proceedings on compensation and suspension of concessions or benefits will be triggered. If the responding party fails to bring illegal measures into compliance with the recommendations of arbitral tribunal, it shall enter into negotiations with the complaining party with a view to concluding a mutually satisfactory agreement on any compensatory adjustment. Absent of such an agreement which shall be reached within twenty days after receiving the request for negotiation, the complaining party may request the original arbitral tribunal to determine the appropriate level of any suspension of concessions or benefits conferred on the responding party. Although it is required by the DSM Agreement that the complaining party shall first seek to suspend concessions or benefits in the same sectors affected by the illegal measures of the responding party, cross-sector retaliation is allowed under the Agreement. Namely, "the complaining party may suspend concessions or benefits in other sectors if it considers that it is not practicable or effective to suspend concessions or benefits in the same sector".¹⁴ Article 6 to 15 of the DSM agreement provides a mechanism for arbitration.¹⁵

¹²*Ibid* Article 9.8

¹³*Ibid* Article 12.2

¹⁴*Ibid* Article 13

¹⁵*Ibid* Article 6 to Article 15

2. Challenges of CAFTA, DSM And Advices For Improvement

The CAFTA sets up a new DSM resembling the WTO DSM but with several improvements. There are two main reasons for this choice. First, the political and economic dynamics of ASEAN-China shows a DSM resembling the WTO DSM, which is less legalistic than the European Court system but still highly legalized.¹⁶ Secondly, the WTO rules as a whole have been generally accepted by ASEAN-China.¹⁷ In settling the dispute, parties concerned frequently referred to the WTO agreements in the course of negotiation even before China became a Member of the WTO. Therefore, the choice of taking the model of the WTO DSM and making several improvements to it particularly in areas that address the special concerns of the ASEAN-China countries, as the ASEAN did to its new DSM, is more likely to be accepted by this region in negotiations. It is also likely function well. The close link between the CAFTA system and the WTO system can be seen in the Article 4 to 9 Which provides for the procedure of dispute settlement mechanism such as conciliation, mediation, the establishment of arbitral tribunal after the consultations have failed. This procedure is identical to the WTO.

The CAFTA, DSM Agreement can face some challenges because it is a protocol mechanism more than a dispute settlement mechanism. The CAFTA, DSM Agreement only applies to states but the economic cooperation is happened personally or between person and company. So the extension of subject is the first challenge. Second is the problem of the arbitration procedure, the Institutional settings and staffing shall be improved. Third is the enforcement of arbitration award problem, implementation requires more specific because the subject of the mechanism is country. Forth is about punishment mechanism, if the defendant state does not enforce the award, there is no punishment mechanism which can supervise the implementation. Another one is the appellate mechanism, the award of the arbitration in CAFTA, DSM is "final decision", when there is some injustice in procedures or entity, this "final decision" will increase the difficulty of safeguarding the rights and interests.¹⁸

¹⁶Article 4 up to Article 9 set down the ACFTA DSM, which the system may be modeled on WTO DSM.

¹⁷Article 2(5),(6)of Agreement on Dispute Settlement Mechanism

¹⁸Zeng Wenge Bao Limei, CAFTA DSM's Current Situation, Challenges and Prospects, China ASEAN Law Review, Volume II(1)Page78

In conclusion, learning from CAFTA DSM, ASEAN and China have considered the following measures in formulating their dispute settlement mechanism:

- 1) Recognition of the historical reluctance of CAFTA members to use a juridical process to resolve disputes, Among many of the CAFTA members, there is a tradition of resolving disputes in as non-litigious a manner as possible;¹⁹
- 2) Dispute settlement mechanisms within the CAFTA should be without prejudice to the rights and obligations under the WTO Agreement and other international agreements and should not duplicate or detract from WTO institutions and procedures;²⁰
- 3) CAFTA members should be encouraged to work within the framework of existing international agreements and conventions for the resolution of disputes involving private parties and to adopt appropriate domestic legislative arrangements to give effect to the aims of these agreements and conventions, including adequate enforcement of them;
- 4) The CAFTA should specify the kinds of disputes, which are covered by the dispute settlement mechanism. It is also advisable for the disputant members to opt for either the CAFTA dispute settlement mechanism or the WTO mechanism when the disputants are also WTO members. Where disputant members do not so choose, the CAFTA dispute settlement mechanism shall govern all disputes that may arise between members.²¹
- 5) The CAFTA should expand the scope of subject, especially the personal subjects and companies;²²

¹⁹This allows the parties to take consultations, conciliation or mediation, appointment of Arbitral Tribunal as stated in Article 4,5,6 and 7 of Agreement on Dispute Settlement Mechanism of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-Operation Between the Association of Southeast Asian Nations and the People's Republic of China. Art 2(5)(6) of Agreement on Dispute Settlement Mechanism of the Framework Agreement on Comprehensive Economic Co-Operation Between the Association of Southeast Asian Nation and the People's Republic of China.

²⁰Article 2(5),(6)

²¹Article 2(5),(8)

²²Zeng Wenge Bao Limei ,CAFTA DSM's Current situation, Challenges and Prospects, China ASEAN Law Review, Volume II(1)Page79

- 6) The CAFTA should lay the keynote on structural establishment and staff to improve arbitration proceeding;²³
- 7) The CAFTA should implement the perfect arbitration enforcement;²⁴
- 8) The CAFTA should create the punishment mechanism and appellate mechanism;²⁵

Conclusion

The success of the china-ASEAN relationship in the last decade is realized through both sides coordination in strategy, expansion of mutual interests, and desire to maintain stability in the region. The strategic partnership between China and ASEAN is a comprehensive and future-oriented relationship, and is rooted in broad mutual interests between China and ASEAN countries. So, despite of all kinds of challenges, the China-ASEAN relationship keeps going forward.

In addition, the further co-operation between China and ASEAN can also bring the potential political benefit to every member country; the deepening of economy interdependence within the area is advantageous to maintain the security of this area; the deepening of co-operation within the area is also favorable to increase the economic and political weight of Asia among international affairs. In a word, the establishment of China-ASEAN FTA is not only of crucial importance to the development of this area, but also of strategic significance to the peace and security of this area. Though the cooperative road of *10+1* is also zigzag, China and ASEAN will make great efforts to establish the inter-country trust, to guarantee the unity and peace within the area, and thus to realize the common goal of development.

Under the current circumstances, the major task of China and the ASEAN is to develop their economy and improve people's well-being. China and the ASEAN should focus their attention to these aspects and keep advocating the spirit of unity and cooperation, as well as helping each other. China and the ASEAN should also join hands to deal with possible and unforeseeable risks and challenges, and strive to keep the economy running smoothly and healthily. This is a common interest for all sides, and also for their people.

²³*Ibid*

²⁴*Ibid*

²⁵*Ibid*

References

- zhang Bin & Wang Xinjie; Progress of the China- ASEAN Free Trade Area, 2004
- Background Paper on ASEAN, 2008
- Wang Jiangyu; ASEAN-China Free Trade Area: Legal and Institutional Aspects, 2006
- Ganjor Nugroho; an Overview of Trade Relations between ASEAN States and China
- Sheng Lij; China- ASEAN Free Trade Area: Origins, Developments and Strategic Motivation, ASEAN Working Paper: International Politics and Security Issues No. 1 (2001)
- ERTA Study Team; Chapter 5, Emerging Development Trend and Challenges, Oct, 2010
- Keith E. Flick & Kalyan M. Kemburi, S. Rajaratnam School of International Studies; ASEAN- China Free Trade Area: Challenges, Opportunities and the Road Ahead, 2012
- Weidong Zhu; The Dispute Settlement Mechanism of ASEAN Free Trade Area and its Implication for SADC, 2008
- Lu Jianren; China ASEAN Free Trade Area: Experiences, Problems and Solution in the Post-CAFTA Era, 2010
- Mandala Sukarto Purba; Towards Regionalism through the ASEAN-China Free Trade Area: Prospects and Challenges, May 2006
- China ASEAN Law Review, Volume II (1)

Websites

<http://www.aseansec.org/64.htm/>

<http://fta.mofcom.gov.cn/>

<http://fta.mofcom.gov.cn/dm/hwmy.shtml>

[China Girlswww.chineselovelinks.com](http://ChinaGirlswww.chineselovelinks.com)

[Product Supplierswww.hktdc.com](http://ProductSupplierswww.hktdc.com)

How Judges Think

Htin Lynn (Judiciary)

This title is drawn from the name of a book, and it is written about how judges make their decisions. The reason I have chosen for this topic is that each and every one of us is engaged in thinking about what to do with our lives on a daily basis (e.g. what to do, where to go, etc). So are judges. But they are different from the way we think not because they are extraordinary. Judges indeed are ordinary people. What makes judges different from others in terms of making decision is the question I intend to unfold with the help of this book.

To begin with a simple question: **Who are they, judges?**

The answer is that judges are people empowered by law to decide cases involving the fates of the people in that they have contrasted with what ordinary people having to do with their daily lives. This illustrates the picture of judges partly different from ordinary people to the extent that they are not just like everybody. They really are people with different backgrounds possessing legal knowledge and experience. And this is what makes them look as distinct from others.

Despite the fact that they have knowledge and experience, which suit them to be judges, could not assure they would come up with a good decision. Since legal knowledge alone cannot make decisions without legal reasoning. It is important that judges exercise legal knowledge and legal reasoning in making decisions. Both are so interrelated in their decision-making process that a parallel application is utmost required.

According to the author, what makes judges more challengeable is when they are faced with non-routine cases for which conventional legal materials become useless, and judges therefore

are on their own. Being on their own, they turn to nowhere else but to their own experience, knowledge, emotions and unconscious beliefs.

From that moment on, judicial discretion begins to operate in their decision-making. The exercise of judicial discretion by judges, though usual, is not unlimited. There are not only professional ethics and legal principles judges themselves have to observe but also limitations imposed by other branches of government.

Since judges are at liberty to exercise their judicial discretion it is important to bear in mind that how much they are permitted in using it and how they use their freedom are the principal concerns of this book. And these concerns, the author has highlighted in his book, are practical and of great significance.

What makes law uncertain?

Only can law answer this question, and for the law to be able to do so it needs adaptability to the situation in which society grows. Because law reflects on the society, and as a result, society changes as law does. This is reciprocal, and society cannot exist without law nor can law develop at the expense of society, where no changes are possible. Moreover, there are no aspects of life that can go outside the purview of the law. To quote the remark made by Justice Oliver Wendell Holmes:

“The life of the law has not been logic: it has been experience.”

The Judge as Occasional Legislator

How come judges become legislators?

It sounds strange to say that judges also are legislators. If so, the general description of a judge, whose job requires judges to declare what the law says would confuse the general perception of the people. It is true that a judge as a government official, unlike an official of executive or legislative branch of the government, exercises judgment but not will.

This is what judges are supposed to do, and it is subject to their integral characteristic, which restricts judges from having a will of theirs' own. This restriction imposes upon

judges not to go beyond what the law says does not prevent judges from making decisions. What it is simply meant to judges is not to make their judgment at their will.

Because there can be certain occasions in which the law says ambiguous or nothing at all, and for these reasons, judges are obliged to search for the answer through their intuitions, personal background and experience. With these supporting sources, judicial discretion that judges apply in their cases is essential.

According to the principle of the Swiss Civil Code:

‘Where the law is silent of unclear the judge must decide the case as if he were a legislator’

A judge, when faces with a non-routine case for which no conventional legal doctrines are impossible to apply, makes decision based on his own personal theories with which he has come up is considered as doing legislative judgment, despite the fact that judging is conceived of making legal judgment.

It stands to reason that the judgment he makes become law, that is to say, judge-made law. In the eyes of law they become legislators by means of making a legislative judgment, though they are not official legislators.

A different Profession

“The language of craftsmen is unintelligible to those untutored in the craft”

It is quite clear that judges are not the same like other people in respect of their profession. Because their profession make them looks different from others. The term ‘profession’, quoted as saying, describes the standards of education and training that prepare people with the particular knowledge and skills necessary to perform the role of that profession.

According to the above signification, each profession has its own role to play in their respective fields. But when it comes to legal profession there is still a defining characteristic, which is portrayed by judges by means of judging. Judging really is so different from practicing or teaching law that it seems impossible to understand what is all about judging without getting involved therein.

Apart from this attribute, what appears mystery to outsiders, including practicing lawyers and law professors, is that judges deliberate in secret. The judicial deliberation, which is part of the judicial process, matters to an extent that it is kept under confidential. Otherwise, the outcome of the process could be readily determined. This really is part of the reason why outsiders run into difficulties with the judicial profession. Not to mention the way to understand and evaluate it. Thus, the secrecy of the judicial deliberations can be ascribed to professional mystification.

Judges are legalists

Since judges are empowered by law to preside judicial proceedings it is their duty to make decisions. In doing so, it is imperative for them to stick to the law. And they are not supposed to go beyond the preexisting rules, such as constitutional provisions and statutory texts and precedents (Authoritative judicial decisions).

This legalist method dictates that a judicial decision be determined by a body of rules constituting the law rather than by factors that are personal to judges, in the sense of varying among them, such as ideology, personality, and personal background. On the one hand, this legalist method that judges are obliged to apply in their decision-making is subject only to law. And on the other hand, the law that is considered as an open area imposes difficulties on judges.

This is because not only cases judges face are unusual and dissimilar but there are too many vague statutes and even vaguer constitutional provisions, statutory gaps and inconsistencies, obsolete and conflicting precedents as well. For these reasons, Judges are unable to speak the law, and thereby creating legal uncertainty. As a consequence, there is no justification, so far as law is concerned, in making decisions.

Appellate judges are occasional legislators as they are given law-making discretion in accordance with discretionary authority, which is based on the judge's rank in the judicial hierarchy. The higher it is, the greater his discretionary authority is likely, though not certain, to be. Since a judge's authority, which is dependent upon whom he shares with, still does matter.

Judges sit in panel include a federal appeals judge normally with two other judges and a Supreme Court Justice with eight others. The higher the court, the greater its power, but also the more its power is shared among the judges who decide case, limits the individual judge's power. In the case of trial judges, who are given fact-finding discretion, are not included in this notion of judges in question.

That a great deal of discretionary authority, judges are given, could have a significant impact on their judgments is so important that there are constraints on judging. These constraints are ethical and professional norms.

They are internal constraints and are intended to define and protect an independent judiciary by means of imposing strict impartiality on judges and insulating them from the encroachment of other branches of government. If judges are not constrained at all, there is no rule of law but only rule by judges. Judges to rule, though, only to a degree.

As far as legislative judgment is concerned, appellate judges, on the one hand, may have certain degree of legislative freedom in respect of law-making discretion. This can be seen in the event of facing with legalistically indeterminate cases. But on the other hand, with this kind of legislative capacity appellate judges are under constraints of rules of standing and generally on what methods of enquiry they may employ.

In making a judgment, according to phenomenology, what matters to the judge is one is conscious of both freedom and constraint. Freedom by which making a judgment is similar to making a choice, and it is constraint because judgment is a matter of deliberation, of weighing alternatives.

In addition, an important function of the esoteric distinction between the holding of a case and its dicta (roughly, statements inessential to the outcome), with only the former having precedential effect, is to limit judges' legislative power by preventing them from promulgating, in the form of judicial opinions, treatises that would have the force of law.

This kind of legislative power judges have is considerable, and it seems to reach its zenith in common law. Since common law is explicitly judge created law.

The Mind of Legislating Judge

Judges are not philosophers nor are they politicians. For a judge to decide cases simply on the basis of his or her political views is wrong. Judges, being liberal or conservative, security-minded or liberty-minded, is political in a sense different from being a Democrat or Republic, which is political partisan.

A judge may have a view on the issues of security or liberty in deciding related cases to which the orthodox legal materials do not speak clearly, and he might think his view relevant to deciding such cases. And he cannot be labeled political partisan just because he has that kind of view.

Besides, the idea of adjudication is not only law and idea that embodied in the process but there also are legal doctrines, techniques for deriving and applying doctrines and political views. To which the exercise of pure discretion could be added, and thus, the whole idea of adjudication is clearly formed.

By the same token, judicial decision-making is influenced by precedent, but also by ideology and other factors. But ideology, among them, is the major recourse of judges in an open area. Because ideology is understood as preconception, and which sheds light on a judge's initial reaction to a case.

The sources of judges' ideologies _____ moral and religious values are among those sources and are in turn the products of upbringing, education, salient life experiences, occupational experiences, and personal characteristics that may determine what experiences a person seeks.

Personal characteristic include race, sex, ethnicity, and other innate identifiers of a person, but also temperament, which shapes not only values but also dispositions such as timidity and boldness that influences a person's response to situations. These all sources mentioned above are the key to understanding of the decision-making and are essential to judges in cases where they have nothing other than a duty to legislate.

Judges, realizing the situation in which they are under the pressure of the judicial imperative, will decide a case with the help of those sources embodied in judges' ideologies. This is

what they are supposed to do under the condition in which they try to figure out what they can do with they have.

Now that the description of judges is clearly sketched out the notion of judges becomes more distinguished among the legal and from the other professions. And the profession to which they belong, judges know how to make judgment using knowledge and experience with the help of legal reasoning. But what they are engaged in a day-to-day process is not that simple.

Likewise, the kind of scenario that illustrates the way judges work on the decision-making process is unable to cover the whole view. Because no one can say what actually can take place in the process of legal reasoning let alone knowing the outcome of the judgment that judges render finally.

This reality, which is inevitable, seems to be made out by the judges alone. Of which they take proud and like to maintain the notion of their judgeship as the way it is.

As a matter of fact, judging is what judges are supposed to do, though, requires no exaggeration. However, judging under uncertainty demands judges of much thinking. Judging therefore is personal, and it includes background characteristic, such as race, sex; personality traits, such as professional and life experiences. Personal attributes as such contribute to the formation of a judge's ideology both in direct and indirect ways, thereby affecting judicial decisions. Most of all, judging is not limited to the decision-making process.

Htin Lynn (Judiciary)

References

-How Judges Think

Richard A. Posner
Harvard University Press
Cambridge Massachusetts
London, England
2008

-The Common Law

Justice Oliver Wendell Holmes

-The Nature of Judicial process

Benjamin Nathan Cardozo (2005)

The Developments and Challenges in Myanmar Judiciary*

Tin Nwe Soe**

I. Introduction

Myanmar has started its new step as a democratic nation since 2011. To harmonize with democratic transition, the Supreme Court of the Union is striving to shape a reliable judicial system that the people trust in. This paper intends to understand the current judicial

**Presentation Paper prepared for "The Role of Judicial Independence and Integrity in Improving the Effectiveness of the Rule of Law" Seminar organized by the Supreme Court of the Union with the collaboration of ICJ and UNDP Myanmar on 11-12 February 2014*

***Deputy Director, Research Department, Office of the Supreme Court of the Union*

developments as well as the needs and challenges and to find the potential ways to strengthen judicial independence and integrity.

II. The Role of Judiciary in New Constitution

The present judicial system was adopted under the Union Judiciary Law 2010 in order to implement the judicial works smoothly in accord with the Constitution of the Republic of the Union of Myanmar, 2008. Under the new Constitution, principles such as the independence of the judiciary, separation of powers, and reciprocal control, check and balance between the three branches of State power etc. have been established again.

1. Separation of Powers

Separation of powers is important as another way of guaranteeing judicial independence. The Constitution lays down the democratic foundation for the separation of state powers and the doctrine of check and balance.¹

2. Power to Grant Writs

Under the Constitution, the Supreme Court of the Union has the power to issue five kinds of writ: Writ of Habeas Corpus; Writ of Mandamus; Writ of Prohibition; Writ of Quo. Warranto and Writ of Certiorati.² At present, the writ applications are being filed to the Supreme Court of the Union in accordance with the Rules relating to the Application for Writs³. The Writ Applications Bill 2013 which is under discussion process in Hluttaw, Will be enacted soon.⁴

¹Section 11(a) of the Constitution

²Section 296 of the Constitution

³Notification No. 117/2013 dated 15th February 2013 which repealed the Procedure for the application for writs

⁴The Law of Writ has been enacted as Law No.24/2014(5-6-2014)

3. The Judicial Principles

The Constitution laid down the judicial principles: To administer justice independently according to law; To dispense justice in open court unless otherwise prohibited by law; and To guarantee in all cases the right of defence and the right of appeal under law⁵.

4. The Appointment of Judges and Security of Tenure and Remuneration

The appointment of Judges in the Supreme Court of the Union⁶ and in the High Court of the Region or State⁷ is carried out according to the due process prescribed in the Constitution. The term of tenure is only based on their ages of life tenure prescribed in the Constitution.⁸ Only when a judge is found committed any matter prescribed in the Constitution, he may be impeached by the President of the Union or the representatives of the Hluttaws. Their remuneration and allowances are provided by the Law relating to the Emoluments, Allowances and Insignia of the Union Level Persons⁹ and of the Region or State Level Persons¹⁰ respectively.

5. Free from Party Politics

To delineate and perhaps distinguish from overlapping role between the legislature and the judiciary that had existed under the previous system, the new Constitution requires that judges must be free from party politics¹¹ and not a member of a political party¹².

⁵Section 19(a) of the Constitution

⁶Section 299 of the Constitution, Sec.26,27 of the Union Judiciary Law

⁷Section 308 of the Constitution, Sec.44,45 of the Union Judiciary Law

⁸Section 303,312 of the Constitution

⁹Law No.2/2011

¹⁰Law No.3/2011

¹¹Section 300(a),309(a) of the Constitution

¹²Section 301(f),310(f) of the Constitution

III. New developments in Judiciary

The new Constitution brings some changes into Myanmar the judiciary.

In line with the new political system and judicial sector in Myanmar, the Supreme Court of the Union adopts the following aims:

- (a) To emerge the rule of law and regional peace and tranquility
- (b) To emerge a reliable judicial system that the people trust in
- (c) To adjudicate fairly and speedily cases according to law
- (d) To upgrade integrity of the courts

To implement these aims effectively and efficiently, the following action plans will be taken in the priority:

- (a) To nurture and train all the judges systematically so as to be endowed with moral, integrity and wisdom
- (b) To implement judicial functions and judicial related matters efficiently and speedily by utilizing information technology
- (c) To modify court infrastructure in line with international standard
- (d) To build housings for judicial officers and court staff by giving priority of their social welfare

1. Changes of Formation and Jurisdiction of Subordinate Courts

The ability to adjudicate disputes in an efficient and timely manner helps to achieve public confidence on the judiciary. Thus, the Supreme Court of the Union has upgraded the pecuniary jurisdiction of the subordinate courts for civil suits¹³ and has assigned more judges to the District Courts and Township Courts that locate in populous areas.

Then, the composition of the two District Courts in Yangon City and one District Court in Mandalay City are to be extended from 10 to 15 judges. And also the compositions of the Township Courts which have heavy caseload are to be extended from 5 to 7 judges.

¹³Notification No. 100/2013 and 101/2013 dated on 19th May 2011.

2. Judicial Independence

“To administer justice independently according to law” is the most basic judicial principle, and is recognized by the Union Judiciary Law¹⁴. Moreover, the Bangalore Principles of Judicial Conduct 2002 has been acknowledged as the standard judicial ethics and has circulated to the judges in different levels¹⁵. For ensuring the judicial independence, in December 2012, the Supreme Court of the Union has also instructed the different levels of judges to adjudicate the cases in accordance with the principle of judicial independence provided in the Constitution and the Union Judiciary Law without paying attention any interference.¹⁶

3. Capacity Building

The Supreme Court of the Union strongly believes that “Competence” is prerequisite to due performance of a judge. Therefore, every judge is striving out to have substantial professional ability, acquired, maintained and regularly enhanced by the training as a duty, as well as a right. And also the judiciary itself is responsible for organizing and supervising judicial training.

The Training Center has been established in Yangon since 2002 and various training courses such as pre-service course, refresher course, on-job- training course, special advanced course and proficiency course for Computer and English Language have been conducted. Now, the regular training course for judges of Township and District levels are conducted more frequently as usual and the national and international legal experts are invited for the lectures in new legal area, human rights, with the assistance of UN Agencies like UNICEF, UNDP and ILO etc.

¹⁴section 7 of the Union Judiciary Law

¹⁵Letter No. 166/su-19/2006 dated on 27th June 1006

¹⁶Directive No. 3/2012 dated on 7th December 2012

4. Access to Information

The Supreme Court of the Union has launched its own website since March 2013. It contains basic information about the Supreme Court of the Union and court structure in Myanmar. Everybody can access the court information including "Cause List" of the Supreme Court of the Union and books like Judicial Journal and annual ruling published by the Supreme Court of the Union.¹⁷

5. Administrative Action

The Supreme Court of the Union, as a control mechanism, is taking responsible to inspect the judicial and administrative function of the subordinate courts regularly and takes action against judges and court staff for dispensing justice not in accordance with law, wrongdoing in disregard of procedure, misconduct and taking bribes.

To prevent corruption is a big challenge for all institutions including the judiciary. While the clean government and good governance is being carried out by the government, actions against corruption are being taken strictly by the Supreme Court of the Union. At noticeable place of every court, there is the public statement at every court that any demand or receive of bribe by a judge or court staff can be claimed to the officer-in-charge. The Supreme Court of the Union is paying close attention upon the ethics of the judges/ judicial officers and court staff by taking methods of reward and supervision; and also cooperates with the Anti-Corruption Committee.

6. Cooperation with International Organizations

For the capacity development, the Supreme Court of the Union is taking part in the various Country Programmes with UN organizations and is also making agreements with International Organizations. At present, the Supreme Court of the Union is doing cooperation

¹⁷<http://www.unionsupremecourt.gov.mm/>

with UNICEF in the Juvenile Justice sector under the Country Programme (2011-2015) and is also working together with UNDP in the activities of Rule of Law and Access to Justice under Country Programme (2013-2015). The JICA Project for Capacity Development of Legal, Judicial and Relevant Sectors in Myanmar will be officially started soon and intends to develop the capacity of law drafting and to improve the training system, methods and environment for human resource development in Myanmar Judiciary. Moreover, The Office of the Supreme Court of the Union is ongoing process on the cooperation with USAID for the capacity building and court operation.¹⁸

7. Review and Drafting Laws

The Supreme Court of the Union is taking responsible to review 52 existing laws which have been enacted since colonial period. From 2011 March to 2013 September, the following laws have been amended, repealed and newly drafted:

- (1) Law repealing the Custodian of Moveable Property Act (Law No.9/2013)
- (2) Law amending the Transfer of Property Act (No.10/2013)
- (3) Law repealing the Special Limitation and Interest Restriction Act (Law No.13/ 2013)
- (4) The Contempt of Courts Law (Law No.17/2013)
- (5) Law amending the Limitation Act
- (6) The Arbitration Law
- (7) Law amending Penal Code
- (8) Law amending Criminal Procedure Code

8. Self-assessment

In May 2013, the Supreme Court of the Union has formed a working team named "Planning Team" to make the strategic plans for the achievement of its aims and action plans. The Planning Team has made questionnaire and interview with different levels of judges/ judicial officers, court staff, lawyers and public and has studied the needs and priorities for

¹⁸*JICA Project and USAID-Promoting Rule of Law Project have already been lunched.*

judges and Court Staff, Functions, Organization and Public. Based on the preliminary report of the Planning Team, the current needs are:

- (a) Recruitment of qualified judges and staff
- (b) Upgrading the capacity of judges and staff
- (c) Upgrading the training center
- (d) Use of IT in court administration
- (e) Upgrading library
- (f) Public awareness on judiciary
- (g) Upgrading court infrastructure
- (h) Building housing

In August 2013, initial ICT mapping for the Supreme Court of the Union has been made by the support of UNDP Rule of Law and Access to Justice Programme. According to the report of ICT Expert, the main obstacles to wider use of ICT are as follow:

- (a) Lack of ICT awareness at all levels
- (b) Insufficient level of ICT training
- (c) Relatively low position of ICT-related organizational part
- (d) Lack of sufficient number of qualified ICT professionals
- (e) Insufficient quantity and quality of ICT equipment
- (f) Low-capacity and consequently low-usage telecommunication electronic data exchange
- (g) Insufficient funds for ICT

Accordingly, to meet with the current needs, the Supreme Court of the Union has prioritized to develop and to implement the strategic plans for capacity building and IT management in court administration.¹⁹

¹⁹the Planning Team of the Office of the Supreme Court of the Union has prepared the plan with the assistance of UNDP Myanmar since 2013 and currently, Judiciary Strategic Plan for 2015-2017 has been drafted with the support of USAID-PRLP.

IV. Challenges

Although the Supreme Court has developed and strengthened the capacity of the judiciary in some extent, the judiciary is still facing the challenges to the judicial independence and integrity as follows:

1. Discussion on the court decision of the particular case in the Parliament
2. Executive influence on the court function
3. Scurrilous criticism on judiciary
4. Insufficient capacity, experience, expertise and ethic of legal professions

V. Conclusion

Judicial independence is one of the core values of the judiciary which may be defined as "judicial integrity". To be a judiciary with a reputation for integrity, independence and competence worthy public and international confidence, the responsibility will lie on both of the judiciary and the State. Therefore, judicial independence is a pre-requisite to the rule of law, and a fundamental guarantee of a fair trial in Myanmar judicial system and we have to develop the ways to meet our current needs and how to overcome these challenges.

တရားစီရင်ရေးဆောင်ပုဒ်

- ဥပဒေနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်ပါ။
- မှန်မှန်နှင့် မြန်မြန် စီရင်ပါ။
- လုပ်ထုံးညီညီ ဆောင်ရွက်ပါ။
- လာဘ်ပေးလာဘ်ယူ ကင်းရှင်းပါ။
- ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုဖြင့်
တရားရုံး၏ ဂုဏ်သိက္ခာကို ထိန်းသိမ်းပါ။

